

Розглянуть три проекти змін до Основного Закону

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

Конституційна комісія рекомендувала винести на голосування 23 грудня всі три варіанти конституційних змін, які вже пройшли експертизу Конституційного Суду. Як базовий пропонувано взяти так званий законопроект Медведчука—Симоненка, який передбачає посилення повноважень парламенту, додаткові права Президента для розпуску ВР, вибори парламенту на пропорційній основі у 2006 році, і обрання цим складом парламенту глави держави.

(Закінчення на 2-й стор.).

ОФІЦІЙНО

Московські зустрічі під завісу року

Завершується Рік Росії в Україні, тож у Москві під час переговорів української парламентської делегації на чолі з Головою ВР Володимиром Литвином підбили підсумки минулого року з точки зору міжпарламентського співробітництва.

«Є символічний момент у тому, що наша зустріч відбувається під завісу року», — заявив журналістам Володимир Литвин по завершенні переговорів із Головою Ради Федерації Федеральних Зборів Росії Сергієм Мироновим.

Так само символічною могла б стати одночасна ратифікація договору про державний кордон у Верховній Раді і парламенті Російської Федерації. За словами Сергія Миронова, Дума нового скликання найближчим часом розгляне це питання, «і ми зможемо здійснити ратифікацію майже в синхронному режимі».

(Закінчення на 17-й стор.).

ВІТЧИЗНЯНИЙ СТИЛЬ

100 «лайнерів» для запоріжців

У парку запорізького АТП-12327 з'явилися перші нові моделі ЛАЗів — «Лайнер-10». Автопідприємство має намір узяти в лізинг 100 таких автобусів. І хоча вартість кожного з них близько 250 тисяч гривень, усі витрати на придбання «лайнерів», як стверджують фахівці АТП, окупляться за 3—4 роки. Передбачається, що нові автобуси зі своєю комфортабельністю і традиційною вартістю проїзду (50 копійок) витиснуть з місцевого ринку автоперевезень багато «маршруток», зменшивши тим самим і транспортний потік на вулицях обласного центру, **повідомляє наш власний кореспондент Олександр АБЛІЦОВ.**

БЛІЦОПИТУВАННЯ — ПОЛТАВЩИНА

Що вас сьогодні хвилює найбільше?

Пуденко Григорій із села Ковалівка, 78 років:

— Із дружиною два з половиною роки вигодовували теличку. Здали на Полтавський м'ясокомбінат, а за державною дотацією звернулися у район. Там кажуть — ліміти закінчилися, немає грошей.

Валентина Михайлівна, пенсіонерка:

— Маючи за плечима сорокарічний трудовий стаж, гірко усвідомлювати, що до 150-гривневої пенсії додадуть лише шість гривень.

(Закінчення на 5-й стор.).

Життя у павутинні

Телебачення, радіо, телефон, телефакс, Інтернет, мобільний, супутниковий, стільниковий зв'язок — усе це телекомунікації. Ми обплутані їхнім павутинням і при цьому почуваємося чудово. І не уявляємо життя без зв'язку з космосом. Так-так, саме завдяки супутникам зв'язку маємо змогу чути, бачити, спілкуватися. Хіба що на дотик тіло його ефірне.

Павутиння живе за своїми законами. Ось і Україна тепер має не тільки потужні мережі зв'язку, а й Закон «Про телекомунікації», котрий ми сьогодні публікуємо. Права операторів і провайдерів, споживачів і власників мереж, ліцензування та боротьба за клієнта — у ньому описано, здається, все. Навіть те, що буде в разі банкрутства «Укртелекому».

Читайте закон на стор. 9—16.

Фото Анастасії СИРОТКИНОЇ.

Фото Юрія ВЕНГЕРЦЯ.

У НОМЕР

День української дипломатії

Учора в Україні відзначали День дипломатії. Вранці Міністр закордонних справ Костянтин Грищенко поклав квіти до меморіальної дошки на честь першого міністра закордонних справ УНР О. Шульгіна. Потім він узяв участь у заходах Інституту міжнародних відносин і Дипломатичної академії МЗС. А у другій половині дня українські дипломати підбили підсумки року на урочистих зборах у Міністерстві закордонних справ.

Є рекорд

На два тижні раніше виконано річний бізнес-план на Миколаївському глиноземному заводі. Тут випустили мільйон 150 тис. тонн основної продукції. За обсягами виробництва 2003 рік став рекордним за всю 23-літню історію підприємства. До кінця місяця плановано випустити ще близько 40 тис.

тонн глинозему. Досягнення миколаївських металургів — результат програми модернізації виробництва і реструктуризації всіх його ланок. Успішну роботу МГЗ забезпечують ритмічні постачання сировини і гарантований збут продукції. Наступного року плановано вивести підприємство на виробничу потужність у 1,3 млн. тонн глинозему на рік, **повідомляє наш власний кореспондент Олена ІВАШКО.**

Є мільярд кубометрів газу — буде більше

«Чорноморнафтогаз» виконав річний план видобутку природного газу. На родовищах шельфу Чорного і Азовського морів та суші півострова його добуто 1 млрд. куб. м, що забезпечило потребу Криму в блакитному паливі на 84 відсотки. За словами керівництва підприємства, з огляду на неухильне виконання одного з головних стратегічних завдань — збереження темпів

нарошування ресурсної бази, зниження мільярдної планки не буде, попереду тільки зростання. Згідно зі стратегією розвитку компанії до 2010 року «Чорноморнафтогаз» має вийти на рівень щорічного видобутку — 3 мільярди кубометрів блакитного палива, **повідомляє наш власний кореспондент Віктор ХОМЕНКО.**

Ми — серед лауреатів

За традицією, напередодні новорічних свят Асоціація спортивних журналістів України (АСЖУ) проводить опитування представників вітчизняних ЗМІ для визначення найкращих спортсменів, тренерів, видань. Усього в нинішньому опитуванні взяли участь 630 спортивних журналістів з різних куточків нашої країни.

Нам дуже приємно, що найкращий спортивний відділ, на думку наших колег, — у «Голосі України».

Продовження теми — на 23-й стор.

Баланс тижня

Нове у приватизації

▼
5

До впровадження нового пенсійного Закону України

Напередодні

▼
18

І титул відстояв, і настрої поліпшив

▼
23

ПОЛІТИКА

Зміни потрібні усій громаді

Голова Верховної Ради України Володимир Литвин узав участь у нараді-зустрічі голів обласних рад у Дніпропетровську. Цього разу її учасники зосередилися на питаннях організації роботи органів місцевого самоврядування з вивчення та розв'язання ключових проблем територіальних громад.

Саме задля зміцнення місцевого самоврядування, вважає Володимир Михайлович, нам потрібна децентралізація влади. Не наполягаючи, скажімо, на ліквідації в областях та районах державних адміністрацій, Володимир Литвин, однак, не сумнівається, що назріла потреба уточнити, переглянути та розмежувати і їхні повноваження, і повноваження місцевих рад, обов'язково зміцнивши позиції останніх. До того ж на рівні місцевого самоврядування конституційна реформа, теж не сумнівається Голова Верховної Ради, має дозволити депутатські мандати поєднувати та суміщати з посадовими.

Голова Верховної Ради більше схильний вважати, що насправді в перипетіях та дискусіях навколо конституційних змін переважає багато неправдивого і неширокого. Політикам і владі час раз і назавжди усвідомити, що реформа здійснюється в інтересах держави і народу, а не задля того, щоб з'ясувати, хто і де з нинішніх діячів після неї опиниться та в яких кріслах уціліє і перебуватиме. Політикам і посадовцям, наполягає Володимир Литвин, варто перестати кожному по-своєму читати Конституцію.

Інакше кажучи, Голова парламенту у Дніпропетровську закликав рішуче відкинути заполітизоване сприйняття конституційної реформи, натомість пильніше розгледіти та осмислити ті моменти, які мають гранично чітко окреслити реальні та необхідні межі і

повноваження усіх гілок та органів влади в Україні. Що має позитивно позначитися і на жаданих змінах в діяльності місцевих рад і загалом місцевого самоврядування.

Територіальні громади в Україні так і не стали повноправними господарями на своїх територіях — ось невтішний висновок, якого дійшли всі учасники наради-семінару у Дніпропетровську. Голова Верховної Ради Володимир Литвин зустрічався, до речі, з міськими, селищними та сільськими головами Дніпропетровської області. І почув від них, зокрема, й таке: сьогодні за Конституцією голови міських, селищних та сільських рад — головні посадові особи на своїх територіях. Вони і несуть повну відповідальність за все, що там відбувається. Але фактично роль і спроможність голів впливати на перебіг подій і прийняття та реалізацію рішень зведені нанівець.

фото Олександра КЛИМЕНКА

— То на чому має триматися місцеве самоврядування? — Запитала голова Дніпропетровської обласної ради Галина Булавка і відповіла: — Це комунальна власність, земля і місцеві податки, тобто збори, які і наповнюють місцевий бюджет.

Якщо цього немає, немає і повноцінної влади. На місцевому рівні все ще залишаються мізерні відсотки, яких вочевидь замало, щоб розв'язувати проблеми територіальних громад.

Слово тримали голови й інших обласних рад —

Харківської, Львівської, Кіровоградської, Одеської, Волинської, Тернопільської — ділилися досвідом, набутим у цих неімовірно складних перипетіях. Кожен вніс достатньо цілком слушних пропозицій.

Микола НЕЧИПОРЕНКО.

Дорога буде складна

Заступник Голови Верховної Ради України Олександр Зінченко заявив на прес-конференції у парламенті, що на сьогодні в парламенті немає 300 голосів, потрібних для остаточного схвалення змін до Конституції. «Якщо цей документ буде виписано бездоганно і задоволено розходження, які є між депутатами, то ці голоси можна буде знайти, — сказав О. Зінченко. — Але легкої дороги до 300 голосів я не бачу».

Олександр Зінченко також застеріг від поспішності в ухваленні конституційних змін. «Конституція — надто серйозний документ, щоб його приймати поспішно,» — зазначив він. На його погляд, відведених рішенням погоджувальної ради 2,5—3 годин для обговорення трьох законопроектів у сесійній залі недостатньо, бо

треба надати змогу висловити всі думки депутатів. Заступник глави парламенту відзначив, що Конституційний Суд надав висновок лише стосовно того, чи немає у трьох законопроектах конституційних змін посягання на права і свободи громадян. А решта питань — залежать від «політичних смаків» та від рішення сесійної зали.

Найгостріше питання, на його думку, — це перехідні положення проектів конституційних змін, тобто коли буде введено конституційні новачії. О. Зінченко висловив свою особисту думку, що норма про вибори Президента парламентом — усе-таки обмежує права і свободи громадян.

Заступник Голови ВР передбачає «серйозну дискусію» у сесійній залі під час обговорення і голосування конституційних змін. Керівництво парламенту, за словами О. Зінченка, готове працювати в будь-яких умовах, зокрема, й у разі блокування. «Нам треба звикати приймати рішення за будь-яких умов, — наголосив він. — Але потрібно, щоб волевиявлення депутатів було вільним з одного та іншого боку».

Юліана ШЕВЧУК.

Закон України

Про продовження дії окремих норм Закону України «Про податок на додану вартість»

Верховна Рада України постановляє:

- Продовжити до 1 січня 2005 року дію підпункту 6.2.6 пункту 6.2 статті 6 та пунктів 11.21 і 11.29 статті 11 Закону України «Про податок на додану вартість» (Відомості Верховної Ради України, 1997 р., № 21, ст. 156; 1998 р., № 17, ст. 83; 1999 р., № 15, ст. 88; 2000 р., № 40, ст. 339; 2001 р., № 11, ст. 50).
- Цей Закон набирає чинності з 1 січня 2004 року.

Президент України
Л. КУЧМА.

м. Київ.
28 листопада 2003 року.
№ 1352-IV.

Розглянуть три проекти змін до Основного Закону

(Початок на 1-й стор.).

Проект народних депутатів С. Гавриша та ін. істотно відрізняється лише перехідними положеннями, які передбачають вибори Президента парламентом уже в 2004 році. Ще один законопроект — в авторстві депутатів О. Мороза, А. Матвієнка та ін. передбачає розширення повноважень парламенту, пропорційні вибори і збереження чинного порядку обрання Президента. У тому, що сьогодні владється набрати необхідні 226 голосів для попереднього схвалення конституційних змін, після погоджувальної ради не сумнівалися ані «більшовики», ані опозиція. Лідер комуністів Петро Симоненко висловив сподівання, що базовий законопроект номер 4105 (Медведчука—Симоненка) підтримають і депутати-мажоритарники, а не голосуватимуть лише «Наша Україна» і БЮТ.

Лідер депутатської групи «Народний вибір» та член конституційної комісії Микола Гапочка також переко-

наний, що більшість мажоритарників підтримає проект конституційних змін. А всі питання, які нині турбують депутатів-мажоритарників, буде вирішено у законі про вибори, який розглядатиметься вже після попереднього схвалення змін до Конституції.

А «Наша Україна» категорично налаштована не голосувати за попереднє схвалення змін до Конституції. Фракція Віктора Ющенка, за словами Віктора Пинзеника, ініціюватиме створення конституційної комісії з політреформи, яку мають очолити Голова Верховної Ради і Президент; проведення парламентських слухань з ідеології обрання глави держави; винесення про-

ектів конституційних змін на всенародне обговорення.

У свою чергу соціалісти, за словами Станіслава Ніколаєнка, продовжують наполягати, що першим у конституційній реформі має бути прийняття закону про вибори до рад усіх рівнів на пропорційній основі. У законопроекті номер 4105 їх не задовольняє проведення виборів Президента у 2006 році. Соціалісти вважають, що глава держави, обраний у 2004-му, має перебувати на посаді повний термін повноважень. За припущеннями С. Ніколаєнка, закон буде проголосовано в 230—240 голосів.

23 грудня депутати також планують проголосувати за зміни до деяких законів України з питань оподаткування у зв'язку з прийняттям закону про Держбюджет на 2004 рік у повторному

другому читанні, схвалити закони про завершення будівництва Криворізького гірничо-збагачувального комбінату окислених руд, про затвердження прожиткового мінімуму на 2004 рік, проект Житлового кодексу України, постанову про спеціальну комісію ВР з питань демократичного цивільного контролю над Збройними Силами тощо.

Загалом, за словами Першого заступника Голови Верховної Ради Адама Мартинюка, до розкладу засідань парламенту в останній тиждень року внесено 115 питань, які охоплюють більш як 130 законодавчих актів. А. Мартинюк запропонував внести до порядку денного на останні два пленарні тижні ті законопроекти, які вимагають негайного обговорення і ухвалення рішень.

Юліана ШЕВЧУК.

У НОМЕР

Леонід Кучма не балотуватиметься

у президенті України на третій термін. Цей намір глава держави підтвердив на прес-конференції минулої п'ятниці і додав: вибори наступного року будуть «найстрашнішими та найбруднішими».

Леонід Кучма не приховував, що сумує з приводу намагань деяких низькорейтингових політиків, серед яких, зокрема, і лідери партій, що мріють про президентську булаву і «не прорахувують ситуацію на один крок уперед». Утім, Президент задоволений уже тим, що «українці — не грузини», і в нашій країні не може повторитися сценарій тбіліських подій. Глава держави запевнив, що не втручатиметься в політичну реформу і підтримає той проект, який ухвалить парламент.

Не зовсім щирими вважає Л. Кучма заяви Європейського союзу про те, що європейські перспективи України залежать лише від її власних зусиль. Водночас Президент розцінює як неприпустиме протиставлення європейського і російського напрямів у зовнішній політиці України. Гаразд що, наголосив гарант, останнім часом поліпилися відносини зі США. Однак Леонід Данилович нагадав, що у взаємної любові не може бути прохолоди, бо є зобов'язання: Америка чомусь забула утилізувати в Павлограді сотні тонн ракетного палива і хоче «з'їхати з цієї проблеми, як з'їхала з проблеми ЧАЕС», коли «велика сімка» не виконала своїх зобов'язань.

Леонід Кучма підсумував, що попри провали в сільському господарстві, низьку інвестиційну привабливість банків, цей рік був найкращим, отже підстав для відставки уряду у глави держави немає.

Наталія ЯРЕМЕНКО.

ФОТОФАКТ

Працівники дрогобицького ВАТ «Галол» більш як на дві години перекрили залізничний рух. Протестувальники вдаються до таких дій вже не вперше. Вони вимагають виплатити заборговану за три роки заробітну плату, завершити процес санації та впорядкувати роботу підприємства.

фото Олександра БАРАНА (Укрінформ).

Повернення боргів — справа честі

ТОЧКА ЗОРУ

Парламентські слухання стосовно компенсації знецінених заощаджень громадян, які відбулися 8 грудня, змушують укотре замислитися над цією складною проблемою. Не маючи змоги швидко і повністю вирішити її, ми принаймні маємо відповісти на низку принципових питань.

Передусім ми повинні чітко визначити, чи є суми вкладів Ощадбанку СРСР внутрішнім державним боргом України? Адже з суто юридичної точки зору держава може взагалі відмовитися виплачувати ці гроші, оскільки український парламент не ратифікував угоду, підписану 13 березня 1992 року у Москві, за якою кожна з країн СНД сама вирішує проблеми з вкладами населення в Ощадбанку. Якщо ми офіційно не визнаємо цю суму в 131 млрд. грн. державним внутрішнім боргом, то цей борг залишатиметься «суто моральним», як у нас люблять казати. Тобто «можу повернути, але не зобов'язаний». І хто дасть гарантію, що наступна Верховна Рада взагалі не заявить: «Кому винен — всім прощаю»?

Тим часом у Росії законом «Про відновлення і захист заощаджень громадян Російської Федерації» № 73-ФЗ від 10 травня 1995 року гроші, вкладені в Ощадбанк до 20 червня 1991 року, офіційно визнано державним боргом. А загалом у Росії ухвалено п'ять законів, які повною мірою відновили майнові права власників заощаджень, зроблених за радянських часів. Зокрема, у 1997 році було запроваджено поняття номіналу цільового боргового зобов'язання Росії (БЗР) — один заборгований рубль дорівнює рублю СРСР. В тому ж році БЗР почав офіційно котуватися: Держкомстат, виходячи з цін поточного тижня, визначає величину БЗР, а уряд її контролює і затверджує. На сьогодні курс БЗР становить приблизно 27 рублів, тобто один радянський рубль у Росії майже дорівнює долару США. А загалом внутрішній борг Росії перед вкладниками Ощадбанку СРСР становить понад 8 трильйонів рублів — це близько 270 мільярдів доларів. Механізму переведення боргових зобов'язань у реальні гроші немає, але важливо, що держава визнала свій борг і виявила готовність його повернути.

Вважаю, і це принципова позиція: гроші, про які ми сьогодні говоримо — це борг, який влада не повернула народу. Не має зна-

чення, яка це влада — колишня чи теперішня. Це — влада. А сьогодні влада — це ми. Нас з вами ніхто не тягнув у владу! Ми самі хотіли нею стати. Ми знали, коли йшли на вибори, що беремо на себе величезні борги. Але пішли на це! Тому ми зобов'язані офіційно визнати вклади радянського періоду державним боргом України. І повинні чітко визначити — в якому обсязі визнаємо і як збираємося погашати. Це має бути законодавчо закріплено — раз і назавжди.

■ ■ ■

А Україна навіть на похорон виплачує лише 150 гривень так званих «гробових». Для порівняння: в Росії ця сума становить 6000 рублів — це всемеро більше.

І нараховуються вони за курсом 1 до 15. Тобто радянський рубль оцінюється в 50 американських центів, а не у 20, як у нас.

■

Зрозуміло, що влити в економіку України суму готівки, вдвічі більшу за річний бюджет країни — це вб'єти економіку. Можна мріяти, що ці гроші стануть потужним джерелом внутрішніх інвестицій, підуть на розвиток малого і середнього бізнесу, впровадження у виробництво інноваційних технологій. Але це — утопія.

Незалежно від того, як ці гроші потраплять в економіку, їх буде відразу викинуто на ринок товарів і послуг, що призведе до лавиноподібного зростання попиту. Але український ринок не в змозі забезпечити цей попит адекватною пропозицією. Спершу буде сплеск дефіциту, потім ціни різко підуть угору і ми вже не втримаємо інфляцію.

З другого боку, нинішні темпи виплат також неприпустимі. Так ми ніколи не вирішимо проблему, бо для вкладника виплата 50 гривень раз на рік — це мізер. Тому я вважаю, що виплати потрібно збільшити. Щоб у людей була можливість розплатитися з боргами за комунальні послуги, зробити велику покупку або вигідно вкласти гроші. Адже на 50 гривень навіть рахунок у банку відкрити не можна. Та й навіщо? Щоб одержувати копійку відсотків на місяць?

Мені можуть заперечити, що, одержавши гроші, люди не погашатимуть ко-

мунальні борги, а витратять їх на споживання. Але я вважаю, що тягти до суду людину, перед якою у держави є великий борг, також несправедливо. А повернувши всі борги, можна в судовому порядку вимагати того ж від громадян.

Ще одне важливе питання — кому виплачувати і які суми? Восени 2001 року Конституційний Суд вирішив, що не можна проводити виплати за віковими або соціальними пріоритетами, оскільки це порушує рівність громадян перед законом. Я переконаний, що це рішення, незважаючи на його конституційність, було абсолютно неправильне з точки зору суспільної справедливості. Першочергове право на відшкодування має старше покоління.

Зокрема, в Росії компенсацію передусім отримують інваліди та громадяни до 1945 року народження включно. У Казахстані цього року розпочалася компенсація громадянам, які народилися з 1936 по 1991 рік включно. Компенсація проводиться державними казначейськими зобов'язаннями, які погашаються трьома емісіями. Реально людям на руки гроші буде видано до кінця 2005 року. Стосовно інвалідів, учасників Великої Вітчизняної війни і пенсіонерів, які народилися до 1936 року, то їм повну компенсацію вкладів провели ще в 1996—1997 роках.

А Україна навіть на похорон виплачує лише 150 гривень так званих «гробових». Для порівняння: в Росії ця сума становить 6000 рублів — це всемеро більше. І нараховуються вони за курсом 1 до 15. Тобто радянський рубль оцінюється в 50 американських центів, а не у 20, як у нас.

Є й інший механізм якщо не повної, то хоча б відчутної компенсації залежно від суми вкладів. Станом на 2 січня 1992 року левову частку вкладів (54 відсотки, або 26 млн. 606 тисяч вкладів) становили суми від 1000 до 10000 радянських карбованців. Їхня частка в загальному грошовому обсязі вкладів становила 76,7 відсотка, тобто 81 млрд. 622 млн. карбованців. Виплативши по цих рахунках хоча б один раз, але по тисячі гривень, ми і реально допоможемо людям, і зменшимо напруження в су-

спільстві. Тому що в такий спосіб ми віддамо весь борг або принаймні його частину більш як трьома чвертями з тих, кому винні.

Звичайно, в цьому випадку йдеться не про 500 млн. грн., як закладено в бюджетах 2003 і 2004 років, а про 26 мільярдів. За один рік це нереально. А за чотири роки, по шість з половиною мільярдів на рік — цілком реально. Особливо, якщо оголосити жорстоку війну всім зловживанням у бюджеті і нецільовому використанню бюджетних коштів!

Якщо протягом чотирьох років поспіль підживлювати український споживчий ринок шістьма з половиною мільярдами, то, перше, не буде лавиноподібної інфляції, по-друге, простимулює виробництво. Бо знаючи, що наступного року теж можна розраховувати на зростання попиту, виробник розширюватиме виробництво, завантажуватиме виробничі потужності, створюватиме нові робочі місця, і все це слугуватиме механізмом стримання цін.

Звичайно, ідеального вирішення проблеми знецінених заощаджень немає. Але ми маємо розуміти, що поступове погашення проіндексованих вкладів з держбюджету — мета, може, й благородна, але практично нездійсненна. Різниця між 500 мільйонами і 131 мільярдом розуміють усі. Такими темпами, як сьогодні, ми виплачуватимемо вклади 260 років!

Погашати заборгованість не грошима теж не можна. Усі ми пам'ятаємо досвід впровадження приватизаційних та компенсаційних сертифікатів. Останніх, до речі, громадяни України отримали лише 30 відсотків від випущених, а реально використано взагалі 15 відсотків. Це не вигадка — це дані Національного банку України. Люди так само продають за чверть вартості будь-які папери, котрі держава запропонує їм у вигляді компенсації вкладів, а потім ці папери акумулюються в одних руках. Що буде далі, пояснювати не варто.

Уже час від популізму переходити до реальних дій. Я переконаний, це питання можна і треба вирішувати. Буде дуже важко і парламенту, і уряду. Але вирішувати потрібно сьогодні. Україна повинна визнати знецінені заощадження своїх громадян внутрішнім державним боргом і ухвалити стратегічну програму його погашення. Це має стати для нас справою честі.

Володимир ГОШОВСЬКИЙ, народний депутат України.

Генпрокурор закликав боротися зі свавіллям... правоохоронців

Права, свободи людини, правова недоторканість у нашій країні системно порушуються. Про це заявив Генеральний прокурор Геннадій Васильєв на черговому засіданні колегії відомства. На ньому розглядали стан дотримання конституційних прав громадян під час досудового слідства і судового розгляду кримінальних справ.

Цього року за відсутністю складу злочину закрито справи стосовно 140 осіб, 24 з яких утримувалися під вартою.

Становище погіршується тим, що більшість громадян, не знаючи своїх прав, неспроможні боротися зі свавіллям правоохоронців. Лише 42 особи у 2003-му вимагали компенсувати моральні збитки за незаконне затримання. Їм відшкодовано понад десять мільйонів гривень. Геннадій Васильєв зауважив, що за кожен випадок незаконного арешту, за порушення конституційних прав має платити не держава, а посадові особи зі своєї кишені. Адже вони запліщували очі на порушення підлеглих. Геннадій Андрійович наголосив: якщо прокурори областей не займуть принципової позиції, ситуація не зміниться.

За істотні недоліки в роботі колегія запропонувала притягти до дисциплінарної відповідальності прокурорів Київської, Миколаївської, Чернівецької, Сумської областей, міста Севастополя.

Людмила ОПАНАСЕНКО.

Розпочато новий етап у розробці проекту Трудового кодексу України

18 грудня ц. р. під керівництвом голови Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики та праці В. Хари відбулося перше засідання робочої групи з доопрацювання проекту Трудового кодексу України, прийнятого в першому читанні 11 грудня 2003 року.

На засіданні групи, у складі якої всі сторони соціального партнерства — представники уряду, профспілок та роботодавців, а також науковці, було визначено порядок та етапи роботи над законопроектом.

З огляду на велике соціальне значення проекту кодексу та його великий обсяг (9 книг) робоча група вирішила продовжити термін внесення пропозицій суб'єктів законодавчої ініціативи до 1 лютого 2004 року замість передбаченого регламентом Верховної Ради України строку — чотирнадцять днів.

Комуністи за реформу

Фракція Комуністичної партії України підтримує законопроект змін до Конституції України, але проголосує за нього лише після прийняття та оприлюднення закону про пропорційні вибори до Верховної Ради.

Про таке рішення пленуму Центрального комітету КПУ повідомив лідер Компартії Петро Симоненко.

ФОТОФАКТ

У Запоріжжі відзначили 100-річчя від дня народження земляка, відомого конструктора авіадвигунів Олександра Івченка (1903—1968).

На знімку: учасники урочистостей покладають квіти до пам'ятника Олександру Івченку, встановленого біля прохідної Запорізького конструкторського бюро «Прогрес», що носить ім'я видатного вченого.

Фото Бориса ДВОРНОГО (Українформ).

Досягти порозуміння

ГОТУЄТЬСЯ ЗАКОНОПРОЕКТ

Зовнішня політика будь-якої держави завжди в центрі уваги її громадян. Найменші коливання на міжнародній арені знаходять негайний відгук в суспільстві. Ось чому в більшості країн з розвиненими демократіями засади зовнішньої політики визначають парламенти. Президенти і уряди втілюють її у життя.

Такий документ — «Основні напрями зовнішньої політики України» — схвалений Верховною Радою ще в липні 1993 року, є і в нашій державі.

Голова Комітету Верховної Ради у міжнародних справах **Станіслав СТАШЕВСЬКИЙ** розмовляє з кореспондентом «ГУ».

— Очевидно, що документом десятилітньої давності у швидкоплинній матерії міжнародної політики керуватися складно. На цьому, зокрема, наголошувалося, і досить різко, на парламентських слуханнях «Зовнішня політика України як ін-

струмент забезпечення національних інтересів держави: здобутки та перспективи». Що можна сказати з цього приводу?

— Справді, як було зауважено, зовнішня політика — процес найбільш динамічний, швидкоплин-

Разом із школярами

ДЕПУТАТ В ОКРУЗІ

Усі дітлахи Чигиринського, Кам'янського та Смілянського районів знають «свого депутата» — Віктора Тимошенка. Народний обранець від Богданового краю турбується не лише про розв'язання «дорослих» проблем округу, а й постійно клопочеться про дітей. Зокрема, за підтримки благодійного фонду Віктора Тимошенка в Чигирині створено юнацький боксерський клуб і проводяться змагання напризи народного депутата. У Кам'янці стали традиційними дитячі музичні фестивалі, у Смілі — турніри з футболу та боротьби дзюдо.

На День святого Миколая всі багатодітні та малозабезпечені сім'ї одержали від Віктора Анатолійовича привітання і подарунки. На новорічні та різдвяні свята помічники народного депутата України готують понад шість тисяч пакунків з ласощами, щоб привітати всіх хлопчиків та дівчаток округу. Крім того, майже сто переможців районних та обласних олімпіад поїдуть на запрошення

Віктора Тимошенка до Києва та головну ялинку України.

Лідія ТИТАРЕНКО.

Черкаська область.

На знімку: народний депутат

України Віктор Тимошенко зі школярами Кам'янського району на екскурсії в урочищі Холодний Яр.

Фото автора.

Будинок для шерифа

У селищі Мар'янівка Горохівського району відкрито будинок шерифа. Власне, шериф, це умовна назва. А сам будинок збудовано на кшталт тих, що вже діють на Рівненщині. Споруду, в якій колись була селищна рада і яка тривалий час не використовувалася, переобладнано під місце роботи і помешкання дільничного інспектора лише за місяць. Дільничний Валентин Осоховський отримав автомобіль «Нива». Голова Волинської облдержадміністрації Анатолій Француз, якому належить ідея створення будинку шерифа, вважає, що зміцнення матеріально-технічної бази дільничних інспекторів — один із важливих кроків на шляху реформування сучасної міліції.

Микола ЯКИМЕНКО.

Волинська область.

Міська влада взялася за мітлу

З нового року центральні автодороги Харкова обслуговуватиме комунальне підприємство «Магістраль». Його створено спеціально під закуплені міські-квиконкомом 27 одиниць снігоприбиральної техніки. Таким чином, міська влада має намір узяти на себе частину робіт з прибирання снігу і зменшити навантаження на спецтехніку шляхоексплуатаційних підприємств Харкова. Утім, підвищувати якість прибирання міських вулиць влада планує не тільки за рахунок кількості прибиральних машин, а й посиливши вимоги до шляховиків і комунальників. Про це заявив харківський мер Володимир Шумілкін, перевіряючи готовність снігоприбиральної техніки.

Микола КОСИЙ.

Харків.

Де співають усі

У тернопільському палаці культури «Березиль», на головній сцені міста, виступали вихованці школи № 6 імені Назарія Яремчука. День народження «буковинського соловейка» навчальний заклад відзначає вже втретє. У гості до дітей приїжджає дружина та донька Назарія, його друзі з Чернівецької філармонії. Цьогоріч тернопільські школярі відвідали школу-інтернат для обдарованих дітей у Вишніці, де вчився співак.

Марта ЛІТИНСЬКА.

Вікно в Інтернет

ПРЕЗЕНТАЦІЯ

Академія медичних наук України започаткувала власний Інтернет-проект. На свіжоспеченому сайті представлено інформацію про академію, її наукові установи, нинішніх академіків і членів-кореспондентів та їхніх попередників. Презентація проекту відбувалася в Інституті екології і токсикології ім. Л. Медведя. Та чи був би то День святого Миколая, якби організатори обмежилися тільки офіційними промовами на серйозні теми медичної науки? Звісно — ні!

Адже, як зазначив директор інституту-господаря Микола Проданчук: «Культура має два крила — науку та мистецтво».

Тож презентація сайту була органічно вpleтена в програму святкового вечора, що відбувся в рамках культурологічного проекту «Україна в піснях та музиці». Ведучі — Світлана Леонтьєва та Олексій Кужельний — відразу заінтригували присутніх... подушками, під якими «заховалися» подарунки від Миколая. Та спочатку був кон-

церт. Під час якого флейтист Віталій Возняк та співачка Інна Галатенко в супроводі камерного оркестру нудувати не дозволили нікому, також додавали гарного настрою графічні роботи Сергія Бедусенка.

Та й під подушки, зізнаюся, неабияк кортіло зазирнути! Як з'ясувалося, кожен присутній знайшов там музичний альбом творів Вольфганга-Амадея Моцарта і Йогана Брамса та музичний альбом «Місячний П'єро» Арнольда Шенберга.

Сергій ХОМІНСЬКИЙ.

Знають «Дніпрошину»

Шини для сільськогосподарської техніки й великовагового та легкового автотранспорту ВАТ «Дніпрошина» мають попит у багатьох країнах Європи, Африки, Азії та Америки. Приємно, що всім їм дніпропетровці дали українські імена. Шини «Жнива» призначені для збиральних комбайнів, «Велетень» для великогабаритних, а «Шахтар» для кар'єрних автомашин, «Шлях» для дорожньо-будівельної техніки, «Подорож» та «Крижинка» — для легковиків.

Микола НЕЧИПОРЕНКО.

Святковий стіл для підшефних

Напередодні Нового року подарунки від колективу Новокраматорського машинобудівного заводу (Донецька область) отримують 200 дітей-сиріт, які навчаються у професійно-технічних училищах міста. Дітлахам, які не мають батьків і зустрічають свято в гуртожитку, вручатимуть продуктові набори, до яких входять м'ясні, рибні, молочні консерви, чай, цукерки. Таку акцію машинобудівники проводять уже другий рік поспіль.

Ліна КУЩ.

ФОТОФАКТ

У Києві встановлено пам'ятний знак «Духом народжений», автор якого — скульптор Олександр Сухоліт. Мистецький витвір символізує відродження України, подяку людям, які повертають наші країні втрачені духовні цінності.

Фото Михайла ГОЛЯКА.

Лічильник або безводдя

Індивідуальні будинкові лічильники буде встановлено у мікрорайоні Корабел у Херсоні. Їх придбання та монтаж здійснить міськводоканал. Орендарі — юридичні особи, що розміщені в обладнаних лічильниками будинках — протягом місяця мають встановити окремі прилади обліку води. У разі невиконання цієї вимоги крани «квартирантам» просто перекриють.

Ламають двигуни торгівлі

Як і обіцяла міська влада, 3 грудня в Херсоні почалося «генеральне прибирання». З вулиць і

площ міста комунальні служби зносять «безгоспні» рекламні щити. До цього їх власникам пропонувалося легалізувати «двигуни торгівлі», але за час «амністії» з 89 біг-бордів господарі знайшлися лише в шести.

Інвестора ваблять харчі

Аж на 26-му місці у рейтингу привабливості для інвесторів перебуває Херсонщина. Утім, на сьогоднішній показник іноземних вкладень в економіку області сягнув 60 мільйонів американських доларів, що дорівнює 17-му місцю серед усіх регіонів.

Інвестиції надійшли з 22 країн світу. Серед них найбільша частка належить Кіпру — 34,6 відсотка. На шведський капітал при-

падає 14,7 відсотка. Решту «поділено» між Німеччиною, Великою Британією, США.

Найпривабливішими залишаються харчова промисловість, торговло-посередницькі послуги — торік на експорт області відправили товарів на 27 мільйонів доларів. Чільне місце серед них посідають рослинна олія, йогурти, сири, ковбаси, морозиво, кондитерські вироби.

Щоб пам'ятали нащадки

Про одну з найбільших трагедій в історії людства — голодомор 1932—1933 років розповідає виставка, відкрита у херсонському міському архіві. Особливими експонатами тут стали роботи школярів. Протягом двох років вели вони пошукову діяльність, записуючи спомини учасників та свідків жаклих подій.

Алла БРУСИЛОВА.

Убили сім'ю

одного з училищ Полтави, яка приїхала на вихідні в гості і в час, коли коїлася розправа над рідними, була на дискотеці. Певно, саме це і врятувало життя дівчини.

За попередніми даними слідства, смерть усіх п'ятьох членів сім'ї Ч. настала внаслідок черепно-мозкових травм та вогнепальних поранень. Господаря викликали на вулицю: там він і знайшов смерть, а всю родину забили в хаті. Зловмисник (чи зловмисники) використав обріз вогнепальної зброї. Причини жакливої

розправи з'ясовують. Факт убивства з метою наживи малоймовірний, бо цінні речі з будинку не взято...

На місці скоєння злочину працює оперативна слідча група, хід його розслідування знову контролюють на найвищому рівні, проте пересічні громадяни до позитивних наслідків розслідування ставляться скептично. Бо надто часто останнім часом таких злочинців так і не вдається не те що відшукати, а й установити.

Григорій ГРИНЬ.

Полтавська область.

НОВИНИ

Золоте замовлення

ЗНАЙ НАШИХ!

Нікопольське науко-во-виробниче підприємство «Трубосталь» вико-нало унікальне замов-лення концерну «Кизил-кумрідметзолото» з Уз-бекистану. Концерн за-вершує реконструкцію та оновлення своїх потуж-ностей, і відтепер увесь золотоносний пісок у вигляді рідкої пулпи з кар’єрів Мурунтау на збагачувальні фабрики подаватиметься трубо-

ровадами нікопольсько-го виробництва. Інші тамтешні труботраси та-кож замінять на україн-ську продукцію. Узбець-кий концерн — один з небагатьох на планеті, що видобуває червоне золото майже стовідсот-кової проби. Підприєм-ство очолює Герой Узбе-кистану Микола Кучер-ський, який народився і виріс у Нікополі.

Микола НЕЧИПОРЕНКО.

Дніпропетровська область.

БЛЦОПИТУВАННЯ — ПОЛТАВЩИНА

Що вас сьогодні хвилює найбільше?

(Початок на 1-й стор.).

Тетяна Петрівна, безробітна, 53 роки:

— Чим потішити на свята чотирьох онуків. Прий-дуть у гості обов’язково, а в мене іноді хліба нема за що купити.

Світлана Олексіївна, Полтава, медпрацівник:

— Мій племінник відбуває покарання за хуліганство. А вдома в нього за цей час народилася донечка. Моло-да дружина не може самотужки звести кінці з кінцями.

Юрко, 25 років, вантажник:

— Маю дві вищі освіти, проте пристойно оплачува-ної роботи знайти не можу...

Сергій Васильович, бізнесмен, 49 років:

— Тільки-но повернувся з Трускавця — вдруге побу-вав на курорті без дружини. Що то за рай! Хоч знову їдь. Жити треба одним днем.

Розпитував Григорій ГРИНЬ.

Фото Валерія СОЛОВОЙОВА (Україноформ).

КАЛЕНДАР

Головний ювіляр «Всесвіту»

Головному редакторові журналу «Всесвіт» Олегові Микитенку виповнилося 65

Народився він у Харкові, в сім’ї відомого радян-ського письменника Івана Микитенка. Закінчивши філологічний факультет, Олег Іванович працює у видавництвах «Дніпро», «Радянський письменник», «Мистецтво». 1971-го року, вже кандидатом філоло-гічних наук, перекладачем, приходить до редакції «Всесвіту». Через п’ятнадцять літ Олег Микитенко цю редакцію очолив. «Всесвіт» свого часу мав попу-лярність, якої нині, можливо, не має жоден журнал. Через редакторський стіл Олега Івановича пройшли рукописи перекладів з усіх мов, кращі твори Хемін-гуея, Агати Крісті, Джойса. Сьогодні не найкращі часи для літературних журналів. Тож побажаймо «Всесвітові» та його головному редактору доброї ро-боти і всесвітніх перспектив!

Аттила СОЛОМ’ЯНСЬКИЙ.

ФОТОФАКТ

З нагоди Дня працівників органів внутрішніх справ у Національному палаці «Україна» відбувся святковий концерт.

Благодійники ви наші...

МІЛІЦЕЙСЬКІ ІСТОРІЇ

Два відчутних нервових зриви, серцеві напади протя-гом світлового дня дістав приятель «завдяки» даїш-никам. Перебір стався на житомирській трасі. Люди з жезлом переконували жертву міліцейської заподатливості, що діяли лише для його блага.

Першого разу праців-ник ДАІ незграбно зупи-няв водночас два автомо-білі, що рухалися пара-лельно. Авто ліворуч різко звернуло в правий ряд, що створило аварійну ситуа-цію. Нерозторопність мо-лодого колеги-еколога на-магався виправити стар-ший товариш. Він навіть медичну допомогу пропо-нував переляканому водіє-ві, якого аж трясло.

Не коментуватиму дії недосвідченого служачи на трасі. Хто в столиці, на перевантажених автотран-спортом вулицях, не ба-чив людину в білих звиса-ючих портупеях, котра лі-ниво «дістає» з лівого крайнього ряду авто, що чимось не сподобалося. Або, навпаки, сподобало-ся.

Але я відволікаюсь. Ін-ший випадок із приятелем стався на стаціонарному пункті ДАІ.

— Мені здається, ви п’яний, — безапеляційно заявив постовий, приню-

хуючись до чоловіка. І попросив зайти до примі-щення. Там запропонував дихнути в трубку. Водій категорично відмовився, зажадавши везти його до лікарні. І був правий. Мі-ліціонери підсовували пі-дозрілу трубку, мундштук був явно не одноразовий, а головне — свідків не здогадалися запросити.

На дилетантстві досвід-ченого шоферюгу не спій-мали, але нерви йому поп-сували.

В останні місяці позбу-лися спокою багато водіїв. А що, їдеш собі і не знаєш, де, хто і за що відбере у те-бе посвідчення водія. Адже порушити правила можна і виходячи до інспектора з машини. А шини, бруд на кузові, заляпані шибки... Чим не привід?

Мене якось зупинили на Броварському КП за те, що не горіла лампочка підсвічування задніх но-мерів.

— Як ви помітили? — дивувався я.

Прапорщик лише пос-міхнувся у відповідь:

— Я вас наскрізь бачу, — сказав незлобиво і від-пустив, не попросивши навіть документи для пе-ревірки.

На столичній вулиці Грекова після шляховиків залишилася «цеглина». Хлопці у формі стоять край дороги і зупиняють, зупиняють...

— Але ж дорогу давно відремонтовано, світло-фор працює, навіщо тут знак? — запитують нездо-гадливі мимовільні пору-шники.

— Це не до нас, — чу-ють у відповідь.

Ну, а погодити дії з під-приємством, що відпові-дає за стан дорожніх зна-ків, роботу світлофорів, — чие завдання? Буває, на перехресті скупчення, світлофор не працює, а поруч — міліцейська ма-шина.

— Хлопці, ви б попра-цювали регулювальника-ми, поки відремонтують «блимвики».

— У нас інше завдання. Тепер, схоже, у даїшни-ків завдання одне на всіх: довести, що ситуація на дорогах з вини водіїв різко погіршилася, а тому суди треба звільнити від нев-ластивих їм функцій. І пе-

редати справу штрафуван-ня в руки людини з жез-лом. Нехай вона залиша-ється царем на дорозі і ви-рішує, кого карати, а кого милувати.

Мій колега Сергій Су-лима повідомляє: у Чер-нівцях тільки в листопаді даїшники, посилаючись на статтю 15 закону про дорожній рух, вилучили понад вісім тисяч(!) пос-відчень водія.

Але ж суди не стали працювати швидше, там, як і раніше, чекають роз-гляду тисячі адмінсправ. Виходить, водії псувати-муть нервові клітини і з приводу тривалого чекан-ня судового розгляду. Хвилюватимуться за схо-ронність документа, їзди-тимуть без нього не мі-сяць, як дозволено, а скільки треба. Виходить, знову порушуватимуть.

Який вихід з урахуван-ням дійсно неблагополуч-ної обстановки на доро-гах? Про це давно настав час запитати в міліціоне-рів, пішоходів і, звичайно, у водіїв. Як мовиться, од-на голова добре, а три — краще.

Про це «Голос Украї-ни» говорить не вперше. І все ще чекає пропозицій від вас, читачі.

Іван ІЛЛЯШ.

КРИМІНАЛ

Напад на листоношу

У Світловодську невідомий у масці серед білого дня на-пав на листоношу, заволодівши сумкою з чотирма тисяча-ми гривень. Постраждала у тяжкому стані перебуває в ре-анімаційному відділенні центральної районної лікарні.

Олег БОНДАР.

Кіровоградська область.

Українсько-російська фінансово-енергетична трансна-ціональна холдингова компанія у формі закритого акціо-нерного товариства «Об’єднання», код 22910808, оголо-шує про свою ліквідацію. Претензії приймаються протя-гом двох місяців з дня публікації по телефону: 252-85-58.

БАЛАНС ТИЖНЯ

На крутій хвилі позитиву

Країна вже живе передчуттям новорічних свят, ухилившись говорити про наболіле, про те, що може зіпсувати настрій. Телеканали «осідлали» улюблено-го рекламного коника, випуски новин заістрявіли, як було колись, позитивом. Темпи економічного зрос-тання нинішнього року перевищили найсміливіші прогнози... Тож на тижні поговорити було про що.

Фонд держмайна, скажімо, оголосив про те, що конкурс з продажу 98,8 відсотка акцій БАТ «Дніп-ровський комбінат імені Дзержинського» виграла донецька корпорація «Індустріальний союз Донба-су» (ІСД). Рекордні 710 мільйонів гривень, запро-поновані за пакет, а тим паче інвестиційний міль-ярд, який збирається вкладати ІСД упродовж най-ближчих п’яти років, звісно, неабиякі гроші, але не в тім сіль. Конкурс з приватизації стратегічно-го для країни і життєдайного для Дніпродзержин-ська об’єкта засвідчив нові тенденції на привати-заційному полі країни. Найголовніша — перегляд зверхнього, якщо не сказати зухвалого, ставлення держави до управління своїми корпоративними правами. Саме конкурс з приватизації «Дзержин-ки» змусив нарешті зруйнувати чимало шкідливих стереотипів, які насаджував великий бізнес з до-помогою непрозорих схем, офшорних капіталів, суперечливого законодавства. Держава ще не є ефективним власником, але вона, як показав цьо-го року розвиток подій у гірничо-металургійному комплексі, і зокрема на «Дзержинці», здатна бути суворим контролером. Вона, держава, зобов’язана знати, хто і скільки виробляє залізорудної сирови-ни, коксу, чавуну, прокату та в який бік течуть грошові потоки після їх реалізації. Щоб не сталось так, як було з цукровими буряками і зерном. Це тим паче важливо напередодні приватизації «Укр-рудпрому».

Суховантаж класу «ріка-море», першу секцію якого заклали минулого тижня на суднобудівному заводі «Океан» у Миколаєві, вочевидь даватиме прибутки «Укррічфлоту», а не іноземним компані-ям, як було донині. Скорочення транспортних витрат на україно-польському кордоні завдяки ав-томатичному колієперевідному пристрою — також приємна передріздвяна новина. Як і шестиміль-йонна тонна прокату «Криворіжсталі». Як і те, що нарешті уряд подбає про реєстр лікарських засо-бів, що обкладатимуться податком на пільгових умовах. Не зрозуміло тільки, чому це не зробили до появи президентського указу, згідно з чинним законодавством. Одне слово, великий бізнес — ве-ликі перемоги, а малий — великі клопоти. Про це подумалося того дня, коли майже одночасно страйконув речовий ринок у Дніпропетровську, а Пенсійний фонд у Києві закінчив перерахунок пенсій у зв’язку з грядущим підвищенням. З’ясу-валося, що з платників єдиного податку та реалі-заторів товарів у Дніпропетровську стягують 70 гривень пенсійного збору, що суперечить указу Президента про спрощене оподаткування. Невже уряд того не знав? Не міг не знати, адже ще не вляглася луна від протестів, які чулися влітку, щойно у парламенті спробували «протягти» рішен-ня про оподаткування обороту єдиноплатників. Тоді, може, Пенсійному фонду бракує коштів? У цьому відомстві також добра новина: теперішніх чотирьох мільярдів гривень вистачить на січень і частково на лютий наступного року. Схоже на те, що уряд просто чогось недогледів або не встиг пе-редбачити.

Ось і Президент України на спеціальному засі-данні з провідними урядовцями помітив за урядом всього-на-всього дві помилки (дестабілізацію на продовольчому ринку і зволікання зі зняттям ПДВ на лікарські засоби). Ніхто не заперечив: за день до цього представники профспілок у Набравді со-ціального партнерства при Президентові України призупинили свою участь на знак протесту проти нехтування Прем’єр-міністром Віктором Янукови-чем, як вони вважають, справедливих вимог. Вони стосуються підвищення мінімального розміру за-робітної плати і доопрацювання проекту Трудово-го кодексу.

Сергій ВЛАД.

Мал. Михайла САЧКА.

Досягнення позитивного результату — головна мета Спеціальної контрольної комісії Верховної Ради України з питань приватизації

До Спеціальної контрольної комісії Верховної Ради України з питань приватизації надходить багато звернень від громадян України, представників підприємств, установ і організацій, органів державної влади і місцевого самоврядування. Всі вони потребують ретельного вивчення. Щодо них приймаються виважені, обгрунтовані рішення. Зазначу, що контроль за дотриманням законодавства про приватизацію майна державних підприємств, житла, земельних ділянок — справа складна, оскільки у кожному конкретному випадку доводиться глибоко вникати у суть проблеми та всебічно аналізувати надані факти. Всі заявники отримують виважені, обгрунтовані чинним законодавством відповіді, а якщо виникає потреба у проведенні додаткових перевірок чи досліджень, комісія звертається до органів державної виконавчої влади, місцевого самоврядування та правоохоронних органів і тісно співпрацює з ними. Враховуючи, що робота відповідальна й обсяг її надзвичайно великий, комісія діє у межах компетенції відповідно до положень про Контрольну комісію Верховної Ради України з питань приватизації, затвердженого постановою Верховної Ради України від 24 червня 1993 року за № 3317-XII.

Найчастіше до комісії звертаються громадяни, які уже походили по усіляких інстанціях і не вирішили свої проблеми. Комісія не залишає без уваги такі звернення і намагається допомогти кожному у вирішенні його питання в межах норм чинного законодавства України.

Так, наприклад, до нас звернувся Григорій Лисенко, онук Натана Григоровича Рахліна — людини, відомої кожному освіченому громадянину України. Дітя культури, всесвітньо відомий, ушлявлений диригент, народний артист Радянського Союзу, Росії і Татарської АРСР, професор. Наближається його 100-річчя, яке відзначатиметься на рівні ЮНЕСКО. Вже розпочалася підготовка до цієї знаменної дати, поновився цикл «Рахлінських концертів» у Києві і Нью-Йорку.

У 1956 році Натан Рахлін придбав земельну ділянку в Місхорі у Криму. На свої кошти побудував будинок, де відпочивав разом з сім'єю, приймав гостей — знаменитих акторів, музикантів. Через п'ять років його без будь-яких підстав позбавили дачі. Повернення будинку нащадкам великого диригента в 1997 році було актом поновлення соціальної справедливості, це широко коментували засоби масової інформації. Будівлю було передано в напівзруйнованому стані з великою заборгованістю за комунальні платежі. І онуку диригента — скульптору Григорію Лисенку довелося витратити значні кошти на поновлення будівлі та відкриття меморіального музею свого діда. Для цього він продав квартиру в Києві. У створення музею було вкладено й усі авторські гонорари Григорія Лисенка та його дружини — членів Національної спілки художників України. Тепер у колекції музею майже чотири тисячі експонатів. Серед них є й унікальні музичні інструменти Натана Рахліна, меблі з його кабінету, партитури з автографами всесвітньо відомих музикантів тощо.

У вересні 2002 року Григорій Лисенко довався, що Корейська селищна рада за протестом прокурора хоче скасувати рішення про передачу будинку і створення в ньому меморіального музею. Причиною було названо невиконання селищною радою деяких юридичних правил.

Проте музей єдиний у селищі, цілком утримується за рахунок спадкоємців диригента. І тут почалися суди, виклики до прокуратури, розслідування різних комісій.

Все йшло до повторної конфіскації дачі-музею, позбавлення власності й житла його онука. І це, звичайно, викликало б небажаний резонанс і в Україні, і в світі. Зазначене питання перебувало на контролі в нашій комісії. Нині розпочався мирливий процес. У позасудовому порядку було вирішено всі спірні питання, зокрема, і стосовно функціо-

■ ■ ■
Повернення будинку нащадкам великого диригента було актом поновлення соціальної справедливості. У створення музею було вкладено й усі авторські гонорари Григорія Лисенка та його дружини — членів Національної спілки художників України

нування приватного меморіального музею Натана Рахліна. І тепер кожна людина, яка хоче ознайомитися з творчістю славного митця, може це зробити.

До комісії надійшло звернення депутата Боярської міської ради Києво-Святошинського району Київської області З. Мачуговської з приводу позбавлення дітей міста Боярки приміщення музичної школи. Діти віком від семи до шістнадцяти років навчалися в музичній школі у дві зміни. З великим задоволенням відвідували заняття, що давало їм можливість естетично та духовно розвиватися. Протягом п'ятнадцяти років вони представляли українське мистецтво в різних містах за межами України, були посланцями нашої культури у Франції, Німеччині, Польщі.

Чомусь ніхто не задумався, що забираючи в дітей приміщення, у них відбирали віру в добро й любов до української культури та залишили в їхніх душах вакуум, який міг легко і швидко заповнитися злом і насильством. Створюється враження, що доля дітей нікого не хвилює. Та не слід забувати, що гуманність і цивілізованість держави завжди визначається її ставленням до малолітніх і пристарілих. А чим керувалися окремі посадові особи виконавчого комітету міської ради, які 20 грудня 1999 року прийняли рішення «Про визнання права власності на нежитлове приміщення в м. Боярка по вул. Лінійній, 26 КП «Ліфт-Сервіс», у якому розміщувалася музична школа?

Вказану будівлю було зведено разом з першою чергою заводу «Іскра» в 1975 році. У подальшому завод приватизували і перетворили у відкрите акціонерне товариство «Арксі». При цьому зазначену будівлю до статутного фонду не включали, а залишили на балансі у товариства. У листопаді 1992 року було укладено договір про шефську взаємодопомогу між «Арксі» та музичною школою на строк до 1997 року, згідно з яким музичній школі надавалися приміщення для організації навчально-виховного процесу серед дітей мікрорайону. Термін його дії закінчувався 11 листопада 1997 року, але вже 19 травня 1997-го нежитлові приміщення було передано на баланс іншому підприємству.

У грудні 1996 року КП «Ліфт-Сервіс» на замовлення ВАР «Арксі» провело ремонт двох пасажирських ліфтів. Як оплату за проведені роботи за актом приймання-передачі від 19 травня 1997 року товариство передало на баланс колективного підприємства «Ліфт-Сервіс» нежитлове приміщення, не маючи при цьому повноважень власника про розпорядження цим приміщенням.

На підставі зазначеного вище рішення Боярської міськвиконкому від 19 травня 1999 року КП «Ліфт-Сервіс» отримало свідоцтво про право колективної власності. А 1 листопада 2000 р. КП «Ліфт-Сервіс» уклало договір оренди нежитлового приміщення з Києво-Святошинським відділом культури терміном на рік. Директор колективного підприємства «Ліфт-Сервіс» О. Зозуля здавав в оренду приміщення, не забезпечуючи при цьому їх теплом. Дітям доводилося навчатися в холодних класах, оскільки з ладу виходила система опалення, систематично від'єднували енергопостачання, що не давало можливості плідно навчатися. Але є ще в нашій державі люди, небайдужі до долі дітей. Керівництво школи було змушене укласти договір з підприємством теплових мереж, терміново ремонтувати придатне до експлуатації теплове обладнання та купувати нове. Але під час укладання договору О. Зозуля відмовився його підписувати. Тобто робили все можливе, щоб виштовхати музичну школу з приміщень. І поступово юні музиканти та їхні вчителі опинилися на вулиці.

Рятуючи дітей та музичні інструменти від холоду серед зими, керівництво музичної школи змушено було тимчасово переїхати до загальноосвітньої школи № 5, яка прийняла їх, як біженців. Відсутність звукової ізоляції

у приміщеннях цієї школи, обмеженість площ, заняття в одну зміну — ці та інші незручності призвели до того, що діти не могли відвідувати музичну школу. До того ж на групові заняття з сольфеджіо, музичної літератури, хору діти змушені були їхати у віддалений район міста. На очах громадськості почав розпадатися високопрофесійний колектив учнів і педагогів, знаний у багатьох країнах за кордоном.

Але особливе обурення громадськості міста викликав факт продажу О. Зозулею частини приміщення школи загальною площею 81,3 квадратних метри приватній особі Т. Шапран за 11710 гривень.

Прокуратурою Києво-Святошинського району було подано протест на рішення виконавчого комітету Боярської міської ради від 20 грудня 1999 року. Є підстави вважати, що скоро це питання буде доведено до логічного завершення.

Останнім часом надходить багато повідомлень про порушення чинного земельного законодавства, про передачу водоймищ у оренду, в результаті чого деякі мешканці біля них, фактично позбавляють права деякі «казяї» на відпочинок на березі природної водойми та ловіння риби в ній. Або трапляється і навпаки: орендарі намагаються доцільно використовувати отримані земельні та водні ділянки, хоча їм чинять усілякі перешкоди. Зазначу, що користувачі земель водного фонду зобов'язані виконувати заходи з охорони земель від ерозії, підтоплення, забруднення відходами виробництва, хімічними і радіоактивними речовинами та від інших процесів руйнування, суворого дотримуватися встановленого режиму для зон санітарної охорони, прибережних захисних смуг, смуг відведення, берегових смуг водних шляхів, запобігати проникненню у водні об'єкти стічних вод, пестицидів і добрив через прибережні захисні смуги. Порядок користування землями водного фонду визначено постановою Кабінету Міністрів України від 13 травня 1996 року № 502. Згідно з цим нормативним актом право користування земельною ділянкою на землях водного фонду виникає після встановлення меж цієї ділянки в натурі на місцевості і одержання відповідного документа, що посвідчує це право.

В окремих випадках договори оренди водоймищ не виконуються однією із сторін.

Так, наприклад, голова сільського фермерського господарства «Сагаї» В. Сагаї, який мешкає у селі Пряжево Житомирського району, повідомляє: він уклав договір з Сінгурівською сільською радою, що на Житомирщині, на довгострокову оренду двох ставків для вирощування риби. Але з якихось причин сільський голова не виконав умов договору й уклав ще один договір з іншою особою, хоча орендар вчасно сплачував податки та за оренду. У такий спосіб у нього забрали ставок для вирощування малька. «Я не можу зрозуміти, яким законодавством, якої саме країни

керувався чиновник, порушуючи мої права та приймаючи рішення про відбирання в мене приватної власності, а згідно з українським законодавством це є свавілля та безчинство», — з такими словами звернувся В. Сагаї, який не міг відновити законність, оскільки його дії стосовно цього й можливості надалі вирощувати рибу тільки викликали негативну реакцію посадових осіб Житомирського району.

Рішення про передачу у власність земельної ділянки В. Сагаю було скасовано сесією Сінгурівської сільської ради (на підставі припису прокуратури Житомирського району), до якої надійшло звернення від одного з громадян про буцімто незаконне використання земельної ділянки. Після вивчення матеріалів у прокуратурі Житомирської області було встановлено, що прийняте сесією рішення не відповідає вимогам чинного законодавства, а саме вимогам ст. 143 Земельного кодексу України, якою передбачено, що питання про примусове припинення права власності на земельну ділянку, в тому числі на підставі її нецільового використання, вирішується лише в судовому порядку. Сесія сільської ради вийшла за межі своїх повноважень.

Слід зазначити, що відповідно до ст. 85 Водного кодексу порядок надання земель водного фонду у користування та припинення права користування ними встановлюється земельним законодавством. Пунктом 12 Перехідних положень Земельного кодексу встановлено, що до розмежування земель державної та комунальної власності повноваження щодо розпорядження землями в межах населених пунктів, крім земель, переданих у приватну власність, здійснюють відповідні сільські, селищні, міські ради, а за межами населених пунктів — відповідні органи виконавчої влади. Розмежування земель державної і комунальної власності має принципове значення для досягнення режиму законності у земельних відносинах. Прокуратурою області на незаконне рішення сільської ради внесено протест, який розглянуто на сесії

■ ■ ■
До комісії надійшло звернення депутата Боярської міської ради Києво-Святошинського району Київської області З. Мачуговської з приводу позбавлення дітей міста Боярки приміщення музичної школи

сільської ради 14 жовтня ц. р. та задоволено.

До контрольної комісії надходить багато звернень від мешканців міст і сіл, які проживають у гуртожитках і потерпають від їх нових власників, котрі порушують статтю 47 Конституції України, що гарантує забезпечення житлових прав громадян України. Незважаючи на вимоги норм цієї статті щодо неможливості примусового позбавлення житла інакше як на підставі закону за рішенням суду, в деяких випадках мешканців гуртожитків намагаються виселити з них усілякими незаконними методами.

З початку приватизації майна державних підприємств та із зміною їх форми власності, коли державні підприємства перетворювалися у колективні, до статутних фондів цих підприємств включали і будівлі гуртожитків. У більшості випадків це були звичайні житлові будинки для мало-сімейних, яким тимчасово надавався статус гуртожитків. І нині окремі нові власники намагаються усілякими способами звільнити для своїх потреб житлові приміщення або пропонують мешканцям викуповувати їх. Після нашого втручання, з'ясування обставин, надання роз'яснень, пропозицій тощо окремі справи вирішуються позитивно. Але це буває лише тоді, коли власники гуртожитків уболюють за долю людей і приймають рішення відповідно до вимог чинного житлового законодавства. В інших випадках протягом довгих років мешканці гуртожитків змушені виборювати свої права в судовому порядку, втрачаючи при цьому віру в закон і право.

Так, розпорядженнями Київської міської держадміністрації від 03.07.2003 р. та від 04.09.2003 р. «Про вирішення квартирних питань окремих громадян» мешканцям будинку № 96 по проспекту Перемоги виділено ізольовані квартири в будинках: № 9 по вулиці Осиповського, № 28-в по вулиці Мілютенка, № 65 по вулиці Леніна, № 6 по вул. Оноре де Бальзака та інших. Так 26 сімей поліпшили свої житлові умови і отримали 1—3 кімнатні квартири.

Відповідно до розпоряджень Київської міської державної адміністрації від 27.12.2002 р. «Про надання житлових приміщень окремим громадянам» та від 11.02.2002 р. «Про використання житлових приміщень у будинку № 26 на вул. Чистяківській у Святошинському районі» мешканцям гуртожитку надані для постійного проживання житлові приміщення у будинках комунальної власності по вул. Новоукраїнській, 1/3-а, вул. Чистяківській, 26 та в гуртожитку на вул. Туполева, 5-6 з видачею ордерів на надану житлову площу та збереженням черги квартирного обліку.

У Києві гуртожитки передаються до комунальної власності міста — до КП «Спецжитлофонд». Станом на 20.08.2003 р. на його утриманні перебувало 55 гуртожитків; у стадії реконструкції — по вулицях Межовій, 23, Уссурийській, 2; у стадії завершення реконструкції — по вулицях Стальського, 30, Світлицького, 26, Ломоносова, 34/1-а, пров. Волго-Донському, 5/2.

І наостанок зазначу, що й надалі контрольна комісія з питань приватизації робитиме все можливе, щоб норми законодавства України про приватизацію втілювалися у життя.

Валентина СЕМЕНЮК, народний депутат України, голова Спеціальної контрольної комісії Верховної Ради України з питань приватизації.

АПК шукає гроші

АКТУАЛЬНЕ ІНТЕРВ'Ю

Хоча сільське господарство здебільшого розвивається за рахунок власних коштів, останніми роками дедалі більшого значення набуває кредитування. На перший погляд, цифри вражаючі: якщо у 2001 році підприємствам АПК було надано кредитів 4,4 мільярда гривень, а торік — 6,2 млрд., то лише за січень—жовтень 2003 року —7,7 мільярда. Насправді потреба сільгоспвиробників у короткострокових кредитах принаймні удвічі більша. А довгостроковими аграрники практично не користуються. Господарствам для покриття поточних витрат часто доводиться продувати основні фонди: вирізати подолів'я корів чи за безцінь віддавати старенький, але такий потрібний у хазайстві тракторець, щоб, приміром, купити насіння чи пально-мастильні матеріали. Але тут потерпають і державні інтереси — аграрний ринок значною мірою впливає на платіжний баланс країни, стабільність гривні, продовольчу безпеку держави, наголошує радник Голови Національного банку України **Юрій ЛУЗАН**.

— Я б не сказав, що нинішнього року були якісь особливі проблеми з платіжним балансом держави у зв'язку із ускладненнями на аграрному ринку. Незважаючи на те, що в декілька разів зменшився експорт зерна, позитивне сальдо експортно-імпортних операцій по продукції АПК збереглося досить вагоме. За 10 місяців — близько 668 мільйонів доларів. Це промовисте свідчення того, що поступово аграрний ринок розвивається. Звісно, цьогорічний дефіцит продовольчого зерна, необхідність його імпорту, на що вже кинуті 250 мільйонів доларів, платіжний баланс погіршили. Та завдяки стабільності на інших сегментах продовольчого ринку вдалося загалом зберегти позитивні тенденції.

— Але водночас імпортоване зерно потрапляло на українські елеватори, з нього робили борошно, пекли хліб, виготовляли макарони, кондитерські вироби. Відбувалося наповнення ринку, частина готової продукції йшла на експорт — і за рахунок цього підтримувався платіжний баланс. Чи можете ви сказати, наскільки мінус і плюс збалансувалися?

— Звичайно, кошти не йшли в нікуди. Вони поверталися в реальну економіку. Мультиплікація відбувалася навіть від сплати податків. Загалом за 10 місяців 2003 року підприємствами АПК сплачено більше податків, ніж за відповідний період минулого. Але в останні місяці значні обсяги дорогого імпортованого зерна уже почали провокувати зростання цін на хлібобулочні та деякі інші види продукції. Сьогодні ціни стабілізувалися, і найближчим часом не передбачається їх зростання.

— Ще кілька місяців тому ви були першим заступником Міністра аграрної політики, знали, що де лежить, що де приховано і як його повернути. Після жнив до державних і регіональних засіків пшеницю купували у сільгоспвиробників по 600—650 гривень за тону. Чи вдалося б перекрити дефіцит хлібних ресурсів за рахунок внутрішніх резервів? Адже якби закупівельна ціна становила 1000 гривень за тону, чимало сільгоспвиробників виявили б бажання зерно продати...

— Навесні, коли стало зрозуміло, що озимі майже загинули, розрахунки показували: в країні буде дефіцит зерна.

Прогнози справдилися. Тому, навіть якби всі наявні ресурси — і центрального і місцевих бюджетів, і кошти бізнесових структур — було спрямовано на те, щоб викупити практично все продовольче зерно у селян, ситуацію це не врятувало б, потреб внутрішнього ринку не задовольнило б. Довелося все одно розраховувати на імпорту.

— Проте, погодьтеся, внутрішні резерви не було використано сповна.

— Є факти, що за прийняттям до регіональних засіків зерно з сільгоспвиробниками деінде навіть повністю не розраховувалися. Не трактував би це як загальнонаціональну проблему. Тут спрацювали нерівноправні відносини операторів, які на ринку діяли від імені місцевої влади, і товаровиробників. Є питання. Проте у більшості регіонів, де місцеві адміністрації тримали ці процеси під контролем, розрахунки проведено, хоча ціни штучно були дещо занижені.

На аграрний ринок тисне низька купівельна спроможність населення. У багатьох випадках сільгоспвиробники, а бува, і переробники реалізують свою продукцію за вимушено заниженими цінами. У цій ситуації надзвичайно важливі питання підвищення доходів населення, розвиток експорту, щоб вироблена продукція була максимально витребувана ринком.

Багато нарікань, що держава селу не допомагає, бюджетна підтримка слабка, податки високі. Мабуть, не це головне. Стабільна ситуація на ринку, паритетні міжгалузеві відносини, формування цін на сільськогосподарську продукцію, які забезпечували б прибутковість, — то була б найкраща підтримка. Тоді ніхто не дорікав би сільському господарству за пільги та інші державні преференції. А ми саме цими проблемами переймаємося недостатньо.

— Як ви оцінюєте з огляду на це намагання скасувати податкові пільги для сільського господарства?

—По-перше, це не пільги, як намагається дехто подати. Це одна із специфічних форм державної підтримки пріоритетної галузі національної економіки. Фіксований сільськогосподарський податок і спеціальний режим справляння ПДВ було запроваджено наприкінці 90-х як вимушену, але тимчасову — строком на 5 років систему оподаткування га-

Радник Голови Національного банку України Юрій Лузан

лузі. За цей час мало бути напрацьоване нове податкове законодавство для села.

Намагання запровадити для сільського господарства однакові умови оподаткування з іншими галузями економіки — безумовно, правильний крок уряду. Але його бажано здійснити після створення усіх інших рівних умов функціонування секторів економіки. Мабуть, слід згадати 1997-98 роки, тобто до запровадження податкових пільг, коли майже 90 відсотків господарств були збиткові, коли кредиторська заборгованість у сільському господарстві втричі перевищувала дебіторську, уряд був змушений піти на багатомільйардні списання податкової заборгованості та прострочених платежів до Пенсійного фонду. Тоді банки практично припинили кредитування АПК. Ситуація у той час уже загрожувала економічній безпеці держави. Ми не повинні допустити повторення минулих помилок.

Можливим варіантом розв'язання цієї проблеми є збільшення прямих видатків державного бюджету для підтримки сільського господарства, еквівалентних за обсягами так званим податковим пільгам. Для цього потрібна політична воля та напрацювання ефективних механізмів використання бюджетних коштів, чого теж досі немає. Тому Верховна Рада і взяла ще на рік тайм-аут для розв'язання цієї проблеми. Гадаю, врешті-решт буде знайдено помірковані рішення, які сприятимуть становленню аграрного сектору як конкурентоспроможної галузі.

— Як, на вашу думку, впливатиме на обсяги експорту скасування з наступного року повернення ПДВ при реалізації сільгосппродукції на зовнішньому ринку?

— Я не думаю, що експорт помітно зменшиться. Але за таких умов ціни внутрішні, безумовно, знижуватимуться. У підсумку постраждає вітчизняний сільгоспвиробник. Це спричинить черговий удар по економіці аграрного сектору.

— Але коли вносилися пропозиції щодо скасування повернення ПДВ, якісь обрахунки були?

— Гадаю, при розгляді цього питання до уваги брався переважно тільки один аспект: наскільки зростуть до-

ходи державного бюджету. А які це матиме наслідки для аграрного сектору в цілому, такі розрахунки, мабуть, ніхто не робив. А комплексний, всебічний розрахунок треба було б обов'язково зробити. Передусім спрогнозувати вплив на економіку сільгоспвиробників. Адже це — база всього продовольчого ринку нашої держави. Буде ефективно працювати сільгоспвиробник — працюватиме стабільно внутрішній продовольчий ринок загалом. Досі сільгоспвиробники балансують на межі збитковості. Прогнозується, що цього року сільгоспвиробництво буде збиткове — відсотків на чотири-п'ять. Хоча, якщо зважити, що значна частина агросектору «ховається» в тіні, робити об'єктивні оцінки, користуючись тільки статистичними даними, не зовсім правильно.

Економічні прогнози переважно базуються на діяльності юридичних осіб — сільськогосподарських підприємств. Там є офіційна фінансова статистична звітність. По особистих селянських господарствах робляться лише окремі статистичні дослідження і в цілому не виводяться показники ефективності діяльності цього сектору. Що теж неправильно. Адже особисті селянські господарства виробляють близько 60 відсотків продукції.

— Як представник Національного банку, ви, певне, відстежуєте повернення кредитів...

— Складно зробити об'єктивну оцінку ситуації щодо повернення кредитів, тим більше що прийнято рішення про державну підтримку відстрочки платежів до жовтня 2004 року. Таких кредитів уже пролонговано майже на 800 мільйонів гривень. У цілому стан повернення кредитів в АПК банки вважають задовільним.

— Чи очікується наступного року таке ж активне кредитування агросектору, адже банкам селяни вже заборгували значні суми?

— Проблем з кредитуванням побільшає. Багато продукції й інших активів, які можна було заставити під отримання кредитів, уже заставлено під відстрочені кредити. Тому треба шукати додаткові можливості та інші механізми. Активніше працювати над запровадженням страхування у сільському господарстві, щоб застрахувати майбутній урожай виступав як надійний гарантії повернення кредитів, запровадженням складських свідоцтв, підтримкою розвитку мікрокредитування на селі, фінансового лізингу, підвищенням ефективності функціонування кредитних спілок тощо.

Державним бюджетом на 2004 рік передбачено 220 мільйонів гривень для часткової компенсації вартості кредитів, зокрема 120 мільйонів гривень на здешевлення довготермінових позичок. Така підтримка, безперечно, стимулюватиме подальший розвиток кредитування АПК.

Іван ЛАЗНИК.
Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

З ПОШТИ

Йому б землю в двадцять літ, коли був, як моноліт

Степан Кирилович Кузьмич, який усе своє життя прожив у селі Івання Дубнівського району, а нині мешкає у дітей у Млинівському районі, колись був вправним господарем — мав велике господарство, пару коней, чотири гектари землі. Але, як згадує старенький, прийшли перші «совети» і все повіялось за вітром...

Своєрідною компенсацією Степанові Кириловичу за колишню образу стало те, що недавно Іваннівська сільська рада урочисто вручила йому державний акт, котрий посвідчує приватну власність на пай — два гектари землі.

Задоволений селянин шкодує лише про одне — що вже самотужки не господарюватиме на власному полі. Бо як-не-як, цьогорічного вересня йому пішов сотий рік. Ходити ще може, а ось кіньми поганяти — вже ні.

— Але я не з тих, — усміхається дідусь-жартівник, — хто землі боїться як вогню і відмовляється від неї. У мене гарні діти, роботяща родина. Гуртом оброблять гектари. А я... керуватиму.

Євген ЦИМБАЛЮК.

Млинів
Рівненської області.

Усякий двір хазяйським оком держиться

На Запоріжжі діють сотні різноманітних сільськогосподарських товариств, виробничих та обслуговуючих кооперативів, приватно-орендних підприємств тощо. Серед людей, котрі їх очолили, чимало справжніх господарів-новаторів. Такий і наш Олександр Лісняк — голова правління відкритого акціонерного товариства «Владівське РТП». Не випадково Олександра Федоровича нещодавно нагороджено орденом «За заслуги» III ступеня.

Основне призначення Владівського РТП — обслуговування сільгосптехніки. Окрім того, підприємство має ще й своє підсобне господарство — товариство з обмеженою відповідальністю «Нива». А це — 5 тисяч гектарів землі, майже 700 голів великої рогатої худоби, птиця, переробні підприємства. Владівці прагнуть до завершеного циклу виробництва, щоб на продукції господарства не наживалися посередники. Тому, наприклад, владівський хліб найдешевший у районі. Його продають не лише у своєму та сусідніх селах, а й у райцентрі.

Бажаючих працювати у ВАТ «Владівське РТП» вистачає. Адже нині тільки кожний 50-й безробітний, що звернувся до районного центру зайнятості, може розраховувати на якусь роботу. А у Владівському РТП середня зарплата — 340 гривень на місяць. І підприємство сплачує її справно, як, до речі, і податки. Саме за фінансової допомоги господарства збережено всю соціальну інфраструктуру на селі. Працюють лікарня, дитячий садок і школа.

Сьогодні часто ще можна почути нарікання селян на мізерну платню за оренду земельних паїв. У ВАТ «Владівське РТП» за кожний орендований земельний пай щорічно платять від 800 до 1000 гривень. А якщо хтось бажає взяти замість грошей зерно чи іншу продукцію (скажімо, молодняк птиці), проблем не буває. Може, ця плата — 800—1000 гривень — ще не така й висока. Та якщо врахувати, що орендодавці мають можливість за потреби відвідати свою лікарню, а їхні діти навчаються у школі чи влаштовані в дитсадок, то висновок, певно, буде інший: власники земельних паїв тут не обділені.

Звісно, проблеми не минають і ВАТ «Владівське РТП». Більш як два мільйони гривень довелося вкласти у сільськогосподарське виробництво — техніка була зношена, а землі виснажені. Три роки підприємству довелося інвестувати ТОВ «Нива». Тільки воно почало ставати на ноги, аж тут — заморозки, посуха, сарана...

А як зробити рентабельним тваринництво за нинішніх закупівельних цін?! Де такі ціни у магазинах чи на базарі? Позбутися тваринництва легко. Але ж воно, окрім основної продукції, дає ще й органічні добрива. Землю не обманеш: не внесеш добрива — не отримаєш урожай. Цього року владівці внесли в ґрунт майже 15 тисяч тонн органіки.

У ВАТ «Владівське РТП» не лише бережливо ставляться до землі, а й уміють шанувати людей. У нашому невеличкому селі Мокрий Став мешкають переважно пенсіонери. Ми віддалені від центральної садиби господарства. Проте його керівники ніколи не залишають нас поза своєю увагою. Побільше б таких підприємств, як ВАТ «Владівське РТП».

Микола СМІРНОВ.

Мокрий Став
Чернігівського району
Запорізької області.

Фото Володимира КОМАРОВСЬКОГО.

нову школу. Заклад розрахований на 350 учнівських місць. Тут навчатимуться діти з Балашівки і сусідніх сіл — Лінчин, Михалин,

Сівки, Яцьковичі. Змістовно організувати дозвілля учнів у багатьох населених пунктах проблематично. Балашівка стане приемним

винятком, бо тут діятимуть гуртки художньо-естетичний, природничий, технічної творчості та спортивна секція. Для цього є відповідна матеріальна база, інвентар, футбольне поле, тенісні корти. Діятиме й пришкільне лісництво. Одне слово, юним новоселам можна тільки по-доброму позаздрити. Знімок зроблено, коли будівельники вносили останні штрихи. Нині територію навколо закладу вже впорядковано. Навіть ялинку, що росла тут, прикрасили гірляндами та іграшками.

Олександра ЮРКОВА.

НАШІ ЗА РУБЕЖЕМ

Але ж усе починалося з любові... Я їхала і думала про долю Ліни, прислухуючись до її захопленого голосу: «Дорогі друзі, сьогодні я вам пропоную новий маршрут екскурсії. Ви побачите місто Цюріх з його приголомшливої краси різдвяною новорічною ялинкою, що вважають головною в Європі».

...Отже, все починалося з любові. Ліна Мудрук народилася у Дніпропетровську в родині лікарів. Життя в цьому домі було підпорядковано головному — медицині. Природно, що долею їй було призначено теж стати лікарем. Але сталося інакше. Вона закохалася. Це почуття було напівдитяче, палке, але водночас усвідомлене і глибоке. Предметом її любові став молодий фізик, і Ліна, закінчивши школу, теж твердо вирішила стати фізиком. Тим паче що їй, із золотою медаллю, неважко було вступити до Дніпропетровського університету.

Вони одружилися. А в 25 років Ліна народила першого сина. Народження дитини не принесло очікуваного щастя. Пологова травма. І маляті винесли страшний вирок — дитячий церебральний параліч. Жодних надій на зцілення і глибока інвалідність на все життя. «Відмовтеся від нього! Залишіть дитину в будинку для дітей-інвалідів! Не псуйте собі все життя!», —радили доброзичливіці. Але Ліна

навіть не могла собі такого уявити. Батьки-лікарі також підтримали її рішення прийняти все як є, і Кириуша став їхнім улюбленцем. Родина вирішила не впадати в розпач. І були поїздки до Москви — до світил дитячої неврології, найдефіцитніші японські препарати, на які йшли майже всі кошти, масажі, фізіотерапія...

Першим здався люблячий чоловік. Він пішов. Це стало другим ударом. Але сила духу цієї маленької світловолосої і блакитноокої надзвичайно чарівної жінки була така, що вона не опустила рук, не кинула свої заняття фізикою (на той час вона вже закінчила університет з «червоним дипломом»). У неї наче відкрілося друге дихання. Ліна багато й успішно працювала в інституті чорної металургії в рідному місті.

...І знову все почалося з любові. Переїзд до Києва. Другий шлюб. І теж з фізиком. Новий чоловік знав про хвору дитину. Здавалося, любов, нарешті, перемогла! До того ж батьки дівчини твердили: влаштовуй свою долю, захищай кандидатську, а Кирило — наша дитина. Але треба добре знати Ліну, щоб повірити в те, що вона залишить хлопчика без своєї уваги і турботи.

Через кілька років у неї народився другий син — Георгій. Гера, як називали

його в родині. Життя налагоджувалося: вона захистила кандидатську в Інституті металфізики. Її помітили і запросили на стажування на кафедру фізики берлінського університету. Одне слово, Ліна стала успішним, перспективним вченим.

Усе змінилося після відомої економічної кризи. Її солідна зарплата якось дуже швидко перетворилася на жалюгідні 15 доларів. Як жити з такими грошима, та ще коли один із синів — інвалід? Допомогти не було кому. Батьки на той час уже померли. І тоді попереду замаячила еміграція. Куди? Звичайно, до Німеччини. Адже там її добре знали і завжди радо зустрічали.

Люзії розвіялися дуже швидко. У Німеччині вона була нікому не потрібна. До речі, чоловік відмовився з ними їхати...

Ліна не любить згадувати, як опинилася в Німеччині одна — з двома дітьми без жодної підтримки. Але дуже важко стерти в пам'яті той перший німецький гуртожиток, куди вони приїхали вночі, і ті 12 сходиночок до ліфту, по яких удвох з Герою витягали інвалідного візка з лежачим 23-річним Кирилом. Як вони таке здолали? Цього

вона і донині не розуміє: за всіма законами її гаряче улюбленої фізики це було за межею можливого.

На допомогу Ліні Мудрук знову прийшли її природне життєлюбство і нездоланний оптимізм, що так часто допомагали їй виборотися з труднощів. Хворого сина вдалося влаштувати до спеціального інтернату, який різко відрізнявся від того, що був у Києві. Тут уперше за 23 роки Кирило завдяки спеціально сконструйованому для нього візку зміг сидіти. Його ввозили не просто на вулицю, а в парк, на природу. І все це було схоже на диво.

■ ■ ■

Вона закінчила 21-місячні курси і одержала посвідчення «Райзефекеркауффрау» — фахівця, який займається продажем екскурсій

■

Як ви зрозуміли, з фізикою в Німеччині у Ліни не склалося. Тоді вона, не замислюючись, кинулася завоювати свою нішу тут. І шлях до нової професії їй «підказав» старший син — нерухомий Кирило, якого вона у новому, модернізованому візку возила на екскурсії вулицями Мюнхена. «А чому б мені не стати екскурсоводом?» — якось подумалося.

У відомстві з питань праці до бажання опанувати фах екскурсовода, з огляду на всі обставини її долі, поставилися з розумін-

ням. Оразу зазначу, щоб не було з цього приводу в наших читачів жодної ейфорії: цю удачу теж можна віднести на рахунок Ліним наполегливості й оптимізму. Частіше буває навпаки: рідко виникає таке взаєморозуміння між іммігрантами і представниками офіційної влади.

Одне слово, вона закінчила 21-місячні курси і одержала посвідчення «Райзефекеркауффрау» — фахівця, який займається продажем екскурсій. Це відчинило їй двері в дуже цікаву професію, що дало Ліні змогу показувати людям, таким само іммігрантам, котрі перебували часом у глибокій депресії у зв'язку з переїздом до незнайомої країни з її красою,

історією і культурою, — спочатку Баварію, а потім і всю Німеччину, Австрію і навіть Швейцарію.

Але, на жаль, це не приносило великого і стабільного заробітку. Тоді Ліна Мудрук, не кидаючи справи, що полюбилася їй, вирішила шукати ще одну, але вже прибутковішу роботу. І, уявіть, знайшла. Це був так званий «Театр на колесах». Вистави театру призначені для будинків престарілих, інтернатів для інвалідів, реабілітаційних центрів, де лікують наркозалежних людей, і навіть

в'язниць. Ліна виконує тут координуючу референтську роботу: де, коли будуть наступні виступи, час репетицій, хто гратиме в них тощо.

Улюбленою справою — проведенням екскурсій — доводиться тепер займатися в основному у вихідні дні. І, знаєте, вона, як екскурсовод зі знанням російської і української мов, завжди затребувана. Поступово все владналося й у її молодшого сина Георгія: він студент Мюнхенського університету, майбутній економіст. Пишається своєю мамою — жінкою, яку тут поважають і німці, і наші. Людиною, котра щедро ділиться своїми ширістю, теплотою, добротою і відкриває туристам нові, незвідані міста і куточки країни:

— Отже, друзі мої, Цюріх — це одне з найбільших і найкрасивіших міст Швейцарії. Воно схоже на золотий скарб, що лежить на таці срібного озера. Ви побачите також прекрасну головну ялинку Європи на центральній площі міста. Вона унікальна тим, що прикрашена іграшками з кришталю. Їх шість тисяч штук, і усі вони — від справжнього чарівника — кришталевих справ майстра Сваровського, ім'ям якого названо найстаріше виробництво кришталю в Європі. В дорогу, друзі мої!..

Неля ГЛУЗОВА.

Мюнхен.

Як льотчик льотчикові

СКАНДАЛ

Про Юрія Борисова — спонсора виборчої кампанії президента Литви — написано багато. Конституційний суд розглядає справу про нібито незаконне надання йому литовського громадянства. А прокуратура порушила проти нього дві кримінальні справи. Опоненти Р. Паксаса обвинувачують Ю. Борисова навіть у гіпнотичному впливі на президента. У латвійській газеті «Телеграф» опубліковано інтерв'ю з Ю. Борисовим. З дозволу автора Ганни Новицької публікуємо його у викладі.

До навчання у Військово-повітряній академії ім. Жуковського Юрій Борисов закінчив Ризький інститут інженерів цивільної авіації. Про знайомство з майбутнім президентом каже: «Ну, я льотчик, він льотчик. Так і познайомилися. Ми знайомі років два, може, більше...» Чому вирішив «як льотчик льотчикові» допомогти 400 тисячами доларів, пояснює: «Коли з подачі Адамкуса (попередній президент. — Авт.) проти мене сфабрикували чергову кримінальну справу, в мене не залишалося варіантів. Порушується справа і тягнеться

шість місяців. А в мене бізнес міжнародний! Що робити? Я звертаюся до Паулаускаса, це мій адвокат був (голова Сейму до обрання працював Генпрокурором. — Авт.). Артуре, кажу, йо-мойо, зроби що-небудь. Не робить... А тут намалювався Паксас: «Юро, допоможи!» І в мене немає іншого виходу, як організувати йому президентську кампанію і скинути того президента, який заважає мені працювати і порушує стосовно мене кримінальні справи. ... Та в тому, що він став президентом, моїх заслуг більш як 60 %. Адже я в нього не лише

гроші вклав! Сьогодні мої розробки з передвиборних технологій уже в Росії використовують. Не гроші тут головне, зрозуміло? Це помилка — усе міряти на гроші. Гроші будуть тоді, коли голова є. Я усього досяг завдяки своїй голові. Команду створив таку, котру неможлимо неможливо. На досвіді її створення я написав дисертацію, нині пишу докторську. Такими знаннями, як у мене, жоден у світі не володіє ... І я допоміг Паксасу не тому, що хотів чогось домогтися. Мені було просто цікаво поставити на політика, якого ніхто не брав до уваги. Треба було довести, що я всіх їх кину через стегно!»

З приводу кримінальних справ, заведених уже за нового президента, каже: «За що стосовно мене справу почали? Я нібито добивався в президента посади радника. Я їм двадцять разів пояснював: у мене доходи такі,

що десять років роботи в президентурі не окуплять моєї нинішньої місячної зарплати».

Виходячи з принципу «нема добра без лиха», Ю. Борисов так пояснює причину «наїздів» і так прогнозує закінчення скандалу: «Консерватори, які йдуть з політарени, щосили борються за свої місця. Але вони припустилися однієї великої помилки: вони на мене наїхали! Я знаю, що вийду сухим із води. Я законів не порушував. Мене перевіряли всі і вся, вздовж і поперек. Я створив таку структуру, на котру неможливо наїхати. Я навчився відбиватися від усіх. Але якщо досі я від них відбивався, то тепер буду нападати... Деякі стануть політичними трупами. Даремно мене не зачіпали! Адже я привселюдно усіх попередив: не чіпайте мене!»

Переказував Володимир СТРОЙ.

Рига.

ФОТОФАКТ

Санта-Клаус може примчати до вас і на «Харлеї-Девідсоні». Мексиканський байкер Гуерреро — живий доказ цього.

Фото АП.

ФОТОФАКТ

Фото АФП.

Всесвітня продовольча програма ООН звернулася до світової спільноти із закликом терміново виділити Північній Кореї понад 170 мільйонів доларів, аби врятувати 6,5 мільйона голодуючих у цій країні. За даними ООН, майже кожна десята дитина у КНДР страждає від гострої дистрофії, а четверо з кожних десяти хронічно недоїдають. На початку грудня офіційний Пхеньян виступив із різкою критикою ООН, заявивши, що у країні голоду немає.

КОНТАКТИ

Одеса має побратима в Японії

Майже сорок років існують тісні побратимські зв'язки між Одесою та Йокогамою, одним з провідних ділових та культурних центрів Японії. За цей час по лінії міських адміністрацій двох портів міст, громадських організацій проведено десятки взаємних візитів, цікавих і взаємно корисних заходів у галузі культури, обміну інформацією.

Як повідомили «ГУ» в Посольстві України в Японії, подальший розвиток побратимських відносин обговорили посол України в Японії Юрій Костенко та мер Йокогами Хіросі Накада. Наголошувалося, що активну роботу із зближення наших народів проводить створений при муніципалітеті цього японського міста Комітет дружби «Одеса—Йокогама». Обговорено заплановані для проведення наступного року проекти, зокрема зустрічі представників міст-побратимів.

Закон України

Про телекомунікації

Цей Закон встановлює правову основу діяльності у сфері телекомунікацій.

Закон визначає повноваження держави щодо управління та регулювання зазначеної діяльності, а також права, обов'язки та засади відповідальності фізичних і юридичних осіб, які беруть участь у даній діяльності або користуються телекомунікаційними послугами.

Глава І. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Визначення основних термінів
1. У цьому Законі терміни вживаються в такому значенні:

абонент — споживач телекомунікаційних послуг, який отримує телекомунікаційні послуги на умовах договору, котрий передбачає підключення кінцевого обладнання, що перебуває в його власності або користуванні, до телекомунікаційної мережі; абонентна плата — фіксований платіж, який може встановлювати оператор телекомунікацій для абонента за доступ на постійній основі до своєї телекомунікаційної мережі незалежно від факту отримання послуг;

адреса мережі Інтернет — визначений чинними в Інтернеті міжнародними стандартами цифровий та/або символічний ідентифікатор доменних імен в ієрархічній системі доменних назв;

адресний простір мережі Інтернет — сукупність адрес мережі Інтернет;

безпроводовий доступ до телекомунікаційної мережі (безпроводовий доступ) — електрозв'язок з використанням радіотехнологій, під час якого кінцеве обладнання хоча б одного із споживачів може вільно переміщатися із збереженням унікального ідентифікаційного номера в межах пунктів закінчення телекомунікаційної мережі, які під'єднані до одного комутаційного центру; взаємоз'єднання телекомунікаційних мереж — встановлення фізичного та/або логічного з'єднання між різними телекомунікаційними мережами з метою забезпечення можливості споживачам безпосередньо або опосередковано обмінюватись інформацією;

голосова телефонія — обмін інформацією голосом у реальному часі з використанням телекомунікаційних мереж;

дані — інформація у формі, придатній для автоматизованої обробки її засобами обчислювальної техніки;

домен — частина ієрархічного адресного простору мережі Інтернет, яка має унікальну назву, що її ідентифікує, обслуговується групою серверів доменних імен та централізовано адмініструється;

домен. UA — домен верхнього рівня ієрархічного адресного простору мережі Інтернет, створений на основі кодування назв країн відповідно до міжнародних стандартів, для обслуговування адресного простору українського сегмента мережі Інтернет;

домен другого рівня — частина адресного простору мережі Інтернет, що розташовується на другому рівні ієрархії імен у цій мережі;

електрозв'язок — див. «телекомунікації»; загальнодоступні (універсальні) телекомунікаційні послуги — мінімальний набір визначених цим Законом послуг нормованої якості, доступний усім споживачам на всій території України;

Інтернет — всесвітня інформаційна система загального доступу, яка логічно зв'язана глобальним адресним простором та базується на Інтернет-протоколі, визначеному міжнародними стандартами;

інформаційна система загального доступу — сукупність телекомунікаційних мереж та засобів для накопичення, обробки, зберігання та передавання даних;

інформаційна безпека телекомунікаційних мереж — здатність телекомунікаційних мереж забезпечувати захист від знищення, перекручення, блокування інформації, її несанкціонованого витоку або від порушення встановленого порядку її маршрутизації;

інформація — відомості, подані у вигляді сигналів, знаків, звуків, рухомих або нерухомих зображень чи в інший спосіб;

канал електрозв'язку — сукупність технічних засобів, призначених для перенесення електричних сигналів між двома пунктами телекомунікаційної мережі, і який характеризується смугою частот та/або швидкістю передачі;

кінцеве обладнання — обладнання, призначене для з'єднання з пунктом закінчення телекомунікаційної мережі з метою забезпечення доступу до телекомунікаційних послуг;

ліцензія — документ, що засвідчує право суб'єкта господарювання на здійснення зазначеного в ньому виду діяльності у сфері телекомунікацій протягом визначеного строку на конкретних територіях з виконанням ліцензійних умов;

ліцензування — видача, переоформлення, продовження терміну дії, визнання недійсними, анулювання ліцензій, видача копій та дублікатів ліцензій, ведення ліцензійних справ та ліцензійних реєстрів, контроль

за додержанням ліцензійних умов, видача розпоряджень про усунення порушень ліцензійних умов;

монополійний (домінуючий) оператор телекомунікацій — оператор, який відповідно до законодавства України займає монополієне (домінуюче) становище на ринку певних телекомунікаційних послуг на території держави чи певного регіону;

Національний план нумерації — нормативно-правовий акт, який визначає структуру, регламентує розподіл та умови використання номерного ресурсу в телекомунікаційних мережах;

номерний ресурс — сукупність цифрових знаків, що використовуються для позначення (ідентифікації) мереж, послуг, пунктів закінчення мережі в телекомунікаційних мережах загального користування;

оператор телекомунікацій — суб'єкт господарювання, який має право на здійснення діяльності у сфері телекомунікацій із правом на технічне обслуговування та експлуатацію телекомунікаційних мереж;

передавання даних — передавання інформації у вигляді даних з використанням телекомунікаційних мереж;

провайдер телекомунікацій — суб'єкт господарювання, який має право на здійснення діяльності у сфері телекомунікацій без права на технічне обслуговування та експлуатацію телекомунікаційних мереж і надання в користування каналів електрозв'язку;

проводовий електрозв'язок — передавання і приймання інформації із застосуванням провідних ліній з металевими або волоконнооптичними жилами;

пункт закінчення телекомунікаційної мережі — місце стику (з'єднання) мережі телекомунікацій та кінцевого обладнання;

ресурси телекомунікаційних мереж — наявні в телекомунікаційних мережах кількість номерів (номерний ресурс), кількість і пропускну спроможність провідних ліній з металевими жилами, оптичними волокнами, радіоліній, каналів, трактів для передавання інформації, комутаційних станцій та вузлів, радіочастотний ресурс;

розподіл номерного ресурсу — виділення номерного ресурсу з визначеного діапазону номерів для надання телекомунікаційних послуг;

розрахункова такса — сума, що визначає розмір оплати за доступ до технічних та технологічних ресурсів мереж операторів телекомунікацій (здійснення доступу) для пропуску одиниці трафіка і застосовується для операторів, які є суб'єктами господарської діяльності на території України;

рухомий (мобільний) зв'язок — електрозв'язок із застосуванням радіотехнологій, під час якого кінцеве обладнання хоча б одного із споживачів може вільно переміщатися в межах усіх пунктів закінчення телекомунікаційної мережі, зберігаючи єдиний унікальний ідентифікаційний номер мобільної станції;

споживач телекомунікаційних послуг (споживач) — юридична або фізична особа, яка потребує, замовляє та/або отримує телекомунікаційні послуги для власних потреб;

спори́ди електрозв'язку — будівлі, вежі, антени, що використовуються для організації електрозв'язку;

сталість телекомунікаційної мережі — властивості телекомунікаційної мережі зберігати повністю або частково свої функції за умови впливу на неї дестабілізуючих чинників;

суб'єкти ринку телекомунікацій — оператори, провайдери телекомунікацій, споживачі телекомунікаційних послуг, виробники та/або постачальники технічних засобів телекомунікацій;

телекомунікації (електрозв'язок) — передавання, випромінювання та/або приймання знаків, сигналів, письмового тексту, зображень та звуків або повідомлень будь-якого роду по радіо, провідних, оптичних або інших електромагнітних системах;

телекомунікаційна мережа — комплекс технічних засобів телекомунікацій та споруд, призначених для маршрутизації, комутації, передавання та/або приймання знаків, сигналів, письмового тексту, зображень та звуків або повідомлень будь-якого роду по радіо, провідних, оптичних чи інших електромагнітних системах між кінцевим обладнанням;

телекомунікаційна мережа загального користування — телекомунікаційна мережа, доступ до якої відкрито для всіх споживачів;

телекомунікаційна мережа доступу — частина телекомунікаційної мережі між пунктом закінчення телекомунікаційної мережі та найближчим вузлом (центром) комутації включно;

телекомунікаційна послуга (послуга) — продукт діяльності оператора та/або провайдера телекомунікацій, спрямований на задоволення потреб споживачів у сфері телекомунікацій;

телемережі — телекомунікаційні мережі загального користування, що створюються

в межах одного населеного пункту і призначаются для передавання абонентам програм радіо- та телебачення з використанням штучного спрямовуючого середовища і які можуть інтегруватися в телекомунікаційні мережі загального користування загальнодержавного рівня;

технічні засоби телекомунікацій — обладнання, станційні та лінійні споруди, призначені для утворення телекомунікаційних мереж;

транспортна телекомунікаційна мережа — мережа, що забезпечує передавання знаків, сигналів, письмового тексту, зображень та звуків або повідомлень будь-якого роду між підключеними до неї телекомунікаційними мережами доступу;

фіксований зв'язок — телекомунікації, що здійснюються із застосуванням стаціонарного (нерухомого) кінцевого обладнання.

Стаття 2. Мета Закону

1. Метою цього Закону є забезпечення повсюдного надання телекомунікаційних послуг достатніх асортименту, обсягу та якості шляхом обмеженого регулювання ринкових відносин для сприяння ефективного функціонуванню відкритого і справедливого конкурентного ринку. Закон визначає засади захисту прав споживачів та контролю за ринком телекомунікацій з боку держави.

Стаття 3. Призначення телекомунікацій

1. Сфера телекомунікацій є складовою частиною галузі зв'язку України.

2. Телекомунікації є невід'ємною частиною виробничої та соціальної інфраструктури України і призначені для задоволення потреб фізичних та юридичних осіб, органів державної влади в телекомунікаційних послугах.

Стаття 4. Законодавство про телекомунікації

1. Законодавство України про телекомунікації складається з Конституції України, цього Закону та інших нормативно-правових актів, що регулюють відносини в цій сфері.

Стаття 5. Сфера дії Закону

1. Дія цього Закону поширюється на відносини суб'єктів ринку телекомунікацій щодо надання та отримання телекомунікаційних послуг і використання телекомунікаційних мереж загального користування.

2. Дія цього Закону не поширюється на телекомунікаційні мережі, що не взаємодіють з телекомунікаційними мережами загального користування, за винятком їх використання в умовах надзвичайної ситуації, надзвичайного та воєнного стану.

Стаття 6. Принципи діяльності у сфері телекомунікацій

1. Основними принципами діяльності у сфері телекомунікацій є:

1) доступ споживачів до загальнодоступних телекомунікаційних послуг, які необхідні їм для задоволення власних потреб, участі в політичному, економічному та громадському житті;

2) взаємодія та взаємозв'язаність телекомунікаційних мереж для забезпечення можливості зв'язку між споживачами всіх мереж;

3) забезпечення сталості телекомунікаційних мереж і управління цими мережами з урахуванням їх технологічних особливостей на основі єдиних стандартів, норм та правил;

4) державна підтримка розвитку вітчизняного виробництва технічних засобів телекомунікацій;

5) заохочення конкуренції в інтересах споживачів телекомунікаційних послуг;

6) збільшення обсягів телекомунікаційних послуг, їх переліку та утворення нових робочих місць;

7) впровадження світових досягнень у сфері телекомунікацій, залучення, використання вітчизняних та іноземних матеріальних і фінансових ресурсів, новітніх технологій, управлінського досвіду;

8) сприяння розширенню міжнародного співробітництва у сфері телекомунікацій та розвитку глобальної телекомунікаційної мережі;

9) забезпечення доступу споживачів до інформації про порядок отримання та якість телекомунікаційних послуг;

10) ефективність, прозорість регулювання у сфері телекомунікацій;

11) створення сприятливих умов діяльності у сфері телекомунікацій з урахуванням особливостей технологій та ринку телекомунікацій.

2. Надання телекомунікаційних послуг на території України є виключним правом юридичних осіб з місцезнаходженням на території України, які зареєстровані відповідно до законодавства України, та/або фізичних осіб — суб'єктів підприємницької діяльності з постійним місцем проживання на території України.

Стаття 7. Вживання мов у сфері телекомунікацій

1. У сфері надання телекомунікаційних послуг в Україні вживаються українська

мова, мови інших національностей відповідно до законодавства України.

2. Адреси відправника та одержувача телеграм, що пересилаються в межах України, повинні зазначатись українською або російською мовою.

3. Текст телеграми може бути написаний будь-якою мовою з використанням літер кирилиці або латинської абетки.

4. Міжнародні повідомлення, які передаються через телекомунікаційні мережі загального користування, обробляються з використанням мов, передбачених міжнародними договорами України.

Стаття 8. Обліково-звітний час у сфері телекомунікацій

1. При здійсненні діяльності у сфері телекомунікацій застосовується єдиний обліково-звітний час — київський.

2. У міжнародних телекомунікаціях обліково-звітний час визначається міжнародними договорами України.

Стаття 9. Охорона таємниці телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції, безпека телекомунікацій

1. Охорона таємниці телефонних розмов, телеграфної чи іншої кореспонденції, що передаються технічними засобами телекомунікацій, та інформаційна безпека телекомунікаційних мереж гарантуються Конституцією та законами України.

2. Зняття інформації з телекомунікаційних мереж заборонене, крім випадків, передбачених законом.

3. Оператори, провайдери телекомунікацій зобов'язані вживати відповідно до законодавства технічних та організаційних заходів із захисту телекомунікаційних мереж, засобів телекомунікацій, інформації з обмеженим доступом про організацію телекомунікаційних мереж та інформації, що передається цими мережами.

Стаття 10. Землі телекомунікацій

1. До земель телекомунікацій як складової частини земель зв'язку належать земельні ділянки, що надаються в установленому порядку у власність або передаються їх власникам в постійне або тимчасове користування, у тому числі в оренду, фізичним особам — суб'єктам підприємницької діяльності та юридичним особам для розташування лінійних, станційних споруд, антен, веж, інших технічних засобів телекомунікацій.

2. Уздовж повітряних, кабельних ліній електрозв'язку та навколо випромінюючих споруд електрозв'язку встановлюються охоронні зони, а в разі необхідності утворюються просіки. Порядок надання та використання земельних ділянок, установлення охоронних зон і утворення просік визначається законодавством України.

3. У разі припинення діяльності у сфері телекомунікацій осіб, зазначених у частині першій цієї статті, припинення прав на земельну ділянку здійснюється на підставах і в порядку, які встановлені земельним законодавством України.

4. Розміри земельних ділянок, у тому числі охоронних зон та просік, що надаються особам, зазначеним у частині першій цієї статті, визначаються відповідно до норм відведення земель для цього виду діяльності та проектно-кошторисною документацією, затверджених в установленому порядку.

5. У разі вилучення земельної ділянки або виникнення права обмеженого користування чужою земельною ділянкою та іншою нерухомістю викупна ціна, а також плата за користування земельною ділянкою та іншою нерухомістю встановлюються відповідно до законодавства.

6. Особи, які відповідно до цього Закону отримали ліцензію на здійснення діяльності у сфері телекомунікацій, мають право вимагати від власників земельних ділянок або землекористувачів установлення сервітутів до категорії земель, визначених Земельним кодексом України, для прокладання під землею телекомунікаційних мереж та/або усунення їх пошкоджень. Розмір плати (тарифи) за встановлення земельного сервітуту для прокладання під землею та/або усунення пошкоджень телекомунікаційних мереж для власників або землекористувачів установлює Кабінет Міністрів України.

Стаття 11. Взаємодія операторів телекомунікацій з органами державної влади, органами місцевого самоврядування та іншими особами

1. Взаємодія операторів телекомунікацій з органами державної влади та органами місцевого самоврядування стосовно отримання ними телекомунікаційних послуг здійснюється на договірних засадах відповідно до законодавства України.

2. Власники залізничних вокзалів, аеропортів, морських і річкових портів, пристаней, автовокзалів (автостанцій), а також контрольно-пропускних пунктів на державному кордоні, станцій технічного обслуговування, готелів, мотелів зобов'язані організувати надання телекомунікаційних послуг у достатніх обсягах.

Закон України

Про телекомунікації

Стаття 12. Науково-технічне забезпечення функціонування і розвитку телекомунікацій

1. Науково-технічне забезпечення функціонування й розвитку телекомунікацій здійснюється шляхом організації наукових досліджень, створення нормативно-правової бази та розроблення нормативної документації, гармонізації державних і галузевих стандартів з міжнародними стандартами, впровадження нових технологій та засобів телекомунікацій.

Глава II. ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙ

Ухвалення державної політики та законодавче забезпечення державного управління і регулювання у сфері телекомунікацій здійснює Верховна Рада України.

Стаття 13. Органи управління у сфері телекомунікацій

1. Державне управління у сфері телекомунікацій здійснюють:

Кабінет Міністрів України; центральний орган виконавчої влади в галузі зв'язку; інші органи виконавчої влади відповідно до закону.

Стаття 14. Компетенція Кабінету Міністрів України у сфері телекомунікацій

1. Кабінет Міністрів України:

- 1) забезпечує проведення державної політики у сфері телекомунікацій;
- 2) забезпечує рівні умови розвитку всіх форм власності у сфері телекомунікацій;
- 3) здійснює управління об'єктами державної власності у сфері телекомунікацій;
- 4) спрямовує і координує діяльність міністерств, інших центральних органів виконавчої влади у сфері телекомунікацій.

Стаття 15. Повноваження центрального органу виконавчої влади в галузі зв'язку

1. Центральний орган виконавчої влади в галузі зв'язку (ЦОВЗ):

- 1) розробляє пропозиції щодо державної політики у сфері телекомунікацій і реалізує її у межах своїх повноважень;
- 2) розробляє проекти законів, інших нормативно-правових актів;
- 3) розробляє та затверджує нормативно-правові акти з питань, віднесених до його компетенції;
- 4) визначає вимоги щодо рівня якості телекомунікаційних послуг;
- 5) впроваджує технічну політику у сфері надання телекомунікаційних послуг, стандартизації, підтвердження відповідності технічних засобів телекомунікацій;
- 6) забезпечує державний нагляд за додержанням суб'єктами ринку телекомунікацій законодавства про телекомунікації з питань, віднесених до його компетенції;
- 7) організовує та відповідає за розроблення стандартів у сфері телекомунікацій;
- 8) затверджує технічні вимоги до телекомунікаційних мереж, засобів і об'єктів телекомунікацій;
- 9) розробляє та реалізує технічну політику у формуванні номерного ресурсу;
- 10) розробляє за участю Національної комісії з питань регулювання зв'язку (НКРЗ), міністерств та інших центральних органів виконавчої влади Концепцію розвитку телекомунікацій України, спрямовану на досягнення стратегічних інтересів та міжнародної конкурентоздатності України;
- 11) розробляє прогнози розвитку телекомунікаційних мереж та послуг;
- 12) організовує наукове забезпечення функціонування і розвитку сфери телекомунікацій;
- 13) організовує проведення досліджень та розробку рекомендацій щодо конвергенції комп'ютерних та телекомунікаційних технологій;
- 14) інформує суб'єктів ринку телекомунікацій про політику та стратегію розвитку телекомунікаційних мереж загального користування;
- 15) вирішує в межах компетенції питання щодо забезпечення зв'язку для потреб державної системи урядового зв'язку, національної системи конфіденційного зв'язку, органів безпеки, оборони, охорони правопорядку;
- 16) вирішує в межах компетенції питання щодо готовності функціонування телекомунікаційних мереж загального користування в умовах надзвичайних ситуацій та надзвичайного стану;
- 17) здійснює співробітництво з міжнародними організаціями та відповідними органами інших держав;
- 18) виконує обов'язки Адміністрації зв'язку та радіочастот України;
- 19) здійснює інші повноваження відповідно до законодавства.

Глава III. РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРІ ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙ

Стаття 16. Мета регулювання

1. Метою регулювання у сфері телекомунікацій є максимальне задоволення попиту споживачів на те-

лекомунікаційні послуги, створення сприятливих організаційних та економічних умов для залучення інвестицій, збільшення обсягів послуг та підвищення їх якості, розвитку та модернізації телекомунікаційних мереж з урахуванням інтересів національної безпеки.

Стаття 17. Орган регулювання у сфері телекомунікацій

- 1. Органом регулювання у сфері телекомунікацій є Національна комісія з питань регулювання зв'язку (НКРЗ), яка утворюється відповідно до законодавства України.
- 2. НКРЗ є центральним органом виконавчої влади із спеціальним статусом, який підконтрольний Президенту України.
- 3. НКРЗ діє на підставі Положення про Національну комісію з питань регулювання зв'язку, розробленого відповідно до законодавства і затвердженого Президентом України.

Стаття 18. Повноваження Національної комісії з питань регулювання зв'язку

1. Національна комісія з питань регулювання зв'язку:

- 1) вносить пропозиції до органів державної влади щодо проектів законів та інших нормативно-правових актів, стандартів у сфері телекомунікацій;
- 2) видає нормативні акти з питань, що належать до компетенції НКРЗ, та контролює їх виконання;
- 3) здійснює нагляд за ринком телекомунікацій;
- 4) здійснює ліцензування та реєстрацію у сфері надання телекомунікаційних послуг;
- 5) здійснює розподіл, присвоєння, облік номерного ресурсу, видачу та скасування дозволів, нагляд за використанням номерного ресурсу;
- 6) здійснює контроль за якістю телекомунікаційних послуг та задоволенням попиту споживачів;
- 7) здійснює відповідно до закону тарифне регулювання у сфері телекомунікацій та встановлює порядок взаєморозрахунків між операторами телекомунікацій;
- 8) дає дозвіл операторам, провайдерам телекомунікацій на встановлення спеціальних тарифів для інвалідів та соціально незахищених осіб на загальнодоступні телекомунікаційні послуги;
- 9) здійснює організаційно-правове забезпечення загальнодоступних телекомунікаційних послуг;
- 10) отримує безоплатно від операторів, провайдерів телекомунікацій статистичну звітність в обсягах, порядку і в терміни, визначені законодавством;
- 11) отримує безоплатно від центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів виконавчої влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування документи, матеріали, статистичну та іншу інформацію, визначену законодавством;
- 12) приймає в межах своєї компетенції рішення, які є обов'язковими для виконання суб'єктами ринку телекомунікацій;
- 13) застосовує в установленому законодавством порядку адміністративні стягнення до суб'єктів ринку телекомунікацій;
- 14) передає до Антимонопольного комітету України матеріали в разі виявлення порушень законодавства про захист економічної конкуренції;
- 15) звертається до суду з відповідними позовними заявами в разі порушення суб'єктами господарювання, що здійснюють діяльність на ринку телекомунікацій, законодавства про телекомунікації;
- 16) регулює взаємодію операторів при взаємоз'єднанні телекомунікаційних мереж;
- 17) створює сприятливі організаційні та економічні умови для залучення інвестицій у сферу телекомунікацій;
- 18) забезпечує рівні умови діяльності у сфері телекомунікацій;
- 19) забезпечує досудове вирішення спорів між операторами, провайдерами телекомунікацій щодо взаємоз'єднання телекомунікаційних мереж;
- 20) веде реєстр операторів, провайдерів телекомунікацій;
- 21) розробляє та затверджує в межах своєї компетенції Регламент НКРЗ, а також інші нормативно-правові акти;
- 22) здійснює співробітництво з відповідними органами регулювання у сфері телекомунікацій інших держав;
- 23) видає офіційний друкований бюлетень і публікує в ньому нормативно-правові акти, відомості, передбачені цим Законом, та іншу інформацію;
- 24) здійснює інші повноваження, передбачені цим Законом, іншими законами та нормативно-правовими актами.

Стаття 19. Нагляд за ринком телекомунікацій

- 1. Нагляд за ринком телекомунікацій здійснюється шляхом:
- 1) контролю за якістю телекомунікаційних послуг;
- 2) перевірки додержання ліцензійних умов операторами, провайдерами телекомунікацій;
- 3) контролю за додержанням суб'єктами ринку телекомунікацій законодавства,

стандартів та інших нормативних актів у сфері телекомунікацій.

2. Для здійснення нагляду за ринком телекомунікацій у складі НКРЗ створюється Державна інспекція зв'язку.

3. Для здійснення нагляду за ринком телекомунікацій посадові особи НКРЗ мають право:

- 1) безперешкодного доступу на територію і в приміщення операторів, провайдерів телекомунікацій;
- 2) давати в межах своїх повноважень суб'єктам ринку телекомунікацій обов'язкові для виконання приписи щодо усунення порушень нормативно-правових актів;
- 3) застосовувати в установленому законодавством порядку санкції за порушення законодавства про телекомунікації до суб'єктів ринку телекомунікацій;
- 4) безоплатно отримувати від суб'єктів ринку телекомунікацій необхідні інформацію, пояснення та інші матеріали;
- 5) інші права, визначені законом.

Стаття 20. Склад, порядок призначення членів та керівництва НКРЗ

1. НКРЗ складається з Голови Комісії та семи членів Комісії, яких призначає за поданням Прем'єр-міністра України на посади та припиняє їх повноваження на цих посадах Президент України.

2. Голова та члени НКРЗ призначаються на посаду терміном на п'ять років. Голова та жоден із членів НКРЗ не можуть обіймати посаду більше ніж десять років сумарно.

3. НКРЗ набирає чинності з моменту призначення повного її складу.

4. Голова та члени НКРЗ повинні бути громадянами України не старше 65 років, мати вищу освіту, практичний та управлінський досвід, стаж роботи в галузі зв'язку не менше чотирьох років.

5. Голова та члени НКРЗ не можуть бути власниками корпоративних прав операторів телекомунікацій та поштового зв'язку, виробників телекомунікаційного обладнання, діяльність яких відповідно до цього Закону регулюється НКРЗ, отримувати від них фінансову або матеріальну винагороду та допомогу чи займати будь-яку посаду, в тому числі на громадських засадах.

6. Голова та члени НКРЗ можуть бути звільнені з посади у разі:

- 1) подання у відставку;
- 2) припинення громадянства України;
- 3) неможливості виконувати свої обов'язки за станом здоров'я;
- 4) набрання законної сили обвинувальним вироком суду щодо них;
- 5) порушення обмежень, передбачених частиною п'ятою цієї статті.

7. Голова НКРЗ не може обіймати цю посаду більше ніж десять років сумарно.

8. Голова НКРЗ:

- 1) координує роботу НКРЗ таким чином, щоб сприяти оперативному й ефективному вирішенню всіх питань, які належать до повноважень НКРЗ;
- 2) головує на засіданнях НКРЗ;
- 3) представляє НКРЗ з питань, що потребують нарад або контактів з вищими посадовими особами центральних органів державної влади;
- 4) інформує Президента України щодо прийнятих НКРЗ рішень та прийнятих нормативних документів;
- 5) надає Президенту України та до відомо Кабінету Міністрів України щорічний звіт щодо діяльності НКРЗ стосовно реалізації Концепції розвитку телекомунікацій, а також щодо стану телекомунікацій в Україні протягом минулого року;
- 6) організовує діяльність НКРЗ та її апарату;
- 7) видає накази з питань діяльності апарату НКРЗ;
- 8) приймає на роботу та звільняє з роботи працівників апарату НКРЗ;
- 9) підписує документи, які видаються відповідно до рішень НКРЗ;
- 10) представляє НКРЗ у відносинах з підприємствами, установами, організаціями;
- 11) здійснює інші повноваження відповідно до законодавства України.

9. У разі вакансії посади Голови чи члена НКРЗ протягом місяця Президент України призначає відповідно нового Голову чи члена НКРЗ. Термін повноважень нового Голови чи члена НКРЗ в даному разі відповідає терміну повноважень НКРЗ.

10. Засідання НКРЗ є правомочними, якщо на них присутні не менше п'яти членів НКРЗ.

11. Рішення НКРЗ приймаються більшістю голосів від загального складу НКРЗ. Голова та кожний член НКРЗ має один голос. У разі рівного розподілу голосів голос Голови НКРЗ є вирішальним.

12. Рішення НКРЗ, прийняті в межах її повноважень, є обов'язковими для виконання всіма суб'єктами ринку телекомунікацій.

13. Рішення НКРЗ можуть бути оскаржені в установленому законодавством порядку.

14. Для реалізації повноважень НКРЗ формується апарат у межах асигнувань,

визначених Державним бюджетом України. Працівники апарату НКРЗ мають статус державних службовців.

Стаття 21. Діяльність НКРЗ щодо захисту прав споживачів

1. З метою захисту прав споживачів НКРЗ співпрацює з організаціями, які представляють інтереси споживачів, забезпечує такі організації, а також самих споживачів необхідною інформацією щодо діяльності операторів, провайдерів телекомунікацій, за винятком випадків, коли ця інформація є інформацією з обмеженим доступом.

2. Споживачі мають право звертатися до НКРЗ для вирішення будь-яких питань, що належать до її повноважень. НКРЗ розглядає ці питання і приймає рішення відповідно до своєї компетенції.

Стаття 22. Відкритість діяльності НКРЗ

1. НКРЗ забезпечує відкритість своєї діяльності.

2. Порядок і терміни оприлюднення порядку денного НКРЗ та її рішень визначаються Регламентом НКРЗ.

3. Рішення НКРЗ приймаються на засіданнях, які проводяться у формі відкритих або закритих слухань. У разі розгляду питань, що мають важливе суспільне значення, засідання проводяться у формі відкритих слухань, у яких мають право брати участь суб'єкти ринку телекомунікацій і громадські організації в установленому НКРЗ порядку.

Стаття 23. Відповідальність посадових осіб НКРЗ

1. За порушення вимог цього Закону, інших актів законодавства, за невиконання або неналежне виконання своїх службових обов'язків, внаслідок чого порушені права та інтереси суб'єктів ринку телекомунікацій, які охороняються законом, Голова та члени НКРЗ і посадові особи апарату НКРЗ несуть відповідальність згідно із законом.

Глава IV. ТЕХНІЧНІ ЗАСОБИ ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙ

Стаття 24. Умови застосування технічних засобів телекомунікацій

1. Умовами застосування технічних засобів телекомунікацій є їх відповідність стандартам і технічним регламентам. Технічні засоби телекомунікацій повинні мати виданий у встановленому законодавством порядку документ про підтвердження відповідності вимогам нормативних документів у сфері телекомунікацій.

2. Підтвердження відповідності технічних засобів телекомунікацій здійснюється згідно із Законом України «Про підтвердження відповідності» акредитованими в установленому порядку органами, уповноваженими на проведення цієї діяльності, перелік яких узгоджується з НКРЗ.

3. ЦОВЗ приймає рішення щодо переліку технічних засобів, які можуть застосовуватися в телекомунікаційних мережах загального користування, і не менше ніж два рази на рік публікує цей перелік в офіційному бюлетені НКРЗ.

4. Застосування засобів телекомунікацій, не внесених до цього переліку, погоджується операторами, провайдерами телекомунікацій з ЦОВЗ у порядку, встановленому законодавством.

5. Критеріями для прийняття рішення про погодження засобів телекомунікацій, які можуть застосовуватися в телекомунікаційних мережах, є:

- 1) забезпечення уніфікації і єдності мереж телекомунікацій загального користування;
- 2) забезпечення надійності, безпеки мереж телекомунікацій;
- 3) можливість автоматизації оперативнотехнічного управління мережами;
- 4) забезпечення відповідності чинним нормативним документам у сфері телекомунікацій та технічним регламентам з підтвердження відповідності;
- 5) гармонізація національних нормативно-правових актів з підтвердження відповідності у сфері телекомунікацій з міжнародними та європейськими актами;
- 6) інші техніко-економічні показники, визначені законодавством України.

6. ЦОВЗ протягом 60 календарних днів від дати надходження заявки оператора, провайдера телекомунікацій приймає рішення щодо погодження засобу телекомунікацій, який може застосовуватися на мережах телекомунікацій. У разі прийняття рішення про погодження засіб телекомунікацій повинен бути внесений до переліку, передбаченого частиною третьою цієї статті.

7. Контроль за дотриманням умов застосування технічних засобів у телекомунікаційних мережах загального користування здійснює НКРЗ.

8. Порядок використання лічильників обліку тривалості телекомунікаційних послуг, що встановлюються на кінцевому обладнанні, визначає ЦОВЗ. Вирішення спірних питань між операторами, провайдерами

телекомунікацій та їх абонентами щодо розбіжностей показників тривалості послуг на лічильниках здійснює НКРЗ.

Стаття 25. Стандартизація у сфері телекомунікацій

1. Метою стандартизації у сфері телекомунікацій є створення єдиної системи державних і галузевих стандартів та інших нормативних документів, які визначають вимоги до телекомунікаційних мереж, їх технічних засобів та якості телекомунікаційних послуг, а також гармонізація цих вимог з вимогами міжнародних нормативних документів.

2. Вимоги державних і галузевих стандартів, інших нормативних документів щодо технічних засобів телекомунікацій є обов'язковими для всіх виробників і поставальників технічних засобів, науково-дослідних, проектних та будівельних організацій, а також для операторів, провайдерів телекомунікацій. Вимоги до якості послуг є обов'язковими для операторів, провайдерів телекомунікацій, що надають телекомунікаційні послуги на території України.

3. Галузеві стандарти розробляються та затверджуються відповідно до законодавства України про стандартизацію з урахуванням стандартів та рекомендацій міжнародних організацій.

Стаття 26. Метрологічне забезпечення у сфері телекомунікацій

1. Метрологічне забезпечення у сфері телекомунікацій здійснюється ЦОВЗ з метою забезпечення єдності і необхідної точності вимірювань відповідно до Закону України «Про метрологію та метрологічну діяльність».

2. Нормативною основою метрологічного забезпечення у сфері телекомунікацій є державні стандарти, інші нормативні документи державної системи забезпечення єдності вимірювань, а також галузеві нормативні документи.

3. Вимоги метрологічного забезпечення у сфері телекомунікацій є обов'язковими для виконання операторами, провайдерами телекомунікацій, виробниками технічних засобів телекомунікацій, іншими установами та організаціями, які проводять випробування технічних засобів телекомунікацій.

Глава V. ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНІ МЕРЕЖІ

Стаття 27. Телекомунікаційна мережа загального користування

1. Розвиток та вдосконалення телекомунікаційних мереж загального користування України здійснюється відповідно до Концепції розвитку телекомунікацій України із застосуванням новітніх технологій у сфері телекомунікацій, які відповідають міжнародним стандартам, з урахуванням технологічної цілісності всіх мереж та засобів телекомунікацій, підвищення ефективності та сталості функціонування. Головною метою Концепції розвитку телекомунікацій України є гармонійний та динамічний розвиток телекомунікаційних мереж на всій території країни, насамперед у регіонах з недостатнім рівнем насиченості місцевих мереж загального користування.

2. Право власності та право на технічне обслуговування і експлуатацію телекомунікаційних мереж може належати будь-якій фізичній особі — суб'єкту підприємницької діяльності або юридичній особі, які є резидентами України, незалежно від форм власності.

3. Управління телекомунікаційними мережами загального користування здійснюється операторами телекомунікацій, які експлуатують ці мережі, на основі єдиних стандартів, норм та правил.

4. Відповідальність за забезпечення сталості телекомунікаційних мереж загального користування покладається на операторів телекомунікацій, які експлуатують ці мережі.

5. При будівництві та обладнанні телекомунікаційних мереж загального користування повинні враховуватися вимоги щодо сталості значених мереж.

6. Органи державної влади та органи місцевого самоврядування в межах своїх повноважень зобов'язані створювати сприятливі умови для функціонування розвитку телекомунікаційних мереж загального користування та повноцінного надання телекомунікаційних послуг.

7. Оператори телекомунікацій, незалежно від форм власності, в першу чергу надають у користування на договірних засадах ресурси своїх мереж державній системі урядового зв'язку, національній системі конфіденційного зв'язку, органам з надзвичайних ситуацій, безпеки, оборони, внутрішніх справ України у порядку, встановленому ЦОВЗ.

8. На об'єктах телекомунікацій, а також в окремих структурних підрозділах операторів, провайдерів телекомунікацій, де передається, обробляється або зберігається інформація з обмеженим доступом, що є власністю держави, встановлюється спеціальний режим доступу відповідно до законодавства.

9. Несанкціоноване втручання та/або використання фізичними та юридичними особами телекомунікаційних мереж тягне за собою відповідальність згідно із законом.

Стаття 28. Використання телекомунікаційних мереж загального користування для потреб телебачення та радіомовлення

1. Використання ресурсів телекомунікаційних мереж загального користування для потреб телебачення та радіомовлення здійснюється на договірних засадах відповідно до законодавства.

2. Надання телекомунікаційних послуг для потреб телебачення та радіомовлення регулюється цим Законом.

Стаття 29. Оперативно-технічне управління телекомунікаційними мережами загального користування в період надзвичайного стану

1. Управління телекомунікаційними мережами загального користування та відповідальність за забезпечення їх сталості в період надзвичайного стану покладається на ЦОВЗ.

2. Для забезпечення можливості оперативно-технічного управління телекомунікаційними мережами загального користування всіх операторів телекомунікацій в умовах надзвичайної ситуації, надзвичайного та воєнного стану створюється Національний центр оперативно-технічного управління мережами телекомунікацій України.

3. Порядок створення та діяльності Національного центру оперативно-технічного управління мережами телекомунікацій України визначає Кабінет Міністрів України.

4. В умовах надзвичайних ситуацій, надзвичайного та воєнного стану Національний центр оперативно-технічного управління мережами телекомунікацій України виконує оперативно-технічне управління мережами телекомунікацій у межах повноважень, наданих йому Кабінетом Міністрів України.

5. У звичайних умовах Національний центр оперативно-технічного управління мережами телекомунікацій України:

1) взаємодіє з центрами управління операторів телекомунікацій, у тому числі іноземних;

2) здійснює інші функції, делеговані йому операторами телекомунікацій на договірних засадах.

6. З метою забезпечення можливості виконання функцій, покладених на Національний центр оперативно-технічного управління мережами телекомунікацій України, оператори телекомунікацій зобов'язані надавати інформацію про власну мережу телекомунікацій, її стан в об'язі та порядку, які встановлює Кабінет Міністрів України.

7. Взаємодія операторів телекомунікацій з Національним центром оперативно-технічного управління телекомунікаційними мережами України здійснюється на договірних засадах у порядку та відповідно до умов Типового договору, що затверджуються ЦОВЗ.

8. Держава здійснює фінансування спеціальних об'єктів зв'язку за рахунок і в межах, передбачених Державним бюджетом України.

Стаття 30. Визначення напрямів розвитку телекомунікаційних мереж загального користування

1. Пріоритетні напрями розвитку телекомунікаційних мереж загального користування визначаються Концепцією розвитку телекомунікацій України. Кабінет Міністрів України, ЦОВЗ, НКРЗ у межах своїх повноважень створюють відповідні умови для її виконання шляхом реалізації державної тарифної політики, впровадження конкуренції та створення сприятливого інвестиційного клімату у сфері телекомунікацій.

2. Інвестування розвитку телекомунікаційних мереж загального користування здійснюється за власні кошти операторів телекомунікацій, кошти інших юридичних та фізичних осіб, що залучаються на договірних засадах, а також за рахунок кредитів, випуску цінних паперів та інших надходжень, не заборонених законодавством України.

3. Інвестування розвитку телекомунікаційних мереж загального користування може також здійснюватися за кошти державного та місцевих бюджетів у разі, якщо ці витрати передбачені відповідними бюджетами. Державне інвестування розвитку телекомунікаційних мереж загального користування здійснюється в порядку, встановленому законодавством України, на основі Концепції розвитку телекомунікацій України, відповідних державних програм та проектів. Інвестування розвитку телекомунікаційних мереж загального користування з місцевих бюджетів здійснюється відповідно до планів розвитку відповідних територій за рішенням органів місцевого самоврядування.

4. Суб'єктам господарювання, які здійснюють реалізацію проектів розвитку телекомунікаційних мереж загального користування, можуть надаватися гарантії та пільги, встановлені законодавством України.

Стаття 31. Проектування, будівництво, реконструкція і модернізація телекомунікаційних мереж

1. Проекти будівництва, реконструкції та модернізації телекомунікаційних мереж підлягають експертизі у випадках і в порядку, встановлених законодавством. Витрати, пов'язані з проведенням експертизи, покладаються на операторів телекомунікацій.

2. Будівництво, реконструкція і модернізація телекомунікаційних мереж не повинні призводити до зниження надійності та якості зв'язку. Усі витрати, пов'язані з дотриманням цих вимог, покладаються на оператора телекомунікацій, який здійснює ці роботи.

3. Нові об'єкти житлово-побутового, культурного, лікувального та іншого призначення, що належать до державної власності, повинні бути обладнані забудовниками мережами і пристроями для організації телекомунікацій загального користування.

4. Замовникам будівництва телекомунікаційних мереж дозволяється в порядку, встановленому законодавством України, прокладати кабельні підземні, підводні та надземні лінії телекомунікацій через мости, тунелі, колектори, вулиці, шляхи, будівлі, ліси і води, а також використовувати для цього опори ліній електропередачі.

5. Замовники реконструкції та будівництва мостів, тунелів, колекторів, вулиць, шляхів, будівель, ліній електропередачі зі спільним використанням опор для підвішування ліній телекомунікацій за власні кошти виконують роботи, пов'язані з упорядкуванням і перенесенням телекомунікаційних мереж, що знаходяться в зоні забудови відповідно до технічних умов, виданих власниками цих мереж.

6. Суб'єкти господарювання, які здійснюють будівництво телекомунікаційних мереж загального користування, можуть устанавлювати в приміщеннях, що їм належать на правах найму, телекомунікаційне обладнання, використовувати дахи будинків і технічні приміщення для встановлення антен та необхідного обладнання на підставі договору з власником приміщення.

7. Порядок та умови використання діючих трубопроводів, кабельних каналів, колекторів, веж, антен та інших пристроїв особами, яким вони не належать, встановлюються договором з їх власником.

Глава VI. СПОЖИВАЧІ ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНИХ ПОСЛУГ

Стаття 32. Права споживачів телекомунікаційних послуг

1. Споживачі під час замовлення та/або отримання телекомунікаційних послуг мають право на:

1) державний захист своїх прав;

2) вільний доступ до телекомунікаційних послуг;

3) безпеку телекомунікаційних послуг;

4) вибір оператора, провайдера телекомунікацій;

5) вибір виду та кількості телекомунікаційних послуг;

6) безоплатне отримання від оператора, провайдера телекомунікацій вичерпної інформації щодо змісту, якості, вартості та порядку надання телекомунікаційних послуг;

7) своєчасне і якісне одержання телекомунікаційних послуг;

8) отримання від оператора, провайдера телекомунікацій наявних відомостей щодо наданих телекомунікаційних послуг;

9) обмеження оператором, провайдером телекомунікацій доступу споживача до окремих видів послуг на підставі його власної письмової заяви;

10) повернення від оператора, провайдера телекомунікацій невикористаної частки коштів у разі відмови від передплачених телекомунікаційних послуг у випадках і в порядку, визначених правилами надання і отримання цих послуг;

11) відмову від телекомунікаційних послуг у порядку, встановленому договором про надання телекомунікаційних послуг;

12) відшкодування збитків, заподіяних унаслідок невиконання чи неналежного виконання оператором, провайдером телекомунікацій обов'язків, передбачених договором із споживачем чи законодавством;

13) оскарження неправомірних дій операторів, провайдерів телекомунікацій шляхом звернення до суду та уповноважених державних органів;

14) відмову від оплати телекомунікаційної послуги, яку вони не замовляли;

15) отримання відомостей щодо можливості та порядку відмови від замовленої телекомунікаційної послуги;

16) отримання за письмовою заявою рахунків за надані телекомунікаційні послуги безпосередньо в оператора та /або провайдера телекомунікацій;

17) інші права, визначені законодавством України та договором про надання телекомунікаційних послуг.

Стаття 33. Обов'язки споживачів телекомунікаційних послуг

1. Споживачі телекомунікаційних послуг зобов'язані дотримуватися Правил надання та отримання телекомунікаційних послуг, що затверджує Кабінет Міністрів України, зокрема:

1) використовувати кінцеве обладнання, що має документ про підтвердження відповідності;

2) не допускати використання кінцевого обладнання споживача для вчинення протиправних дій або дій, що суперечать інтересам національної безпеки, оборони та охорони правопорядку;

3) не допускати дій, що можуть створювати загрозу для безпеки експлуатації мереж телекомунікацій, підтримки цілісності та взаємодії мереж телекомунікацій, захисту інформаційної безпеки мереж телекомунікацій, електромагнітної сумісності радіоелектронних засобів, ускладнювати чи унеможливити надання послуг іншим споживачам;

4) не допускати використання на комерційній основі кінцевого обладнання та або-

нентських ліній для надання телекомунікаційних послуг третім особам;

5) виконувати умови договору про надання телекомунікаційних послуг у разі його укладення, у тому числі своєчасно оплачувати отримані ними телекомунікаційні послуги;

6) виконувати інші обов'язки відповідно до законодавства.

2. У разі використання абонентами лічильників обліку тривалості телекомунікаційних послуг, що встановлюються на кінцевому обладнанні для перевірки правильності нарахування плати за отримані послуги, абоненти зобов'язані:

1) використовувати лічильники, що мають документ про підтвердження відповідності згідно із законодавством України;

2) періодично здійснювати метрологічну повірку лічильників як засобів вимірювальної техніки в порядку, визначеному законодавством України.

3. Споживачі телекомунікаційних послуг зобов'язані виконувати інші обов'язки відповідно до цього Закону та законодавства України.

Стаття 34. Захист інформації про споживача

1. Оператори, провайдери телекомунікацій повинні забезпечувати і нести відповідальність за схоронність відомостей щодо споживача, отриманих при укладенні договору, наданих телекомунікаційних послуг, у тому числі отримання послуг, їх тривалості, змісту, маршрутів передавання тощо.

2. Призначені для оприлюднення телефонні довідники, у тому числі електронні версії та бази даних інформаційно-довідкових служб, можуть містити інформацію про прізвище, ім'я, по батькові, найменування, адресу та номер телефону абонента в разі, якщо в договорі про надання телекомунікаційних послуг міститься згода споживача на опублікування такої інформації. Під час автоматизованої обробки інформації про абонентів оператор телекомунікацій забезпечує її захист відповідно до закону. Споживач має право на безоплатне вилучення відомостей про нього повністю або частково з електронних версій баз даних інформаційно-довідкових служб.

3. Інформація про споживача та про телекомунікаційні послуги, що він отримав, може надаватись у випадках і в порядку, визначених законом. В інших випадках зазначена інформація може поширюватися лише за наявності письмової згоди споживача.

Стаття 35. Захист інтересів споживачів у разі припинення діяльності оператором, провайдером телекомунікацій з надання телекомунікаційних послуг

1. Оператор, провайдер телекомунікацій, який припиняє діяльність з надання телекомунікаційних послуг, зобов'язаний попередити споживачів не пізніше ніж за три місяці до припинення надання телекомунікаційних послуг.

2. У разі анулювання чи визнання недійсною ліцензії, вилучення номерного та/або радіочастотного ресурсу внаслідок порушення оператором, провайдером телекомунікацій законодавства такий оператор, провайдер зобов'язаний відшкодувати абоненту витрати, пов'язані з припиненням надання телекомунікаційних послуг, у встановленому законом порядку.

Стаття 36. Відповідальність споживачів телекомунікаційних послуг

1. Споживачі телекомунікаційних послуг несуть відповідальність за порушення норм цього Закону, Правил надання та отримання телекомунікаційних послуг відповідно до закону.

2. У разі затримки плати за надані оператором, провайдером телекомунікаційні послуги споживачі сплачують пеню, яка обчислюється від вартості неоплачених послуг у розмірі облікової ставки Національного банку України, що діяла в період, за який нараховується пеня.

3. Сплата споживачем пені, правомірне припинення чи скорочення оператором, провайдером переліку телекомунікаційних послуг не звільняє споживача від обов'язку оплатити надані йому телекомунікаційні послуги.

4. У разі виявлення пошкодження телекомунікаційної мережі, що сталося з вини споживача, усі витрати оператора телекомунікацій на усунення пошкодження, а також відшкодування інших збитків (у тому числі неотриманий прибуток) покладаються на споживача.

Глава VII. ОПЕРАТОРИ, ПРОВАЙДЕРИ ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙ

Стаття 37. Правові основи діяльності операторів і провайдерів телекомунікацій

1. Оператори, провайдери телекомунікацій здійснюють свою діяльність відповідно до законодавства про телекомунікації.

2. Правовими основами діяльності операторів, провайдерів телекомунікацій є:

1) рівні права операторів, провайдерів на ринку телекомунікацій України;

2) пріоритет інтересів споживачів телекомунікаційних послуг;

3) розвиток конкуренції в умовах функціонування операторів та/або провайдерів різних форм власності;

4) недопущення дискримінаційних дій з боку операторів і провайдерів, що займають монопольне (до-

Про телекомунікації

мінуюче) становище, проти інших суб'єктів ринку телекомунікацій.

3. Оператори телекомунікацій поділяються на:

1) операторів рухомого (мобільного) зв'язку з правом надання послуг рухомого (мобільного) зв'язку за наявності ліцензії на здійснення відповідного виду діяльності та ліцензії на використання радіочастотного ресурсу;

2) операторів фіксованого зв'язку з правом надання послуг телефонного зв'язку: міжнародного, міжміського, місцевого за наявності ліцензії на здійснення відповідного виду діяльності;

3) операторів фіксованого зв'язку з використанням безпроводового доступу до телекомунікаційної мережі з правом надання послуг телефонного зв'язку: міжнародного, міжміського, місцевого за наявності ліцензії на здійснення відповідного виду діяльності та ліцензії на використання радіочастотного ресурсу.

4. Віднесення операторів і провайдерів телекомунікацій до операторів і провайдерів, які займають монопольне (домінуюче) становище на ринку телекомунікацій, проводиться Антимонопольним комітетом України на підставі законодавства про захист економічної конкуренції.

Стаття 38. Права операторів, провайдерів телекомунікацій

1. Оператори телекомунікацій мають право на:

1) здійснення діяльності у сфері телекомунікацій відповідно до законодавства;

2) отримання ліцензій відповідно до цього Закону;

3) отримання номерного ресурсу;

4) планування та розвиток власних мереж;

5) установлення тарифів на телекомунікаційні послуги, що ними надаються, крім тих послуг, тарифи на які регулюються державою відповідно до цього Закону;

6) присвоєння телефонних номерів споживачам у межах виділеного оператору номерного ресурсу;

7) з'єднання телекомунікаційних мереж, що знаходяться в його власності або користуванні, з телекомунікаційними мережами, що знаходяться у власності або користуванні інших операторів, відповідно до цього Закону;

8) скорочення переліку або припинення надання телекомунікаційних послуг споживачам, які порушують правила надання і отримання телекомунікаційних послуг, або на відключення кінцевого обладнання споживача, якщо воно не має виданого в установленому законодавством порядку документа про підтвердження відповідності вимогам нормативних документів у сфері телекомунікацій, у порядку, визначеному цими правилами;

9) відключення на підставі рішення суду кінцевого обладнання, якщо воно використовується абонентом для вчинення протиправних дій або дій, що загрожують інтересам державної безпеки;

10) зупинення діяльності у сфері телекомунікацій відповідно до цього Закону і в порядку, встановленому ЦОВЗ та узгодженому з НКРЗ;

11) установлення телекомунікаційного обладнання в приміщеннях, що належать їм на правах найму, з дозволу власника приміщення;

12) інші права, передбачені законодавством України та договорами про надання телекомунікаційних послуг.

2. Відключення кінцевого обладнання підрозділам Міністерства оборони України, Служби безпеки України, Міністерства внутрішніх справ України, спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи, спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з питань охорони державного кордону, з'єднувальних ліній служб екстреного виклику здійснюється в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

3. Провайдер телекомунікацій користується правами, передбаченими частиною першою цієї статті, за винятком прав, передбачених пунктами 2, 3, 6, 7 частини першої цієї статті, а також має право на підключення засобів телекомунікацій до телекомунікаційних мереж загального користування відповідно до законодавства.

Стаття 39. Обов'язки операторів і провайдерів телекомунікацій

1. Оператори телекомунікацій зобов'язані:

1) здійснювати діяльність у сфері телекомунікацій, яка підлягає ліцензуванню, тільки за наявності ліцензій;

2) надавати безоплатний доступ споживачам до телекомунікаційних мереж загального користування для виклику пожежної охорони, міліції, швидкої допомоги, аварійних служб газу;

3) надавати телекомунікаційні послуги за встановленими показниками якості;

4) надавати споживачам вичерпну інформацію, необхідну для укладення договору, а також щодо телекомунікаційних послуг, які вони надають;

5) вести достовірний облік телекомунікаційних послуг, що надаються споживачеві;

6) забезпечувати правильність застосування тарифів;

7) зберігати записи про надані телекомунікаційні послуги протягом строку позовної давності, визначеного законом, та надавати інформацію про надані телекомунікаційні послуги в порядку, встановленому законом;

8) не допускати порушень правил добросовісної конкуренції на ринку телекомунікацій;

9) першочергово надавати телекомунікаційні послуги підрозділам Міністерства оборони України, Служби безпеки України, Міністерства внутрішніх справ України, спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи, спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з питань охорони державного кордону;

10) забезпечувати готовність своїх телекомунікаційних мереж до роботи в умовах надзвичайних ситуацій, надзвичайного та воєнного стану, в тому числі можливість оповіщення своїх споживачів у цих умовах;

11) надавати щорічно до ЦОВЗ інформацію про свої телекомунікаційні мережі для відпрацювання мобілізаційних планів у межах, визначених Кабінетом Міністрів України;

12) вести облікову та іншу, визначену законодавством, документацію щодо своїх телекомунікаційних мереж та взаємоз'єднання з іншими телекомунікаційними мережами;

13) своєчасно надавати ЦОВЗ та НКРЗ звіти та інформацію відповідно до закону;

14) оприлюднювати тарифи на телекомунікаційні послуги, що встановлюються самими оператором, не пізніше ніж за сім календарних днів до їх введення;

15) забезпечувати використання наданого номерного ресурсу в терміни, визначені НКРЗ;

16) попереджувати споживачів про можливе скорочення переліку телекомунікаційних послуг чи відключення їх кінцевого обладнання у випадках і порядку, передбачених правилами надання і отримання цих послуг;

17) вживати заходів для недопущення несанкціонованого доступу до телекомунікаційних мереж та інформації, що передається цими мережами;

18) виконувати інші обов'язки відповідно до законодавства України.

2. Усі пункти частини першої цієї статті, крім пунктів 2, 10, 11, 12, 15, 17, поширюються також на провайдерів телекомунікацій.

3. У разі якщо оператор, провайдер телекомунікацій встановлює плату за телекомунікаційні послуги згідно з почасовими тарифами, то при розрахунках із споживачами він зобов'язаний враховувати лише повні тарифні одиниці часу.

4. Оператори телекомунікацій зобов'язані за власні кошти встановлювати на своїх телекомунікаційних мережах технічні засоби, необхідні для здійснення уповноваженими органами оперативнорозшукових заходів, і забезпечувати функціонування цих технічних засобів, а також у межах своїх повноважень сприяти проведенню оперативнорозшукових заходів та недопущенню розголошення організаційних і тактичних прийомів їх проведення. Оператори телекомунікацій зобов'язані забезпечувати захист зазначених технічних засобів від несанкціонованого доступу.

5. Оператори, провайдери телекомунікацій не мають права відмовляти в подальшому наданні загальнодоступних послуг інвалідам I та II груп усіх категорій, поточна заборгованість яких за отримані послуги не перевищує трьох мінімальних пенсій за віком.

Стаття 40. Відповідальність операторів, провайдерів телекомунікацій

1. Оператор, провайдер телекомунікацій несе перед споживачами за ненадання або неналежне надання телекомунікаційних послуг таку майнову відповідальність:

1) за ненаданням оплачених телекомунікаційних послуг або надання їх в обсязі, меншому за оплачений, —

у розмірі оплаченої вартості ненаданих послуг та штрафу в розмірі 25 відсотків вартості послуг;

2) за затримку передавання телеграми, що призвело до її невручення або до несвоєчасного вручення, —

штраф у розмірі 50 відсотків вартості оплаченої послуги, а також повернення споживачу отриманих за послугу грошей;

3) за безпідставне відключення кінцевого обладнання, —

у розмірі абонентної плати за весь період відключення;

4) за безпідставні скорочення чи зміну переліку послуг, —

у розмірі абонентної плати за один місяць;

5) в інших випадках — у розмірах, передбачених договором про надання телекомунікаційних послуг;

6) у разі неусунення протягом однієї доби із зафіксованого моменту подання абонентом заявки щодо пошкодження телекомунікаційної мережі, яке унеможливило доступ споживача до послуги або знизило до неприпустимих значень показники якості телекомунікаційної послуги, абонентна плата за весь період пошкодження не нараховується, а оператор телекомунікацій у разі неусунення пошкодження протягом п'яти діб із зафіксованого моменту подання абонентом відповідної заявки сплачує споживачу штраф у розмірі 25 відсотків добової абонентної плати за кожен добу перевищення цього терміну, але не більше ніж за три місяці.

2. Оператори, провайдери телекомунікацій не несуть майнової відповідальності перед споживачами телекомунікаційних послуг за невиконання чи неналежне виконання зобов'язань з надання телекомунікаційних послуг унаслідок дії непереборної сили (землетрус, повінь, ураган тощо), викрадення чи пошкодження зловмисниками лінійних та станційних споруд, що використовуються оператором телекомунікацій, або з вини споживача у випадках, передбачених цим Законом.

3. Питання відшкодування завданих споживачеві фактичних збитків, моральної шкоди, втраченої вигоди через неналежне виконання оператором, провайдером телекомунікацій обов'язків за договором про надання телекомунікаційних послуг вирішуються в судовому порядку.

4. Оператори, провайдери телекомунікацій не несуть відповідальності за зміст інформації, що передається їх мережами.

Стаття 41. Персонал операторів, провайдерів телекомунікацій

1. Персоналом оператора, провайдера телекомунікацій є всі працівники, які перебувають з ним у трудових відносинах.

2. Персонал оператора, провайдера телекомунікацій несе відповідальність за порушення вимог законодавства України щодо збереження таємниці телефонних розмов, телеграфної чи іншої кореспонденції, що передаються засобами зв'язку або через комп'ютер, а також інформації з обмеженим доступом щодо організації та функціонування телекомунікаційних мереж в інтересах національної безпеки, оборони та охорони правопорядку.

3. Персоналу оператора, провайдера телекомунікацій забороняється брати участь у страйках, якщо такі дії призводять до припинення функціонування мереж телекомунікацій чи надання телекомунікаційних послуг, що створює перешкоди для забезпечення національної безпеки, охорони здоров'я, прав і свобод людини.

4. Операторами, провайдерами телекомунікацій створюються робочі місця для працевлаштування інвалідів у розмірі 4 відсотків загальної чисельності працівників без урахування зайнятих у важких, шкідливих умовах та роботах з підвищеною небезпекою.

5. Керівники підприємств — операторів, провайдерів телекомунікацій та їх філій можуть прийматися на роботу за контрактом.

Глава VIII. РЕГУЛЮВАННЯ ДОСТУПУ ДО РИНКУ ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙ

Стаття 42. Здійснення діяльності у сфері телекомунікацій

1. Суб'єкти господарювання, які бажають здійснювати діяльність у сфері телекомунікацій, зобов'язані не менше ніж за місяць до її початку подати повідомлення до НКРЗ, зразок якого затверджує НКРЗ. У тижневий термін після отримання повідомлення НКРЗ зобов'язана внести суб'єкта господарювання до реєстру та надіслати йому відповідне повідомлення.

2. Окремі види діяльності у сфері телекомунікацій здійснюються суб'єктами господарювання на підставі ліцензій.

3. Ліцензуванню підлягають такі види діяльності у сфері телекомунікацій:

1) надання послуг фіксованого телефонного зв'язку з правом технічного обслуговування та експлуатації телекомунікаційних мереж і надання в користування каналів електрозв'язку:

місцевого;

міжміського;

міжнародного;

2) надання послуг рухомого (мобільного) телефонного зв'язку з правом технічного обслуговування та експлуатації телекомунікаційних мереж і надання в користування каналів електрозв'язку;

3) технічне обслуговування і експлуатація мереж ефірного телета радіомовлення, проводового радіомовлення та телемереж, надання в користування каналів електрозв'язку.

Стаття 43. Основні принципи ліцензування у сфері телекомунікацій

1. Основними принципами ліцензування у сфері телекомунікацій є:

1) створення відкритих, недискримінаційних і прозорих умов доступу до ринку телекомунікацій та діяльності на ньому;

2) сприяння ефективному функціонуванню ринку телекомунікацій на основі збалансування інтересів суспільства і операторів, провайдерів телекомунікацій;

3) забезпечення рівності прав, законних інтересів усіх суб'єктів господарювання;

4) раціональне використання обмежених ресурсів у сфері телекомунікацій;

5) сприяння впровадженню нових видів телекомунікаційних послуг і застосуванню новітніх технологій;

6) залучення інвестицій у розвиток телекомунікацій України.

2. Ліцензування не може використовуватися для обмеження конкуренції у здійсненні діяльності у сфері телекомунікацій.

Стаття 44. Ліцензійні умови

1. Ліцензійні умови є нормативно-правовим актом, що містить вичерпний перелік організаційних, кваліфікаційних, технологічних та інших спеціальних вимог, обов'язкових для виконання при здійсненні діяльності у сфері телекомунікацій, що підлягає ліцензуванню, встановлений з урахуванням вимог цього Закону.

2. Ліцензійні умови та порядок контролю за їх додержанням устанавлюються НКРЗ.

3. НКРЗ може включати до ліцензій на здійснення діяльності у сфері телекомунікацій для окремих операторів, провайдерів особливі умови.

Стаття 45. Документи, що подаються для одержання ліцензії

1. Суб'єкт господарювання, який має намір здійснювати діяльність у сфері телекомунікацій, що ліцензується, особисто, через уповноважений ним орган чи особу або рекомендованим листом звертається до НКРЗ із заявою про видачу ліцензії за встановленим нею зразком.

2. До заяви про видачу ліцензії заявник додає:

1) копію свідоцтва про державну реєстрацію суб'єкта підприємницької діяльності або копію довідки про внесення до Єдиного державного реєстру підприємств та організацій України, засвідчену нотаріально або органом, який видав оригінал документа;

2) копії установчих документів (для юридичних осіб), засвідчені нотаріально або органом, який видав оригінал документа;

3) засвідчені в установленому порядку копії документів, що підтверджують право власності суб'єкта господарювання або користування ним виробничими приміщеннями;

4) плани утворення та використання телекомунікаційної мережі за підписом заявника — суб'єкта господарської діяльності;

5) документи, що підтверджують фінансові можливості та кадрове забезпечення здійснення заявленої діяльності.

3. НКРЗ забороняється вимагати від суб'єктів господарювання інші документи, не передбачені цим Законом.

4. У разі наявності в заявника філій, інших відокремлених підрозділів, які здійснюватимуть господарську діяльність на підставі отриманої ліцензії, у заяві зазначаються їх перелік та місцезнаходження.

5. Заява про видачу ліцензії та документи, що додаються до неї, приймаються за описом, копія якого видається заявнику, з відміткою про дату прийняття документів та підписом відповідальної особи НКРЗ.

6. Усі подані заявником документи після реєстрації заяви формуються в окрему справу.

7. Заява про видачу ліцензії залишається без розгляду, якщо:

1) заява подана (підписана) особою, яка не має на це повноважень;

2) документи оформлені з порушенням вимог цієї статті.

8. У разі залишення заяви про видачу ліцензії без розгляду заявник інформується в письмовій формі із зазначенням відповідних підстав протягом тижня від дати реєстрації заяви.

9. У разі усунення причин, що були підставою для винесення рішення про залишення заяви без розгляду, заявник може повторно подати заяву про видачу ліцензії.

10. НКРЗ публікує інформацію щодо процедур видачі ліцензій у своєму офіційному бюлетені.

Стаття 46. Рішення про видачу або відмову у видачі ліцензії

1. НКРЗ приймає рішення про видачу ліцензії або про відмову в її видачі у строк, що не перевищує 30 робочих днів від дати реєстрації заяви про видачу ліцензії.

2. Копія рішення про видачу ліцензії або про відмову у видачі ліцензії надсилається (видається) заявникові протягом трьох робочих днів від дати його прийняття.

3. У рішенні про відмову у видачі ліцензії зазначаються підстави відмови.

4. Одночасно з рішенням про видачу ліцензії заявникові надсилається повідомлення про розмір плати за видачу ліцензії, порядком її оплати та отримання.

5. Підставами для прийняття рішення про відмову у видачі ліцензії є:

1) недостовірність даних у документах, поданих заявником, для отримання ліцензії;

2) невідповідність заявника та поданих документів ліцензійним умовам, установленим для певного виду господарської діяльності у сфері телекомунікацій;

3) неможливість видачі ліцензії внаслідок раніше прийнятого рішення щодо обмеження їх чисельності та розподілу на конкурсних засадах.

6. У разі відмови у видачі ліцензії суб'єкт господарювання може подати до НКРЗ нову заяву про видачу ліцензії після усунення обставин, що стали підставою для відмови у її видачі.

7. Рішення НКРЗ про відмову у видачі ліцензії може бути оскаржено у судовому порядку.

Стаття 47. Обмеження кількості ліцензій та проведення конкурсу на отримання ліцензії в таких випадках

1. НКРЗ може прийняти рішення про обмеження кількості ліцензій на види діяльності у сфері надання телекомунікаційних послуг у разі необхідності забезпечення ефективного використання телекомунікаційних мереж в інтересах споживачів та використання обмежених ресурсів. Це рішення повинно бути опубліковане із зазначенням підстав його прийняття.

2. У разі прийняття рішення про обмеження кількості ліцензій ліцензії видаються на конкурсних засадах. Конкурс на одержання ліцензій повинен проводитися на відкритих, недискримінаційних та прозорих засадах і передбачати однакові конкурсні умови та вимоги для всіх учасників конкурсу.

3. Видача ліцензій у разі проведення конкурсу здійснюється в термін, що не перевищує чотирьох місяців із дня його оголошення.

4. Порядок проведення конкурсів на отримання ліцензій встановлюється НКРЗ з дотриманням таких умов:

1) оголошення про проведення конкурсів на отримання ліцензій надається не пізніше ніж за 60 календарних днів до дня проведення конкурсу і підлягає обов'язковій публікації в офіційному бюлетені НКРЗ;

2) для участі в конкурсі на отримання ліцензії суб'єкти господарювання не пізніше ніж за 30 календарних днів до дня його проведення подають до органу ліцензування повідомлення про намір взяти участь у конкурсі, а також документи, передбачені порядком проведення конкурсів;

3) рішення про результати конкурсу оформлюється протоколом НКРЗ не пізніше ніж через п'ять робочих днів від дати проведення конкурсу;

4) рішення про результати конкурсу публікується в офіційному бюлетені НКРЗ.

5. Повідомлення про прийняття рішення за результатами конкурсу про видачу ліцензії або про відмову у видачі ліцензії надсилається (видається) заявнику в письмовій формі протягом трьох робочих днів від дати його оформлення.

6. Рішення про результати конкурсу може бути оскаржено в судовому порядку.

7. У разі анулювання ліцензії, виданої за результатами конкурсу, НКРЗ не пізніше ніж через десять робочих днів від дати прийняття рішення про її анулювання зобов'язана оголосити конкурс на отримання ліцензії, яка була анульована.

Стаття 48. Видача ліцензій та її копій

1. НКРЗ повинна оформити ліцензію не пізніше ніж за три робочі дні від дня надходження документа, що підтверджує внесення плати за видачу ліцензії.

2. НКРЗ робить відмітку про дату прийняття документів, що підтверджують внесення заявником плати за видачу ліцензії, на копії опису, який було видано заявнику при прийомі заяви про видачу ліцензії.

3. Якщо заявник протягом 30 календарних днів від дня направлення йому повідомлення про прийняття рішення щодо видачі ліцензії не надав документа, що підтверджує внесення плати за її видачу, або не звернувся до НКРЗ за отримання оформленої ліцензії, НКРЗ скасовує рішення про видачу ліцензії або приймає рішення про визнання такої ліцензії недійсною.

4. Ліцензії видаються на бланках, зразки яких затверджуються НКРЗ, і є захищеними документами суворої звітності.

5. Строк дії ліцензії встановлює НКРЗ у ліцензії, але не може бути меншим, ніж п'ять років.

6. У ліцензії зазначається територія, на якій здійснюється діяльність у сфері телекомунікацій на підставі цієї ліцензії.

7. Ліцензія підписується керівником НКРЗ або його заступником та засвідчується печаткою цього органу.

8. Для кожної філії, іншого відокремленого підрозділу суб'єкта господарювання, що здійснюватимуть діяльність у сфері телекомунікацій на підставі отриманої цим суб'єктом ліцензії, НКРЗ видає йому засвідчені копії ліцензії, які реєструються в журналі обліку заяв та виданих ліцензій. Копія ліцензії видається також провайдеру телекомунікацій, який надає відповідні телекомунікаційні послуги на підставі догово-

ру з таким суб'єктом господарювання. Засвідчена НКРЗ копія ліцензії є документом, що підтверджує право філії, іншого відокремленого підрозділу на здійснення діяльності у сфері телекомунікацій на підставі даної ліцензії.

9. У разі створення суб'єктом господарювання нової філії, іншого відокремленого підрозділу, а також укладення договору з провайдером телекомунікацій, які здійснюватимуть діяльність у сфері телекомунікацій за отриманими суб'єктом господарювання ліцензіями, цей суб'єкт повинен подати до НКРЗ заяву встановленого зразка про видачу копій відповідних ліцензій, а також документи, які підтверджують створення нової філії, іншого відокремленого підрозділу.

10. У разі ліквідації провайдера телекомунікацій, філії, іншого відокремленого підрозділу суб'єкта господарювання, що здійснювали господарську діяльність згідно з ліцензіями, отриманими суб'єктом господарювання, або в разі припинення ними діяльності у сфері телекомунікацій цей суб'єкт зобов'язаний протягом семи робочих днів з дати ліквідації або припинення провайдером телекомунікацій, філією, іншим відокремленим підрозділом діяльності у сфері телекомунікацій письмово повідомити НКРЗ та повернути відповідну копію ліцензії. НКРЗ повинна внести відповідні зміни до ліцензійного реєстру не пізніше наступного робочого дня від дати надходження такого повідомлення.

11. Інформація про видачу ліцензії та особливі умови, зазначені в ліцензії, публікуються в офіційному бюлетені НКРЗ.

12. Суб'єкт господарювання не може передавати ліцензію або її копію іншій юридичній або фізичній особі для здійснення діяльності у сфері телекомунікацій.

Стаття 49. Продовження строку дії ліцензії

1. У разі якщо суб'єкт господарювання має намір здійснювати зазначений у ліцензії вид діяльності у сфері телекомунікацій після закінчення строку її дії, він повинен не пізніше ніж за чотири місяці до закінчення строку дії ліцензії звернутися до НКРЗ із заявою на продовження строку її дії. Зразок заяви встановлює НКРЗ.

2. НКРЗ не має права відмовити в продовженні строку дії ліцензії, якщо оператором, провайдером телекомунікацій виконуються всі ліцензійні умови та особливі умови, зазначені в ліцензії, або ці умови не виконані з поважних причин, які не залежали від оператора, провайдера телекомунікацій.

3. Рішення про продовження строку дії ліцензії або про відмову в продовженні строку її дії із зазначенням підстав відмови повинно бути направлено заявнику не пізніше ніж через 15 робочих днів від моменту реєстрації заяви.

4. Рішення НКРЗ про продовження строку дії ліцензії оформляється на бланку ліцензії.

5. При продовженні строку дії ліцензії НКРЗ може внести зміни до особливих умов зазначеної ліцензії.

6. Продовження строку дії ліцензії, яка була отримана за конкурсом, здійснюється без проведення конкурсу.

7. Якщо оператор, провайдер телекомунікацій оскаржує рішення НКРЗ про відмову в продовженні строку дії ліцензії в судовому порядку до закінчення строку дії ліцензії, дія цього рішення призупиняється до завершення судового розгляду.

Стаття 50. Переоформлення ліцензії

1. Підставами для переоформлення ліцензії є:

1) зміна найменування юридичної особи або прізвища, імені, по батькові фізичної особи — суб'єкта підприємницької діяльності;

2) зміна місцезнаходження юридичної особи або місця проживання фізичної особи — суб'єкта підприємницької діяльності;

3) реорганізація юридичної особи — суб'єкта господарювання шляхом зміни організаційно-правової форми, перетворення, злиття, приєднання. У цьому випадку ліцензії, отримані оператором телекомунікацій, переоформляються на його правонаступника.

2. У разі виникнення підстав для переоформлення ліцензії суб'єкт господарювання зобов'язаний протягом 30 робочих днів подати до НКРЗ заяву про переоформлення ліцензії разом з ліцензією, що підлягає переоформленню, та відповідними документами або їх нотаріально засвідченими копіями, які підтверджують зазначені зміни.

3. НКРЗ протягом десяти робочих днів з дати реєстрації заяви про переоформлення ліцензії зобов'язана при наданні документів, що підтверджують оплату переоформлення, видати переоформлену на новому бланку ліцензію з урахуванням змін, зазначених у заяві про переоформлення ліцензії, або відмовити в переоформленні ліцензії у разі відсутності підстав для переоформлення чи недостовірних даних у поданих документах.

4. Одночасно з переоформленою на новому бланку ліцензією НКРЗ видає суб'єкту господарювання засвідчені копії такої ліцензії для філій, інших відокремлених підрозділів, що здійснюють діяльність у сфері телекомунікацій.

5. У разі переоформлення ліцензії НКРЗ приймає рішення про визнання недійсною ліцензії, що переоформлялася, з внесенням

відповідних змін до ліцензійного реєстру не пізніше наступного робочого дня.

6. Строк дії переоформленої ліцензії не може перевищувати строку дії, зазначеного в ліцензії, що переоформлялася.

7. Суб'єкт господарювання, який подав до НКРЗ заяву про переоформлення ліцензії та відповідні документи, може здійснювати свою діяльність на підставі довідки НКРЗ про прийняття цієї заяви до моменту видачі переоформленої на новому бланку ліцензії або прийняття рішення про відмову в переоформленні ліцензії.

8. Непереоформлена в установленний строк ліцензія є недійсною.

Стаття 51. Зміна даних, зазначених у документах, що додавалися до заяви про видачу ліцензії

1. Суб'єкт господарювання зобов'язаний письмово повідомляти НКРЗ про всі зміни даних, зазначених у документах, що додавалися до заяви про видачу ліцензії, протягом 30 робочих днів після виникнення таких змін разом з документами або їх засвідченими копіями, які підтверджують зазначені зміни.

Стаття 52. Видача дубліката ліцензії

1. Підставами для видачі дубліката ліцензії є:

1) втрата ліцензії;

2) пошкодження бланка ліцензії.

2. У разі втрати ліцензії суб'єкт господарювання зобов'язаний звернутися до НКРЗ із заявою про видачу її дубліката. Якщо бланк ліцензії не придатний для користування внаслідок його пошкодження, разом із заявою до НКРЗ подається пошкоджений бланк ліцензії.

3. Строк дії дубліката ліцензії не може перевищувати строку дії, який зазначався у втраченій або пошкодженій ліцензії.

4. НКРЗ зобов'язана протягом п'яти робочих днів з дати одержання заяви при наданні документів, що підтверджують оплату видачі дубліката, видати заявникові дублікат втраченої або пошкодженої ліцензії.

5. У разі видачі дубліката ліцензії НКРЗ приймає рішення про визнання недійсною ліцензії, що була втрачена або пошкоджена, з внесенням відповідних змін до ліцензійного реєстру не пізніше наступного робочого дня.

6. Суб'єкт господарювання, який подав заяву та відповідні документи для видачі дубліката ліцензії, може здійснювати свою діяльність до отримання дубліката ліцензії на підставі відповідної довідки НКРЗ.

Стаття 53. Плата за видачу, переоформлення, видачу дубліката, копії ліцензії, продовження терміну її дії

1. За видачу ліцензій, їх переоформлення, видачу дублікатів, копій і продовження терміну їх дії справляється плата, розмір та порядок зарахування якої до Державного бюджету України встановлює Кабінет Міністрів України.

2. Плата за продовження терміну дії ліцензії, їх переоформлення, видачу дублікатів і копій не повинна перевищувати адміністративні витрати, пов'язані із здійсненням зазначених процедур.

3. Десять відсотків коштів, що надходять до Державного бюджету України як плата за видачу ліцензій, зараховуються до спеціального фонду Державного бюджету України і використовуються НКРЗ на відшкодування витрат, пов'язаних з веденням ліцензійного реєстру у сфері телекомунікацій та виготовленням бланків ліцензій.

Стаття 54. Контроль за додержанням ліцензійних умов

1. Контроль за додержанням операторами, провайдерами телекомунікацій ліцензійних умов та особливих умов, визначених у ліцензії, здійснюється НКРЗ шляхом проведення планових і позапланових перевірок.

2. Планові перевірки проводяться не частіше одного разу на рік.

3. Позапланові перевірки здійснюються лише на підставі надходження до НКРЗ у письмовій формі заяви (повідомлення) про порушення операторами, провайдерами телекомунікацій ліцензійних умов або з метою перевірки виконання розпоряджень про усунення порушень ліцензійних умов.

4. За результатами перевірки складається акт у двох примірниках. Один примірник акта видається керівнику суб'єкта, який перевірявся, другий — зберігається в НКРЗ.

5. За наявності порушень ліцензійних умов НКРЗ не пізніше 20 робочих днів від дати складення акта перевірки видає розпорядження про усунення порушень або приймає рішення про анулювання ліцензії.

6. Оператор, провайдер телекомунікацій, який одержав розпорядження про усунення ним порушень ліцензійних умов, зобов'язаний у встановлений у розпорядженні строк подати НКРЗ інформацію про усунення порушень.

Стаття 55. Анулювання ліцензії

1. Підставами для анулювання ліцензії є:

1) заява суб'єкта господарювання про анулювання ліцензії;

2) акт про виявлення недостовірних відомостей у документах, поданих суб'єктом господарювання для одержання ліцензії;

3) акт про встановлення факту передачі ліцензії або її копії іншій юридичній або фізичній особі для здійснення господарської діяльності;

4) акт про невиконання оператором, провайдером телекомунікацій розпорядження про усунення порушень ліцензійних умов;

5) акт про повторну відмову оператора, провайдера телекомунікацій у допуску представників НКРЗ для проведення перевірки, а також про чинення інших перешкод, які не дають здійснювати перевірку в повному обсязі;

6) акт про повторне порушення ліцензіатом ліцензійних умов;

7) рішення про скасування державної реєстрації оператора, провайдера телекомунікацій;

8) нотаріально засвідчена копія свідоцтва про смерть фізичної особи — суб'єкта підприємницької діяльності.

2. Розгляд питань про анулювання ліцензії на підставі акта про виявлення недостовірних відомостей у документах, поданих суб'єктом господарювання для одержання ліцензії, акта про встановлення факту передачі ліцензії іншій юридичній або фізичній особі для здійснення господарської діяльності, акта про невиконання розпорядження про усунення порушень ліцензійних умов, акта про повторну відмову оператора, провайдера телекомунікацій у допуску представників НКРЗ для проведення перевірки, а також про вчинення інших перешкод, які не дають здійснювати перевірку в повному обсязі, здійснюється з обов'язковим попереднім запрошенням оператора, провайдера телекомунікацій або його представників.

3. НКРЗ має прийняти рішення про анулювання ліцензії протягом 20 робочих днів з дати встановлення підстав для анулювання ліцензії. Дане рішення вручається або надсилається рекомендованим листом оператору телекомунікацій із зазначенням підстав анулювання не пізніше трьох робочих днів з дати його прийняття. Рішення про анулювання ліцензії може бути оскаржено в судовому порядку.

4. У разі прийняття рішення про анулювання ліцензії, крім випадків, передбачених пунктами 7 і 8 частини першої цієї статті, рішення про анулювання ліцензії підлягає виконанню через три місяці після набрання ним чинності.

5. Рішення про анулювання ліцензії набирає чинності через десять днів із дня його прийняття. Якщо оператор, провайдер телекомунікацій протягом цього часу оскаржує дане рішення в судовому порядку, дія цього рішення призупиняється до завершення судового розгляду.

6. Запис про дату та номер рішення про анулювання ліцензії вноситься до ліцензійного реєстру не пізніше наступного робочого дня після набрання ним чинності.

7. Рішення про анулювання чи визнання недійсною ліцензії публікується НКРЗ у десятиденний термін після набрання ним чинності.

Стаття 56. Адміністрування адресного простору українського сегмента мережі Інтернет

1. Адміністрування адресного простору українського сегмента мережі Інтернет включає комплекс організаційно-технічних заходів, необхідних для забезпечення функціонування технічних засобів підтримки адресування, у тому числі серверів доменних назв українського сегмента мережі Інтернет, реєстру домену. UA в координації з міжнародною системою адміністрування мережі Інтернет, спрямованих на систематизацію та оптимізацію використання, обліку та адміністрування доменів другого рівня, а також створення умов для використання простору доменних імен на принципах рівного доступу, захисту прав споживачів послуг Інтернет та вільної конкуренції.

2. Адміністрування адресного простору українського сегмента мережі Інтернет здійснюється уповноваженою організацією для:

1) створення реєстру доменних назв і адрес мережі українського сегмента мережі Інтернет;

2) створення реєстру доменних назв у домені. UA;

3) створення та підтримки автоматизованої системи реєстрації та обліку доменних назв і адрес українського сегмента мережі Інтернет;

4) забезпечення унікальності, формування та підтримки простору доменних назв другого рівня в домені. UA;

5) створення умов для використання адресного простору українського сегмента мережі Інтернет на принципах рівного доступу, оптимального використання, захисту прав споживачів послуг Інтернет та вільної конкуренції;

6) представництва та захисту у відповідних міжнародних організаціях інтересів споживачів українського сегмента мережі Інтернет.

3. Адміністрування адресного простору мережі Інтернет у домені. UA здійснюється недержавною організацією, яка утворюється самоврядними організаціями операторів/провайдерів Інтернет та зареєстрована відповідно до міжнародних вимог.

4. Утворення адресного простору, розподіл і надання адрес, маршрутизація інформації між адресами здійснюються відповідно до міжнародних вимог.

Глава IX. ВЗАЄМОЗ'ЄДНАННЯ ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНИХ МЕРЕЖ

Стаття 57. Принципи взаємоз'єднання телекомунікаційних мереж

Про телекомунікації

1. При взаємоз'єднанні телекомунікаційних мереж повинні бути дотримані такі принципи:

1) технічні, організаційні та економічні умови взаємоз'єднання телекомунікаційних мереж операторів телекомунікацій, а також розрахункові такси за доступ до цих мереж повинні бути предметом договору між операторами телекомунікацій, що взаємопідключаються;

2) економічні умови взаємоз'єднання телекомунікаційних мереж операторів телекомунікацій та розрахункові такси за доступ до телекомунікаційних мереж операторів телекомунікацій визначаються на основі собівартості та з урахуванням прибутковості тих послуг, що надаються операторами телекомунікацій;

3) технічні, організаційні та комерційні умови взаємопідключення з операторами телекомунікацій, що займають монополльне (домінуюче) становище на ринку телекомунікацій, регулюються НКРЗ;

4) розрахункові такси за доступ до телекомунікаційних мереж операторів телекомунікацій, що займають монополльне (домінуюче) становище на ринку телекомунікацій, установлюються НКРЗ;

5) НКРЗ, за зверненням будь-якої із сторін, повинна втручатись у відносини операторів телекомунікацій при укладанні договорів про взаємоз'єднання їх телекомунікаційних мереж. З метою забезпечення ефективної конкуренції та умов, які є недискримінаційними, чесними та прийнятними для обох сторін і корисними для споживачів, НКРЗ протягом місяця з дня звернення приймає відповідні рішення;

6) рішення НКРЗ стосовно питань, що виникають між операторами телекомунікацій при укладенні договору про взаємоз'єднання їх телекомунікаційних мереж, є обов'язковим для виконання операторами телекомунікацій і може бути скасовано лише за рішенням суду.

Стаття 58. Обов'язки операторів при взаємоз'єднанні телекомунікаційних мереж

1. Оператори телекомунікацій зобов'язані:

1) дотримуватися технічних вимог, установлених для телекомунікаційних мереж;

2) надавати іншим операторам телекомунікацій, які бажають укласти договори про взаємоз'єднання, інформацію, необхідну для підготовки таких договорів, а також запропонувати умови взаємоз'єднання, не гірші тих, що запропоновані іншим операторам телекомунікацій;

3) забезпечувати взаємоз'єднання телекомунікаційних мереж у всіх технічно можливих місяцях із пропускною спроможністю, необхідною для якісного надання телекомунікаційних послуг. При цьому операторам забороняється при проведенні взаємоз'єднання вимагати один від одного виконання будь-яких робіт, послуг, зазнання витрат, спрямованих на дообладнання своїх телекомунікаційних мереж;

4) надавати на вимогу НКРЗ інформацію про умови взаємоз'єднання телекомунікаційних мереж;

5) своєчасно та в повному обсязі проводити розрахунки відповідно до умов договору між операторами, провайдерами телекомунікацій;

6) не створювати перешкоди для взаємоз'єднання телекомунікаційних мереж;

7) вживати заходів для забезпечення сталої та якісної роботи взаємоз'єднаних телекомунікаційних мереж протягом доби, повідомляти один одного про пошкодження мережі телекомунікацій або виникнення інших обставин, що призвели або можуть призвести до зниження до неприпустимих значень показників якості телекомунікаційних послуг;

8) обмінюватися даними обліку телекомунікаційних послуг, які були надані через точки взаємоз'єднання їх мереж;

9) додержуватися встановленого нормативно-правовими актами порядку маршрутизації трафіка.

Стаття 59. Каталог пропозицій щодо взаємоз'єднання телекомунікаційних мереж

1. НКРЗ затверджує і не менше одного разу на рік публікує в офіційному бюлетені каталог пропозицій операторів телекомунікацій щодо взаємоз'єднання з їхніми телекомунікаційними мережами. Пропозиції, що публікуються, повинні включати перелік існуючих точок взаємоз'єднання телекомунікаційних мереж, організаційні, економічні та технічні умови взаємоз'єднання.

2. Подання пропозицій для операторів телекомунікацій, крім операторів, які займають монополльне (домінуюче) становище, не є обов'язковим.

3. Порядок подання, розгляду і затвердження пропозицій операторів телекомунікацій щодо взаємоз'єднання телекомунікаційних мереж встановлює НКРЗ.

Стаття 60. Особливості укладення, зміни та розірвання договору про взаємоз'єднання телекомунікаційних мереж

1. Укладення договору про взаємоз'єднання телекомунікаційних мереж здійснюється операторами,

провайдерами телекомунікацій відповідно до обов'язкових вимог до договору про взаємоз'єднання, які встановлює НКРЗ.

2. Оператор телекомунікацій, який має намір щодо укладення договору про взаємоз'єднання або щодо зміни чи розірвання такого договору, зобов'язаний письмово подати свої пропозиції відповідному оператору.

3. Оператор телекомунікацій, який отримав письмову пропозицію від іншого оператора, повинен відповісти на неї протягом 20 календарних днів із дня її одержання.

4. Оператор телекомунікацій, який отримав письмову пропозицію щодо підключення, має право обґрунтовано відмовити у взаємоз'єднанні з телекомунікаційною мережею іншого оператора.

5. Оператор телекомунікацій, що займає монополльне (домінуюче) становище, не має права відмовити у взаємоз'єднанні з телекомунікаційною мережею іншого оператора в точках, які зазначені в каталозі пропозицій операторів телекомунікацій щодо взаємоз'єднання з їхніми телекомунікаційними мережами, крім випадків, коли телекомунікаційна мережа, що приєднається, не відповідає цьому Закону.

6. Сторони договору про взаємоз'єднання телекомунікаційних мереж, які укладають договори, змінюють їх умови або припиняють дію, повинні повідомити про це НКРЗ протягом 30 календарних днів від дня підписання відповідних документів.

7. НКРЗ шоквартально публікує у своєму офіційному бюлетені перелік договорів, укладених між операторами телекомунікацій щодо взаємоз'єднання телекомунікаційних мереж.

Стаття 61. Досудове врегулювання спорів про взаємоз'єднання телекомунікаційних мереж

1. Якщо оператори телекомунікацій не досягли згоди щодо укладення, зміни чи розірвання договору, що регулює взаємоз'єднання телекомунікаційних мереж, а також у разі неодержання відповіді в установлений строк, зацікавлена сторона має право передати спір на вирішення до НКРЗ.

2. Для вирішення спору оператор, який вважає свої права порушеними, надсилає до НКРЗ звернення, до якого додається проект договору про взаємоз'єднання мереж телекомунікацій, пропозиції стосовно умов взаємоз'єднання, з яких сторони не досягли домовленості, а також завірені копії всіх документів та матеріалів, необхідних для розгляду спору.

3. НКРЗ за участю представників зацікавлених сторін, фахівців у сфері телекомунікацій та експертів розглядає надані матеріали, заслуховує сторони та приймає відповідні рішення. Рішення НКРЗ є обов'язковим для виконання учасниками взаємоз'єднання телекомунікаційних мереж.

4. Порядок розгляду звернень, дослідження матеріалів, винесення рішення щодо спору між сторонами встановлює НКРЗ.

5. У разі прийняття НКРЗ рішення, яке не задовольняє одну із сторін, зацікавлена сторона має право звернутися до суду.

Глава X. ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНІ ПОСЛУГИ

Стаття 62. Загальнодоступні телекомунікаційні послуги

1. До загальнодоступних телекомунікаційних послуг належать послуги фіксованого телефонного (місцевого, міжміського, міжнародного) зв'язку, за винятком таких послуг, що надаються з використанням безпроводового доступу, в тому числі служб екстреного виклику, послуги довідкових служб, зв'язку за допомогою таксофонів та переговорних пунктів, факсимільного і телеграфного зв'язку.

Стаття 63. Порядок надання та отримання телекомунікаційних послуг

1. Телекомунікаційні послуги надаються відповідно до законодавства.

2. Умови надання телекомунікаційних послуг:

1) укладення договору між оператором, провайдером телекомунікацій і споживачем телекомунікаційних послуг відповідно до основних вимог до договору про надання телекомунікаційних послуг, установлених НКРЗ;

2) оплата замовленої споживачем телекомунікаційної послуги.

3. Телекомунікаційні послуги споживачам, які мають установлені законодавством України пільги з їх оплати, надаються операторами, провайдерами телекомунікацій відповідно до законодавства України.

Стаття 64. Особливості розвитку, надання та фінансування загальнодоступних телекомунікаційних послуг

1. Основною метою розвитку та надання загальнодоступних телекомунікаційних послуг є надання громадянам України, за регульованими державою тарифами, можливості задовольняти власні потреби в телекомунікаційних послугах, визначених цим Законом, повноцінно брати участь у полі-

тичному, економічному та громадському житті суспільства.

2. Розвиток загальнодоступних послуг здійснюється відповідно до Концепції розвитку телекомунікацій України. Концепція повинна передбачати передусім порядок та строки забезпечення доступу до загальнодоступних послуг для споживачів сільських, гірських районів, а також для таких вразливих груп споживачів, як малозабезпечені сім'ї, пенсіонери та інваліди, а також кінцеві терміни досягнення можливості загального доступу всього населення України до загальнодоступних послуг, обсяги будівництва телекомунікаційних мереж та необхідні капіталовкладення для досягнення даної цілі.

3. У місяцях з недостатнім рівнем насиченості телекомунікаційних мереж загального користування технічними засобами заяви на надання загальнодоступних телекомунікаційних послуг задовольняються в такій послідовності:

1) органи державної влади та органи місцевого самоврядування, Служба безпеки України та військові установи України;

2) медичні заклади, пожежні частини, організації, що надають інформацію про виникнення стихійних явищ (землетруси, повені, урагани тощо), державні дошкільні виховні та навчальні заклади, державні заклади науки і культури;

3) дипломатичні представництва та консульські установи іноземних держав;

4) громадяни, які відповідно до законодавства України мають право на отримання телекомунікаційних послуг на пільгових умовах;

5) підприємства, установи та організації, громадяни.

4. Фізичні та юридичні особи, що інвестують будівництво мережі телекомунікацій, до якої підключається кінцеве обладнання цих осіб, у розмірі не менше вартості відповідної кількості абонентських номерів, мають право на позачергове отримання послуг оператора цієї мережі без додержання зазначеного вище порядку.

5. У разі недостатнього задоволення попиту споживачів на загальнодоступні телекомунікаційні послуги в окремих регіонах України НКРЗ має право прийняти рішення щодо покладання на операторів телекомунікацій, які займають монополльне (домінуюче) становище на ринку телекомунікацій і діяльність яких поширюється на всю територію України, а також на операторів фіксованого проводового зв'язку, які здійснюють або мають намір здійснювати діяльність у цих регіонах, обов'язків щодо розвитку та надання загальнодоступних телекомунікаційних послуг споживачам із застосуванням механізму компенсації збитків, встановленого Кабінетом Міністрів України.

Стаття 65. Надання телекомунікаційних послуг в умовах надзвичайних ситуацій, надзвичайного та воєнного стану

1. Оператори, провайдери телекомунікацій в умовах надзвичайних ситуацій, надзвичайного та воєнного стану зобов'язані забезпечувати якісний зв'язок та оповіщення населення в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

2. Оператори, провайдери телекомунікацій повинні забезпечити готовність до виконання своїх функцій в умовах надзвичайних ситуацій, надзвичайного та воєнного стану. Під час надзвичайного стану всі засоби та телекомунікаційні мережі зв'язку, незалежно від форми власності, використовуються для забезпечення проведення мобілізації та задоволення потреб національної безпеки, оборони, охорони правопорядку. Оператори телекомунікацій взаємодіють при цьому з Національним центром оперативно-технічного управління мережами зв'язку в питаннях, віднесених до його компетенції.

3. В умовах надзвичайних ситуацій, надзвичайного стану оператори телекомунікацій з метою оповіщення та забезпечення телекомунікаційними послугами учасників ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, відбудови робіт та здійснення відповідних заходів Радою міністрів Автономної Республіки Крим, обласними, Київською та Севастопольською міськими державними адміністраціями та органами місцевого самоврядування за погодженням із ЦОВЗ можуть установлювати тимчасові обмеження в наданні телекомунікаційних послуг споживачам до ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій та скасування режиму надзвичайного стану.

4. Рада міністрів Автономної Республіки Крим, обласні, Київська та Севастопольська міські державні адміністрації та органи місцевого самоврядування в межах своїх повноважень надають операторам, провайдерам телекомунікацій та їх місцевим підприємствам допомогу в ліквідації надзвичайних ситуацій, що виникли внаслідок стихійного лиха, і в усуненні їх наслідків, у придбанні необхідних матеріальних ресурсів, а також сприяють у наданні для цих ці-

лей робочої сили, транспортних та інших технічних засобів.

Глава XI. РЕГУЛЮВАННЯ ТАРИФІВ І РОЗРАХУНКІВ

Стаття 66. Регулювання тарифів

1. Тарифи на телекомунікаційні послуги встановлюються операторами, провайдерами телекомунікацій самостійно, за винятком випадків, передбачених у частині другої цієї статті.

2. Державному регулюванню шляхом встановлення граничних або фіксованих тарифів підлягають:

1) тарифи на загальнодоступні послуги;

2) тарифи на надання в користування каналів електрозв'язку операторів телекомунікацій, які займають монополльне (домінуюче) становище на ринку цих послуг.

Стаття 67. Принципи регулювання тарифів

1. Тарифне регулювання на ринку телекомунікацій України базується на таких принципах:

1) базування розрахунків тарифів на собівартості цих послуг з урахуванням отримання прибутку;

2) залежність рівня тарифів від рівня якості телекомунікаційних послуг;

3) недопущення встановлення демпінгових або дискримінаційних цін з боку окремих операторів, провайдерів телекомунікацій;

4) необхідність уникнення перекресного субсидування одних телекомунікаційних послуг за рахунок інших;

5) стягнення почасової плати за фактичний час отримання споживачем телекомунікаційних послуг.

Стаття 68. Порядок розрахунків за телекомунікаційні послуги

1. Розрахунки за телекомунікаційні послуги здійснюються на умовах договору про надання телекомунікаційних послуг між оператором, провайдером телекомунікацій та споживачем або без договору за готівкову оплату чи за допомогою карток тощо у разі одержання споживачем замовленої за передплатою послуги.

Глава XII. НОМЕРНИЙ РЕСУРС

Стаття 69. Засади формування та розподілу номерного ресурсу України

1. Номерний ресурс є технічно обмеженим ресурсом.

2. Розробку та реалізацію технічної політики у формуванні номерного ресурсу здійснює ЦОВЗ.

3. Розподіл, присвоєння, облік номерного ресурсу, видачу та скасування дозволів, нагляд за його використанням здійснює НКРЗ.

4. Основними засадами формування та розподілу номерного ресурсу є:

1) відкритість, недискримінаційність та об'єктивність, рівність прав на доступ до номерного ресурсу для усіх операторів телекомунікацій;

2) користування номерним ресурсом на дозвільній та платній основі;

3) створення резервної ємності номерів;

4) забезпечення раціонального використання номерного ресурсу;

5) приведення Національного плану нумерації України у відповідність із міжнародними вимогами.

5. В інтересах розширення і забезпечення достатньої ємності номерного ресурсу та приведення його у відповідність із міжнародними вимогами ЦОВЗ приймає рішення про зміну структури номерного ресурсу та простору нумерації.

6. Рішення ЦОВЗ про зміну структури номерного ресурсу та простору нумерації доводиться до НКРЗ та публікується в її офіційному бюлетені.

7. НКРЗ зобов'язана повідомити операторів, провайдерів телекомунікацій про зміни структури та простору нумерації присвоєного номерного ресурсу не менше ніж за шість місяців до введення в дію зазначених змін.

Стаття 70. Розподіл, використання номерного ресурсу

1. Номерний ресурс надається оператору телекомунікацій на термін дії відповідної ліцензії для використання без права передачі іншим особам, крім випадків вторинного розподілу відповідно до законодавства, на підставі дозволу, що надається НКРЗ.

2. Заява оператора телекомунікацій щодо виділення номерного ресурсу розглядається НКРЗ протягом місяця з моменту її реєстрації. Рішення НКРЗ щодо виділення або відмови у виділенні номерного ресурсу приймається з урахуванням ефективності використання раніше виділеного номерного ресурсу і протягом трьох робочих днів доводиться до операторів телекомунікацій. У рішенні про відмову зазначаються відповідні підстави.

3. Дозвіл на використання номерного ресурсу видається оператору телекомунікацій після надання документів, що підтверджують оплату, протягом трьох днів.

4. НКРЗ має право прийняти рішення

щодо вилучення (повністю або частково) в оператора телекомунікацій номерного ресурсу у разі:

- 1) якщо номерний ресурс або його частина не задіяні в терміни, встановлені в дозволі;
- 2) якщо номерний ресурс використовується не за призначенням, у тому числі у разі незаконної передачі його іншим особам;
- 3) якщо відповідна ліцензія анульована, визнана недійсною або закінчився термін її дії, або за заявою оператора телекомунікацій.

5. Розгляд питань про вилучення номерного ресурсу здійснюється з обов'язковим попереднім запрошенням оператора телекомунікацій або його представників.

6. Рішення про вилучення номерного ресурсу публікується НКРЗ у десятиденний термін від дня набрання ним чинності.

7. Дозвіл на використання номерного ресурсу підлягає скасуванню, а присвоєний номерний ресурс — поверненню за рішенням НКРЗ, прийнятим відповідно до законодавства.

8. Оператори телекомунікацій зобов'язані надавати НКРЗ інформацію про стан використання номерного ресурсу у визначеному законодавством порядку.

9. НКРЗ визначає порядок розподілу і використання номерного ресурсу та публікує його в офіційному бюлетені НКРЗ.

10. З метою виконання міжнародних зобов'язань, а також забезпечення достатньої доступності номерного ресурсу ЦОВЗ може змінювати структуру, простір нумерації, а НКРЗ — відповідно присвоєння номерів з попередженням про це операторів телекомунікацій не менше ніж за півроку до внесення змін.

11. За видачу номерного ресурсу стягується плата в розмірі і в порядку, встановлених Кабінетом Міністрів України, та зараховується до спеціального фонду Державного бюджету України і використовується НКРЗ та ЦОВЗ на відшкодування витрат, пов'язаних з адмініструванням, формуванням та розподілом номерного ресурсу.

Стаття 71. Розподіл і використання радіочастотного ресурсу

1. Розподіл і використання радіочастотного ресурсу України для здійснення діяльності у сфері телекомунікацій проводиться відповідно до Закону України «Про радіочастотний ресурс України».

Глава XIII. МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

Стаття 72. Мета і загальні принципи міжнародного співробітництва

1. Метою міжнародного співробітництва у сфері телекомунікацій є інтеграція телекомунікацій України у глобальні телекомунікації з урахуванням політичних та економічних інтересів України.

2. Міжнародне співробітництво у сфері телекомунікацій здійснюється шляхом:

- 1) укладання міжнародних договорів;
- 2) участі в роботі міжнародних організацій;
- 3) участі в реалізації міжнародних проєктів, пов'язаних із створенням глобальної і регіональних телекомунікаційних мереж, з урахуванням інтересів національної безпеки України;
- 4) гармонізації стандартів, норм і правил з міжнародними стандартами, рекомендаціями, нормами і правилами, які стосуються вимог до технічних засобів і телекомунікаційних мереж, взаємодії операторів телекомунікацій, використання обмежених ресурсів, якості і видів телекомунікаційних послуг;
- 5) взаємодії операторів телекомунікацій України з операторами телекомунікацій інших держав.
3. Виконання функцій України як держави — члена Міжнародного союзу електрозв'язку, відповідальність за виконання зобов'язань України за Статутом Міжнародного союзу електрозв'язку і зобов'язань за адміністративними регламентами, а також взаємодія і співробітництво з органами, які виконують функції адміністрації зв'язку іноземних держав, покладаються на Адміністрацію зв'язку і радіочастот України, яка в установленому порядку також представляє інтереси України в інших всесвітніх, європейських та регіональних організаціях телекомунікацій та у Світовій організації торгівлі з питань, що стосуються телекомунікацій.

Стаття 73. Міжнародні договори

1. Якщо міжнародним договором України встановлено інші правила, ніж ті, що передбачені законодавством України про телекомунікації, застосовуються правила міжнародного договору.

Стаття 74. Взаємодія операторів, провайдерів телекомунікацій України з операторами, провайдерами телекомунікацій інших держав

1. Взаємодія операторів, провайдерів телекомунікацій України з операторами, провайдерами телекомунікацій інших держав, розподіл між ними доходів від надання послуг міжнародного зв'язку, взаємоз'єднання мереж телекомунікацій загального користування тощо здійснюються відповідно до рекомендацій Міжнародного союзу електрозв'язку на підставі

міжнародних договорів України з відповідними державами та/або договорів операторів, провайдерів телекомунікацій України з операторами, провайдерами телекомунікацій інших країн.

Стаття 75. Відповідальність за порушення законодавства про телекомунікації

1. Особи, винні у порушенні законодавства про телекомунікації, притягуються до цивільної, адміністративної, кримінальної відповідальності відповідно до закону.
2. Прибуток, отриманий оператором, провайдером телекомунікацій внаслідок діяльності без повідомлення НКРЗ та/або ліцензії, порушення встановлених НКРЗ тарифів, вилучається в судовому порядку і спрямовується до Державного бюджету України.

Глава XIV. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування.

Статті 17, 20 набирають чинності в 2004 році.

Частина третя статті 53, частина п'ята статті 64, частина восьма статті 70 набирають чинності з 1 січня 2005 року.

2. До 1 січня 2005 року повноваження НКРЗ здійснюються ЦОВЗ.

3. До приведення нормативно-правових актів у відповідність із цим Законом чинні нормативно-правові акти застосовуються в частині, що не суперечить цьому Закону.

4. Кабінету Міністрів України протягом шести місяців від дня набрання чинності цим Законом:

- 1) підготувати та подати на розгляд Верховної Ради України пропозиції про внесення змін до законодавчих актів, що випливають із цього Закону;
- 2) розробити та затвердити нормативно-правові акти, передбачені цим Законом, та привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом;
- 3) забезпечити приведення міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади України нормативно-правових актів у відповідність із цим Законом.
5. Суб'єкти господарювання у сфері телекомунікацій повинні в місячний термін від дня створення НКРЗ направити повідомлення згідно із статтею 42 цього Закону.
6. Ліцензії на здійснення діяльності у сфері телекомунікацій та дозволи на використання номерного ресурсу, які були видані до набрання чинності цим Законом, зберігають чинність протягом визначеного в них терміну.
7. Внести зміни до таких законодавчих актів України:

- 1) у Кодексі України про адміністративні правопорушення (Відомості Верховної Ради УРСР, 1984 р., додаток до № 51, ст. 1122):
  - а) статті 148¹, 148², 148⁴, 243 викласти в такій редакції:

«Стаття 148¹. Порушення Правил надання та отримання телекомунікаційних послуг

Здійснення дій, що призвели до зниження якості функціонування телекомунікаційних мереж, або самовільне (без відома оператора телекомунікацій) отримання телекомунікаційних послуг — тягне за собою накладення штрафу в розмірі від тридцяти до сорока неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Ті самі дії, вчинені повторно протягом року після накладення адміністративного стягнення за порушення, передбачені частиною першою цієї статті, — тягнуть за собою відшкодування збитків, завданих оператору, та накладення штрафу в розмірі від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Стаття 148². Порушення порядку та умов надання послуг зв'язку в мережах загального користування

Порушення порядку та умов надання послуг зв'язку в мережах загального користування — тягне за собою накладення штрафу на посадових осіб у розмірі від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Відмова оператора зв'язку надати споживачу вичерпну інформацію щодо змісту, якості та порядку надання телекомунікаційних послуг, що ним надаються та/або отримані споживачем протягом останніх шести місяців, а також порушення встановленого законом строку оприлюднення тарифів, які встановлюються операторами телекомунікацій самостійно, — тягнуть за собою накладення штрафу на посадових та фізичних осіб — суб'єктів господарської діяльності в розмірі від одного до десяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян;

«Стаття 148⁴. Використання технічних засобів та обладнання, що застосовуються в мережах зв'язку загального користування, без документа про підтвердження відповідності

Використання технічних засобів та обладнання, що застосовуються в мережах зв'язку загального користування операторами зв'язку без документа про підтвердження відповідності, — тягне за собою накладення штрафу в розмірі від ста до двохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян;

«Стаття 243. Органи Національної комі-

сії з питань регулювання зв'язку та Адміністрації зв'язку та радіочастот України

Національна комісія з питань регулювання зв'язку (НКРЗ) розглядає справи про адміністративні правопорушення, пов'язані з порушенням законодавства про телекомунікації та поштовий зв'язок (стаття 148³).

Органи Державної інспекції зв'язку НКРЗ та Український державний центр радіочастот Адміністрації зв'язку та радіочастот України розглядають справи про адміністративні правопорушення, пов'язані з порушенням законодавства про телекомунікації, про поштовий зв'язок та радіочастотний ресурс України (статті 144, 145, 147, 148¹—148⁴).

Від імені органів Державної інспекції зв'язку НКРЗ та Українського державного центру радіочастот Адміністрації зв'язку та радіочастот України розглядати справи про адміністративні правопорушення та накладати адміністративні стягнення мають право керівники Державної інспекції зв'язку і Українського державного центру радіочастот та уповноважені ними посадові особи;

б) доповнити статтею 148⁵ такого змісту: «Стаття 148⁵. Порушення правил про взаємоз'єднання телекомунікаційних мереж загального користування

Відмова в наданні необхідної інформації для взаємоз'єднання телекомунікаційних мереж, доступу до цих мереж у всіх технічно можливих місцях, інформації щодо ідентифікації виклику і його тривалості між телекомунікаційними мережами, відмова оператора, який займає монополіє (домінуюче) становище на ринку телекомунікацій, подати на затвердження до НКРЗ пропозиції щодо взаємоз'єднання телекомунікаційних мереж, відмова у виконанні рішення, яке прийняте НКРЗ і набрало чинності, — тягне за собою накладення штрафу на посадових та фізичних осіб — суб'єктів господарської діяльності в розмірі від ста до трьохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Ті самі дії, вчинені повторно протягом року після накладення адміністративного стягнення за порушення, передбачені частиною першою цієї статті, — тягнуть за собою накладення штрафу на посадових та фізичних осіб — суб'єктів господарської діяльності в розмірі від трьохсот до п'ятисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян»;

2) абзац третій статті 4 Закону України «Про ціни та ціноутворення» (Відомості Верховної Ради УРСР, 1990 р., № 52, ст. 650) доповнити словами «крім сфери телекомунікацій»;

3) частину третю статті 4 Закону України «Про підприємництво» (Відомості Верховної Ради УРСР, 1991 р., №14, ст. 168; Відомості Верховної Ради України, 2000 р., № 36, ст. 299; 2003 р., № 39, ст. 333) виключити;

4) у Законі України «Про природні монополії» (Відомості Верховної Ради України, 2000 р., № 30, ст. 238):

а) частину першу статті 4 доповнити абзацом четвертим такого змісту:

«Органом регулювання у сфері зв'язку є Національна комісія з питань регулювання зв'язку, яка утворюється відповідно до Закону України «Про телекомунікації»;

б) абзац восьмий частини першої статті 5 виключити;

в) абзац восьмий статті 6 виключити;

г) розділ V «Прикінцеві положення» доповнити пунктом 4 такого змісту:

«4. Регулювання у сфері зв'язку проводиться відповідно до Закону України «Про телекомунікації», Закону України «Про поштовий зв'язок»;

5) у Законі України «Про радіочастотний ресурс України» (Відомості Верховної Ради України, 2000 р., № 36, ст. 298; 2003 р., № 30, ст. 247):

а) у статті 19:

пункт 8 викласти в новій редакції:

«8. У разі якщо користувач радіочастотного ресурсу має намір продовжувати використання радіочастотного ресурсу після закінчення терміну дії отриманих ним ліцензій, він зобов'язаний звернутися до АЗРЧ із заявою встановленого зразка. Зразок заяви встановлюється зазначеним органом.

Заява щодо продовження терміну дії ліцензій подається за чотири місяці до закінчення терміну дії відповідних ліцензій. АЗРЧ не має права відмовити в задоволенні заяви щодо продовження терміну дії ліцензій у разі, якщо власником ліцензії виконані всі умови даних ліцензій або умови не виконані з поважних причин, які не залежали від ліцензіата.

Рішення про продовження терміну дії ліцензій має бути прийнято не пізніше ніж за два місяці до останнього дня дії відповідної ліцензії і оформляється у вигляді додатка до відповідної ліцензії. Обґрунтоване рішення щодо відмови в задоволенні заяви щодо продовження терміну дії ліцензій повинно бути направлене заявнику не пізніше двох місяців до останнього дня дії відповідної ліцензії.

Рішення АЗРЧ щодо відмови в задоволенні заяви щодо продовження терміну дії ліцензій може бути оскаржене в суді. Якщо заявник подає скаргу до суду до закінчення терміну дії відповідної ліцензії, рішення АЗРЧ призупиняється до розгляду скарги судом»;

після пункту 8 доповнити новим пунктом такого змісту:

«9. Підставами для переоформлення ліцензії на використання радіочастот є:

1) зміна найменування юридичної особи або прізвища, імені, по батькові фізичної особи — користувача радіочастотного ресурсу;

2) зміна місцезнаходження юридичної особи або місця проживання фізичної особи — користувача радіочастотного ресурсу;

3) реорганізація юридичної особи — суб'єкта господарювання, який є користувачем радіочастотного ресурсу, шляхом зміни організаційно-правової форми, перетворення, злиття, приєднання. У разі такої реорганізації ліцензії, які отримані користувачем радіочастотного ресурсу, переоформляються на його правонаступника.

У разі виникнення підстав для переоформлення ліцензії користувач радіочастотного ресурсу зобов'язаний протягом 30 робочих днів подати до АЗРЧ заяву про переоформлення ліцензії на використання радіочастот разом з ліцензією, що підлягає переоформленню, та відповідними документами або їх нотаріально засвідченими копіями, що підтверджують зазначені зміни.

АЗРЧ протягом десяти робочих днів віддати реєстрації заяви про переоформлення ліцензії на використання радіочастотного ресурсу зобов'язана при наданні документів, що підтверджують оплату переоформлення, видати переоформлену на новому бланку ліцензію з урахуванням змін, зазначених у заяві про переоформлення ліцензії, або відмовити у переоформленні ліцензії у разі відсутності підстав для переоформлення чи недостовірних даних у поданих документах. Одночасно з переоформленою на новому бланку ліцензією на використання радіочастотного ресурсу АЗРЧ видає суб'єкту господарювання засвідчені копії такої ліцензії для філій, інших відокремлених підрозділів, що здійснюють використання радіочастотного ресурсу.

У разі переоформлення ліцензії на використання радіочастотного ресурсу АЗРЧ приймає рішення про визнання недійсною ліцензії, що переоформлялася, з внесенням відповідних змін до ліцензійного реєстру не пізніше наступного робочого дня.

Строк дії переоформленої ліцензії на використання радіочастотного ресурсу не може перевищувати строку дії, зазначеного в ліцензії, що переоформлялася.

Розмір плати за переоформлення ліцензії на використання радіочастотного ресурсу встановлює Кабінет Міністрів України».

У зв'язку з цим пункти 9—11 вважати відповідно пунктами 10—12;

пункт 12 доповнити абзацом другим такого змісту:

«У разі прийняття рішення про анулювання ліцензії користувача радіочастотного ресурсу — оператора телекомунікацій АЗРЧ зобов'язана встановити кінцевий строк припинення дії ліцензії з урахуванням часу, достатнього для повідомлення абонентів про припинення його діяльності, але не менше ніж три місяці»;

б) у тексті Закону слова «Український державний центр радіочастот та нагляду за зв'язком» у всіх відмінках замінити словами «Український державний центр радіочастот» у відповідному відмінку;

б) у Законі України «Про ліцензування певних видів господарської діяльності» (Відомості Верховної Ради України, 2000 р., № 36, ст. 299, № 45, ст. 377; 2001 р., № 11, ст. 45, № 16, ст. 76, № 22, ст. 105; 2002 р., № 1, ст. 1, № 6, ст. 39, № 7, ст. 50, № 17, ст. 121, № 20, ст. 134, № 30, ст. 207, № 31, ст. 214; 2003 р., № 23, ст. 145, № 36, ст. 276):

а) у частині другій статті 2 слова «тютюновими виробами» замінити словами «тютюновими виробами, у сфері телекомунікацій»;

б) пункти 47, 48, 49 статті 9 виключити;

7) Закон України «Про особливості приватизації відкритого акціонерного товариства «Укртелеком» (Відомості Верховної Ради України, 2000 р., № 41, ст. 341; 2003 р., № 37, ст. 300) доповнити статтею 19 такого змісту:

«Стаття 19. Захист інтересів держави

Відкрите акціонерне товариство «Укртелеком» не може передавати транспортні телекомунікаційні мережі загального користування у власність або в управління іншим особам.

У разі визнання відкритого акціонерного товариства «Укртелеком» банкрутом переважне право на придбання транспортних телекомунікаційних мереж загального користування, що перебувають на його балансі, належить державі».

8. Визнати такими, що втратили чинність:

а) Закон України «Про зв'язок» (Відомості Верховної Ради України, 1995 р., № 20, ст. 143; 1997 р., № 9, ст. 71; 2000 р., № 6—7, ст. 40, № 41, ст. 341; 2001 р., № 9, ст. 38; 2002 р., № 15, ст. 103, № 35, ст. 257; 2003 р., № 15, ст. 106, № 24, ст. 156, № 30, ст. 247, № 39, ст. 333);

б) Постанову Верховної Ради України від 16 травня 1995 року «Про порядок введення в дію Закону України «Про зв'язок» (Відомості Верховної Ради України, 1995 р., № 20, ст. 144).

Президент України
Л. КУЧА.

м. Київ,
18 листопада 2003 року.
№ 1280-IV.

Економіка не повинна бути заручницею політики

На запитання «Голосу України» відповідає президент Українського союзу промисловців і підприємців Анатолій КІНАХ

— Нашу розмову хочу розпочати із запитання про підсумки роботи союзу. Яким був рік — нелегким, щасливим? Тим паче що кілька місяців тому відбувся з'їзд, який об'єднав і роботодавців.

— Насамперед хотів би наголосити, що немає принципової різниці між промисловцями, підприємцями і роботодавцями. У них головне завдання — створювати робочі місця і навчитися виживати в умовах важкої конкуренції. Нам треба підвищити соціальний статус людей, які створюють робочі місця, тобто промисловців, підприємців і роботодавців, а через створення робочих місць забезпечують життєдіяльність держави, сприяють наповненню бюджету, вселяють у громадян впевненість у завтрашньому дні. І дуже важливо, щоб держава, суспільство не тільки цінували таку діяльність, а й створювали умови рівноправного партнерства на основі високої відповідальності і взаємної довіри між суспільством, владою і бізнесом.

Розвиток цих структур — УСПП, Федерація роботодавців України — ми розглядаємо як нерозривну складову спільних зусиль для розвитку громадянського суспільства в державі, де є постійний діалог, де суспільство має можливість, у тому числі на базі нормативних, законодавчих механізмів, здійснювати контроль за діяльністю влади.

Такою була головна тема нашого високого зібрання, наша спільно вироблена стратегічна мета, яку нині поступово конкретизуємо в своїй діяльності. Пробуємо впливати на формування розумних, нормальних правил гри, якісних умов розвитку промисловості і підприємництва. Для нас дуже важливо, щоб проблеми, які є в державі, особливо у соціально-економічній сфері, розв'язувалися не черговою «революцією на майдані Незалежності», а на основі жорсткої, професійної прозорої дискусії, на основі соціального партнерства в трикутнику «влада — законодавство — профспілки».

Саме тому ми розглядаємо цю роботу не тільки як удосконалення соціально-трудових відносин, а й як виховну щодо ставлення громадян до влади, яка повинна розуміти важливість тих завдань, що ми вирішуємо сьогодні. І, за великим рахунком, розумна сильна влада повинна бути зацікавлена у наявності таких партнерів.

— І навіть критики з їхнього боку...

— Безумовно. На основі розумної професійної критики влада має можливість вдосконалюватися, підтримувати постійний зворотний зв'язок для аналізу соціально-економічної політики, впливу складових державної політики, рішень владних органів на розвиток економіки, добробуту наших співгромадян.

В умовах складних політичних і економічних іспитів ця робота має принципове значення, бо вона спрямована, у тому числі, на консолідацію здорових прагматичних сил суспільства. І ми дуже хочемо, щоб і наступний 2004 рік не став роком поглиблення конфронтації в суспільстві, а навпаки — консолідував усіх громадян. Промисловці і підприємці — і є тією здоровою прагматичною силою, яка працює сьогодні для вирішення цієї дуже важливої суспільно-політичної проблеми.

— Саме тому наступне запитання для мене досить неоднозначне. Я розумію, вам сьогодні складно критикувати своїх наступників як колишньому Прем'єр-міністру. І все-таки хотілося б почути вашу оцінку головного

фінансового документа країни. Тим паче що УСПП мав своє бачення шляхів розв'язання проблем, які постають перед нинішнім складом уряду.

— Ще раз хочу підкреслити: дуже негативно ставлюся до спроб, вирішуючи економічні проблеми, списувати їх на попередні уряди. Це — неприпустимо і свідчить про низький рівень ділової моралі, етики. Така позиція не додає авторитету владі. Навпаки, опираючись на досвід попередників, треба закріплювати спадкоємність позитивних результатів, розв'язувати ті проблеми, яких сьогодні достатньо у суспільстві і державі. На мій погляд, саме така ідеологія повинна домінувати під час формування стратегії розвитку держави, економіки і суспільства, яка, з одного боку, має відображати загальнонаціональні інтереси й пріоритети, а з другого, — спиратися на об'єктивні економічні та соціальні закони.

Водночас не можу не звернути увагу на ті тенденції, які нас непокоять. Минув рік, а перший етап політичної реформи має, на жаль, усі ознаки імітації конституційних змін. Фактично він перетворився в перманентний перерозподіл посад, економічного і політичного часу в Україні витрачається не на те, щоб досягти мети гідної інтеграції у політичну, економічну світову систему, удосконалити систему захисту національних інтересів, сформувати сучасні ефективні складові податкової, фінансової, бюджетної, соціальної та інноваційної політики, а на поглиблення конфронтації, протистояння, конкуренцію.

Хочу наголосити, що бюджет — фінансова конституція держави — має працювати на загальносуспільний, загальнодержавний інтерес. І він повинен розглядатися не через призму особистої, вузькопосадової, вузькополітичної конкуренції. Треба на основі прагматичного, професійного системного підходу формувати якісний документ, який дав би змогу покращити умови розвитку економіки, підвищити рівень життя громадян.

У 2003 році, на жаль, цього не сталося. Бюджет — ще на етапі його розробки, прийняття — розглядався суто з політичних мотивів. А тому у нас є чимало зауважень до змісту цього документа, бо він формувався за умови відсутності Податкового кодексу. Якісні Податковий кодекс, податкова система — це не корпоративна проблема платників податків. Це — загальнодержавна проблема, від розв'язання якої залежить самодостатність української економіки. Але замість кодексу маємо хаотичні безсистемні зміни податкового законодавства, прийняті з порушеннями відповідних тер-

мінів згідно з бюджетним законодавством.

Бюджет, який має виконувати не тільки фінкальну функцію, а й бути стимулом, щоб перейти від тактики споживання до стратегії розвитку, представляє собою хаотичний незбалансований документ, і його потрібно істотно вдосконалювати. Крім того, склалася недопустима ситуація, коли доходна частина бюджету була затверджена без необхідної податкової бази. Законопроект, який формує умови наповнення доходної частини бюджета, й досі ще не проголосований, хоча закон про бюджет уже підписано. Це — юридичний нонсенс.

У цій ситуації ми бачимо спробу вкотре вирішити проблему надходжень до доходної частини бюджету не за рахунок створення сприятливіших умов для розвитку промисловості, підприємництва, жорсткій протидії «тіньовій економіці», корупції, контрабанді, а за рахунок посилення фінансового тиску на тих, хто працює прозоро. Саме тому ми виступили проти таких намірів, як, наприклад, ліквідувати норму, яка передбачала підвищені норми амортизації з 1 січня 2004 року.

Адже за умов, коли моральна і фізична зношеність основних фондів наближається до 60 відсотків, а в деяких галузях перевищила 70, без технічного і технологічного оновлення економіка не має майбутнього. Звідси потреба підсилювати інвестиційну, інноваційну складову.

Чи, приміром, спроба у структурі бюджету ліквідувати закони, які були прийняті вперше за останні роки, щодо державного протекціонізму, державної ринкової підтримки розвитку наукоємних галузей, які виробляють індивідуальну складну технічну продукцію, — авіабудування, суднобудування тощо. Це також недопустимо.

Наша економіка, на жаль, має сировинний характер. Майже дві третини внутрішнього валового продукту формуються за рахунок сировинних галузей: хімії, металургії, теплоенергетики. А тому треба підвищувати питому вагу галузей, які виробляють високотехнологічну продукцію, бо від цього залежить наше місце у світовому розподілі праці. Не будемо сприяти розвитку вищеназаних галузей, то маємо усі шанси перетворитися чи у сировинний додаток високорозвинених країн, чи в експортера дешевої робочої сили, чи у полігон для реалізації імпоротної продукції.

Я вдячний парламенту, що прислухався до нашої думки і не дав знищити закони, що сприяють розвитку стратегічних галузей промисловості. Адже з 1 січня ми працюватимемо за умов розширеного Євросоюзу, кордон якого стане кордоном з Україною. Тобто формування сучасного механізму державного протекціонізму, який відповідає міжнародним нормам, набуває дедалі більшого значення. Скажімо, Польща вступила до ЄС, а митна норма нових автомобілів, які ввозяться з-за її меж, становить 60—70 відсотків його вартості, бо вони захищають свій ринок. Цих прикладів дуже багато. Такі заходи запроваджує кожна держава, попри гасла про вільну лібералізовану економіку. Цьому треба вчитися і нам.

Ще одна проблема, на яку хотілося б звернути увагу. Я вважаю, що вельми неправильно ставимося до податку на додану вартість і вирішення повернення заборгованості від'ємного сальдо з ПДВ. Замість того, щоб принципово змінювати якісний зміст адміністрування цього податку, перейти на більш еконо-

мічно обгрунтовану ставку, яка повинна відповідати платоспроможності громадян, відкривати доступ підприємств до обігових коштів, проводиться, скажемо так, косметична робота: його хочуть зменшити на 2—3 відсотки і водночас змушують погодитися на примусову реструктуризацію заборгованості держави перед підприємцями. Це негативно впливає на фінансовий стан платників податків, бо є фактично безвідсотковим кредитуванням бюджету, знижує рівень довіри до України з боку наших інвесторів. Вони вважають, що держава не виконає своїх зобов'язань і заявляють прямо: не будемо тут працювати.

Безумовно, хотілося б, щоб бюджет мав більш високий рівень інвестиційної, інноваційної спрямованості. На жаль, і вона відсутня у структурі головного фінансового документа країни. Сподіваюся, що Верховна Рада, Кабінет Міністрів відчують свою відповідальність за зміст, якість документа і внесуть у нього відповідні зміни. Тобто бюджет буде відповідати і пріоритетам, і реальним соціально-економічним показникам.

— Анатолію Кириловичу, зрозуміло, ми не можемо обійти мовчанкою й ситуації на зерновому ринку, що склалася цього року. Тим більше що чимало зауважень було висловлено на адресу представників вашого уряду. Чи можна було вийти із зернової кризи з меншими втратами?

— Так, рік, що минає, був дуже тяжким для наших селян: погодні умови істотно вплинули на кінцевий результат. І, безумовно, загострили деякі системні проблеми, які були в агропромисловому комплексі.

Але, на мій погляд, ми дуже багато втратили через те, що, маючи точний прогноз стану озимих після зимівлі, замість високопрофесійної сучасної роботи з мінімізації наслідків неврожаю проводили популістську політику. Ще навесні я особисто, наш союз, Українська аграрна конфедерація попереджали: наслідки таких підходів будуть плачевні. Життя підтвердило нашу правоту: в Україні немає дефіциту зерна, є дефіцит високопрофесійних сучасних дій, рішень про вихід із ситуації, що склалася, за рахунок ринкових, економічних кроків і законів, шляхом удосконалення структури аграрного ринку, створення механізмів цінової політики на основі об'єктивного аналізу попиту і пропозиції та державної підтримки агропромислового комплексу, запровадження якісної грошово-кредитної політики, доступу АПК до дешевих середньострокових кредитів. Агропромисловий комплекс — виробництво з коротким сезонним циклом — дуже залежить від такого фінансування. Водночас треба було подбати про створення мережі товарних бірж, системи страхування від погодних ризиків, вдосконалити соціальну політику на селі, посилити захист внутрішнього ринку. Замість цього усі сили було кинуте на пошук ворогів.

Наголошу: на початок 2003 року перехідний запас продовольчого і фуражного зерна в Україні становив 14,7 мільйона тонн, що набагато більше, ніж було у попередні роки. А на початок квітня в державі було чотири мільйони тонн продовольчого зерна, що фактично становило половину потрібних річних запасів. За 2002-й і першу половину поточного року Україна експортувала майже 11 мільйонів тонн зерна. З них п'ять мільйонів було продано в 2003 році, коли вже знали прогнози майбутнього неврожаю. Зерно продавали під шум навколо

«охоти на відьом» і пошуку ворогів.

Ця ситуація була штучно створена й не відповідала економічним ринковим законам. Ми подали наші пропозиції і Президенту, і парламенту, і урядові, їх підтримують усі фахівці, експерти аграрного цінового ринку. І я впевнений, що нам необхідно спільними зусиллями, у тому числі законодавчими, мінімізувати наслідки втрат в агропромисловому комплексі, бо від цього залежить рівень життя громадян.

Окрім цього, зауважу, ця ситуація також дуже боляче вдарила й по авторитету країни, довірі до нас, поставила під сумнів послідовність реалізації аграрної реформи. У 2001—2002 роках інвестиції в агропромисловий комплекс становили майже п'ять мільярдів гривень щорічно. А в поточному році, дай Боже, щоб було два мільярди. Ті масові атаки силових фіскальних структур на суб'єктів аграрного ринку породили негативну реакцію інвесторів стосовно довіри до України, до нашої послідовності, прозорості наших дій.

— Чи не здається вам, що саме для цього й потрібна політична реформа, щоб ті сили, які прийдуть у парламент, брали на себе відповідальність за послідовність перетворень? І не тільки в економіці, а й у соціально-політичній сфері.

— Погоджуюся з вами щодо оцінки суті політичної реформи. Чому я казав, що в поточному році ми перебуваємо на етапі імітації модернізації владної моделі?

На мою думку, яку поділяє багато людей, головна мета конституційної реформи — передусім формування умов відповідальної професійної конструктивної співпраці гілок влади. Бо системні проблеми — подолання бідності, проведення податкової і пенсійної реформи, створення сприятливого інвестиційного клімату, системна соціальна політика — можуть вирішуватися на основі об'єднаних зусиль гілок влади. Водночас у процесі реформи нам треба сформувати механізми політичної відповідальності влади перед українським народом за результати своєї роботи.

Не може ефективно працювати більшість, яка сформована не на ідеологічній, програмній основі, а за методом тиску, політичного шантажу, об'єднання за рахунок торгівлі, перерозподілу крисел тощо. Реформа повинна сприяти політичній структуризації суспільства, оскільки треба перейти до пропорційної системи виборів як першого кроку до формування відповідальності політичних сил за результати своєї роботи. Нам конче необхідно перейти до такої владної моделі якомога скоріше. У протинному разі ми знову витратимо дорогоцінний історичний, політичний, економічний час не на розвиток, а на взаємну конкуренцію, поглиблення конфронтації. Світ довкола нас динамічно розвивається, і ми маємо розуміти, що втрата часу, темпу відбиватиметься й на наступних поколіннях. Саме в цьому полягає життєва необхідність політичної реформи.

— Час від часу в парламенті виникає протистояння. УСПП неодноразово закликав парламентаріїв до виваженості й усвідомлення відповідальності за такі дії. На вашу думку, чи здатні народні обранці перебороти амбіції і емоції і працювати конструктивно, по-державницьки, прийняти зміни до Основного Закону країни?

— Я сподіваюся, що парламентарії зрозуміють свою відповідальність і політичну реформу буде реалізовано.

Але ще раз хочу підкреслити: і для мене, і для громадян принципово важливо, щоб зміни в Конституцію вносили не для реалізації вузькоособистих, вузькополітичних амбіцій, треба, щоб вони відповідали інтересам суспільства і були потужним стимулом для розвитку України як правової демократичної держави, яка формує сучасну ринкову економіку. У цьому не тільки мета, а й зміст політичної реформи.

— Чи не стануть на заваді політичній реформі майбутні президентські вибори?

— Безумовно, вибори політизують процес модернізації владної моделі. Ми тепер працюємо над тим, щоб ці політичні іспити не поглиблювали конфронтацію, а консолідували націю, підвищили довіру суспільства до влади, держави. Інакше в Україні може склестися непроста ситуація, бо в нас немає запасу часу, резерву економічної, соціальної міцності.

— Ви дуже точно охарактеризували нинішню ситуацію як політичний іспит. Не дивно, що можна почути побоювання бізнесменів: після виборів, зі зміною глави держави почнеться перерозподіл власності. Так, як це, скажімо, відбувається в Росії.

— У нас є проблема, дуже серйозна, безпеки бізнесу, відсутності належного рівня захисту прав власника, інвестора. На жаль, поки що економіка України розвивається аж ніяк не в умовах прозорої ринкової структури. А це впливає не лише на конкурентоспроможність і ефективність економіки, а й на рівень довіри до нашої держави як до надійного прогнозованого партнера. Іноземні бізнесмени стверджують: доти, доки не буде належного захисту прав, умов рівноправної конкурентності, не варто сподіватися на прихід серйозних обсягів приватних інвестицій. Світ цікавиться не тільки відсотки зростання валового продукту, а й як Україна вміє захищати права людини, власника, інвестора, свободу слова. Від цього залежать якість і темпи нашої інтеграції у світові, європейські структури.

Ми серйозно працюємо у цьому напрямі, зокрема щодо створення умов безпеки для бізнесу. У нас кілька років працює програма під назвою «СОС-підприємець». Кожна ділова людина, яка вважає, що перебуває під силовим фіскальним тиском за межами законодавства, порушуються права рівноправної конкуренції, має можливість отримати високоякісний безплатний захист, у тому числі і з вирішення проблеми в судовому варіанті. Для цього ми створили відповідні механізми: підписано угоду про співпрацю з Державною податковою адміністрацією, Національним банком України, така сама робота проводиться з Антимонопольним комітетом, іншими структурами.

Ми виходимо з того, що в умовах поглиблення політичної конфронтації, політичного протистояння нам треба посилити таку роботу, щоб не допустити спроб знищення суб'єктів економіки, конкурентів через їхні політичні погляди. Бо економіка держави, темпи її розвитку не можуть бути заручниками політичної конкуренції, політичної боротьби.

— Щиро вдячний за розмову.

— Користуючись нагодою, хотів би привітати читачів газети, їхні родини з чудовими святами, що наближаються, — Новим роком, Різдвом Христовим. Нехай здійсняться найсміливіші бажання, а щастя, достаток не покидають ніколи оселі.

Розмову вів Володимир КОРОЛЮК.

Московські зустрічі під завісу року

(Початок на 1-й стор.).
За словами Голови ВР та його російського колеги, питання острова Коса Тузла майже не порушувалося. «Ми виділили цьому питанню близько 20 секунд, — заявив Сергій Миронов. — Є дуже багато проблем, що потребують нашої уваги». У свою чергу, Володимир Литвин зауважив: «Передвиборна кампанія в Росії завершилася, отож це дасть змогу спокійно поглянути на цю проблему і розібратися в ній».

Як повідомив прес-секретар Голови Верховної Ради Ігор Сторожук, на переговорах ішлося про необхідність вивести міжпарламентські відносини на новий рівень. С. Миронов виступив з ініціативою поновити угоду про співробітництво між ВР України та Радою Федерації РФ. Нині в російському парламенті вже працює відповідна робоча група. Два парламенти сформують спільну робочу групу, яка підготує новий варіант угоди. Плановано, що її підпишуть під час візиту Сергія Миронова до Києва.

Під час переговорів сам Сергій Миронов висловив задоволення, що домовленість про регулярні зустрічі принаймні раз на півроку виконується. Він вважає, що міжпарламентське співробітництво успішно доповнює роботу з розвитку стратегічного партнерства. «З усього комплексу міжнародних питань, — зокрема, зауважив Голова Ради Федерації, — ми передусім приділяємо увагу країнам СНД, близьким сусідам і близьким друзям». До останніх відносять і Україну.

Обговорювалися питання не тільки міжпарламентського співробітництва, а й міжрегіонального, прикордонного та торгово-економічного розвитку. Російську сторону цікавить хід політичної реформи, що здійснюється в Україні. Володимир Литвин зауважив, що інтереси всіх політичних сил нині зосереджені навколо політичної реформи: «Правда, ці інтереси у різних політичних сил полярні». Проте Голова ВР переконаний у важливості

здійснення політичної реформи задля оптимізації структури влади в Україні та зміцнення соціально-політичної стабільності. Сторони погодилися не лише поглиблювати міжпарламентські відносини, а й координувати свої дії у міжнародних організаціях та структурах, щоб допомагати одне одному, а іноді виступати однією силою.

До речі, першим закордонним візитом, який здійснить делегація новообраної Державної думи Федеральних Зборів РФ, буде візит до України. Про це, як повідомив журналістам прес-секретар Голови Верховної Ради Ігор Сторожук, було домовлено під час зустрічі Володимира Литвина з головою Вищої ради партії «Єдність і Вітчизна»—Єдина Росія Борисом Гризловим. «Росія і Україна — друзі й повинні співпрацювати з усіх питань», — заявив Борис Гризлов під час переговорів.

Також обговорювалася роль політичних партій і парламентів у підвищенні рівня еко-

номічної співпраці. Володимир Литвин та Борис Гризлов вважають за необхідне підвищити статус україно-російських парламентських комісій зі співробітництва. Зокрема, важливо, що ці комісії очолять заступники голів парламентів. При цьому сторони зауважили, що необхідно налагодити систематичне й результативне співробітництво.

Окрім того, Борис Гризлов поінформував Голову ВР про ситуацію, що склалася в Росії після парламентських виборів. За його словами, розстановка сил у новообраній Державній думі може бути такою: центристський блок, сформований Єдиною Росією, може складатися з понад 270 депутатів.

І остання, неполітична новина. Навесні наступного року, можливо, відбудеться футбольний матч між парламентськими командами Верховної Ради та Державної думи...

Наталія ФІЛІПЧУК.
Москва.

Нелегке президентство

Ірландія, яка головуватиме в Європейському союзі з 1 січня наступного року, подала план свого президентства. Презентував його міністр закордонних справ Браян Коуен. Він назвав майбутнє головування своєї країни «дуже насиченим». На плечі Дубліна лежить не лише розширення Євросоюзу, яке відбудеться 1 травня, а й подолання всіх негативних наслідків недавньої невдалої спроби ухвалення Конституції ЄС.

Відповідаючи на запитання журналістів, пан Коуен не сказав, чи планується завершення роботи над Конституцією протягом «ірландського пірвіччя». «Ірландія не була частиною незгоди, яка мала місце», — зазначив він і висловив думку, що це може посприяти ролі

держави як пошукача компромісів. «Зрозуміло, нам потрібно досягти необхідного політичного бажання вже в рамках союзу 25-ти», — зауважив міністр.

Крім геть незрозумілих перспектив Конституції, Євросоюзові загрожує ще й перехід на різношвидкісну інтеграцію, що також обіцяє стати одним з болючих питань для майбутнього президентства. До того ж, шість головних платників до бюджету ЄС — Франція, ФРН, Швеція, Австрія, Нідерланди та Велика Британія — вимагають зниження своїх виплат з 2007 року. На долю Ірландії випадають також вибори до Європейського парламенту і транзитний період у житті Європейської комісії, яка до листопада має збільшитися до 30 членів.

Хусейн з американцями співробітничати не хоче

Голова об'єднаного комітету начальників штабів збройних сил США генерал Річард Майерс заявив, що завдяки затриманню Саддама Хусейна американські війська вийшли на слід і затримали ще кількасот іракців, серед них і деяких лідерів антикоаліційного опору. Виступаючи в програмі Fox News Sunday, Майерс також зазначив, що затриманий минулого тижня экс-президент Іраку Саддам Хусейн відмовляється співробітничати з американською владою.

Діяльність американських військ в Іраку не

залишилася не поміченою в США і щорічний титул «Людина року» за версією журналу Time одержав «американський солдат». Серед кандидатів були також президент США Джордж Буш і міністр оборони Дональд Рамсфельд. Однак політику Вашингтона в Іраку, щодень наражаючи себе на небезпеку, реалізують солдати, тому титул віддано саме їм. Подібне рішення було прийнято редакцією журналу й 1950 року, коли «Людиною року» став «американський боець». Тоді була війна в Кореї.

Фото АП.

■ Канберра

Не ходіть у Штати та Британію!

Австралія видала нове попередження для своїх громадян, у якому йдеться про можливість здійснення терактів у США та Великій Британії. МЗС Австралії застерігає туристів від поїздок до цих країн і закликає бути пильними. Попередження видано після того, як США підняли рівень терористичної загрози до «високого».

■ Порт-о-Пренс

Небезпечна доброчинність

На Гаїті під час роздавання безкоштовних різдвяних подарунків у тисняві загинула 7-літня дівчинка, ще 80 осіб, більшість з яких діти, поранено. Такі доброчинні акції організовують у переддень Різдва уже вісім років поспіль. Однак цього разу за подарунками прийшло дуже багато дітей, чимало з яких були без батьків.

■ Сеул

Пташиний грип

Близько одного мільйона курчат знищено в Південній Кореї у рамках протиепідемічних заходів з боротьби із пташиним грипом.

■ Маніла

Причина зсувів — вирубування лісу

Унаслідок зсувів на Філіппінах загинуло щонайменше 89 осіб, ще 125 осіб досі вважаються зниклими безвісти. Стихійне лихо сталося в п'ятницю вночі, коли сплячих жителів було поховано під шаром бруду. Найімовірнішою причиною зсувів стало несанкціоноване вирубування лісу, що призвело до рухливості ґрунту в передгір'ях.

■ Берлін

Ураган

У столиці Німеччини через вітер ураганної сили служба пожежної охорони оголосила в ніч на понеділок надзвичайний стан. Вітер швидкістю понад 150 км за годину спричинив численні аварії на дорогах. Ураган зносив дахи будинків і встановлені на площах різдвяні ялинки. Поліція вже закрила для руху транспорту чимало шосе, а також залізничні перегони.

За повідомленнями кореспондентів «ГУ» та зарубіжних інформагентств.

ДОБРІ НАМІРИ

Фото АП.

Каддафі відмовився від зброї масового знищення

Лівійський лідер Муамар Каддафі (**на знімку**) заявив про відмову від програм зі створення ядерної, хімічної та біологічної зброї. Під час переговорів із головою МАГАТЕ Мохамедом Ель-Барадеем високопосадовці представники Тріполі погодилися також підписати додатковий протокол до угоди про нерозповсюдження ядерної зброї та зголосилися на жорсткіші міжнародні перевірки своїх ядерних об'єктів.

У світі привітали добрі наміри Тріполі. Представник адміністрації США назвав дії керівництва Лівії кроком у правильному напрямі. Водночас він наголосив, що зарано говорити про скасування санкцій проти цієї країни. Схвально про цей крок Лівії висловився й міністр закордонних справ Великої Британії Джек Стро.

Арабські країни закликали Ізраїль наслідувати приклад Тріполі. Зокрема, президент Єгипту Хосні Мубарак закликав Тель-Авів ратифікувати Договір про нерозповсюдження ядерної зброї.

Грузії дадуть 21 мільйон

США повідомили про намір надати Грузії додаткову фінансову допомогу в розмірі 21 млн. доларів для пом'якшення бюджетної кризи, що загострилася після «оксамитової революції». Ці кошти підуть на виплату зарплат і пенсій населенню. Крім того, США щороку виділяють Грузії допомогу до 100 млн. доларів, яка зазвичай іде на оборонні потреби, посилення прикордонних військ, освіту, енергетику та в інші галузі.

Гуляй, Білорусь!

У Білорусі напередодні новорічних свят тимчасово знижено роздрібні ціни на більшість харчових продуктів. Відповідно до постанови Мінекономіки зниження відбулося за рахунок скорочення рівня граничних торговельних надбавок з 30% до 20% до відпускних цін підприємств-виробників. Зниження цін поширюється на борошно, крупи, макаронні вироби, м'ясо птиці, яйця білоруського виробництва, рибу (окрім делікатесної), олію, каву, чай, білоруські маргарин, майонез, кондитерські вироби, мінеральну воду, соки, безалкогольні напої, алкогольну продукцію та пиво.

Напередодні

Відлунали переможні литаври, гучні словесні салюти з приводу прийняття «доленосного», давно очікуваного базового Закону пенсійної реформи «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», прийнятого Верховною Радою України 9 липня 2003 р. Відійшли в минуле радість і захоплення всіх пропрезидентських і проурядових фракцій, які, власне, й пролобіювали його прийняття в стінах парламенту. Натомість приходить гірке похмілля й розчарування для багатьох громадян України. Правда, при цьому зауважу, що раділі й обіймалися одні, наперед знаючи про те, що вони напевне не підпадут під дію цього закону, а гіркий напій розчарування сповна доведеться випити іншим. Сьогоднішня ситуація, пов'язана із впровадженням Закону, цілком вкладається у формулу «Голосували, веселилися — підраховували, просьодилися». Тепер навіть серед батьків-ініціаторів Закону запанували децю інші настрої. А тоді, коли вирішувалася доля його, вони не тільки не чули, а й не хотіли чути будь-які застереження, у тому числі мої. Тоді була одна вимога — скоріше. Питання стояло не про те, який закон, а коли його буде прийнято.

Сьогодні у суспільстві, насамперед серед більшості нинішніх пенсіонерів, ветеранів та інвалідів, панує вже не приємне очікування майбутньої достойної пенсії, а глибоке розчарування, нерідко й розпач, пов'язані з набранням чинності нового пенсійного закону.

«Виконробам» пенсійної реформи, нечесним політикам та запопадливим урядовцям вдалося нав'язати суспільству, абсолютній більшості пересічних громадян України викривлене, хибне уявлення про справжні цілі та наслідки пенсійної реформи. Починаючи з 1998 року, службовими особами органів державної влади усіх рівнів через засоби масової інформації пенсійна реформа подавалася такою собі манною небесною, яка водночас вирішить всі проблеми пенсійного забезпечення для всіх категорій громадян і назавжди.

Дуже хотів би, щоб усе було саме так. Але вже сьогодні, ще до впровадження закону, дуже багато громадян вважають себе брутально обдуреними. Бо надмірні обіцянки, у які дуже хотілося вірити знедоленому пенсіонеру, мали лише одну мету — за будь-яку ціну прийняти базовий закон пенсійної реформи. Засоби досягнення її вибирали інколи неадекватні. А тепер ці ціна, в усякому разі для дуже багатьох із них, виявилася надмірною.

То тепер, коли настав час осмислення зробленого, коли перебуваємо напередодні, хотілося б нагадати, повернути увагу до деяких речей, про які не раз казав, але не був почутий. Говоритиму лише про ту частину закону, яка запроваджується з 1 січня 2004 року.

Передусім хотів би підкреслити, що, як то кажуть, «з порогу», не відмітаю той позитив, який міститься у законі. Починаючи з наміру віднайти шляхи розв'язання надзвичайно болючої для України проблеми рівня пенсійного забезпечення (хоча багато хто з пенсіонерів, як на мене, небезпідставно вбачає в законі спробу вирішити цю проблему, переклавши весь тягар та пов'язані з ним ризики на самих працівників). Я дуже хотів би, щоб через цей закон хоча б ті, кому сьогодні 25—30 років, а саме на них він розрахований у повному обсязі, після досягнення пенсійного віку змогли забезпечити собі достойну цивілізовану людини пенсію. Буду безмежно радий за кожного пенсіонера, який на підставі його отримає хоча б порівняно істотне підвищення пенсії. Безперечно, в законі є позитиви. Найперший і найбільший із них — зняття верхнього обмеження розміру пенсії. Хоча заради справедливості мушу зазначити, що Комітет ВР у справах

пенсіонерів, ветеранів та інвалідів кілька разів виносив до сесійної зали пропозиції щодо підвищення на 1—2 пункти або взагалі зняття цього обмеження, і Верховна Рада України своїм голосуванням приймала позитивне рішення, але ці рішення не стали законом, бо їх жодного разу не підписав Президент України.

І все-таки це найперший і найбільший позитив. Є й інші, скажімо, менш вагомі. Але закон має й істотні вади. Найбільша і найболючіша з них полягає в тому, що він надзвичайно слабо скерований на підтримку теперішнього знедоленого пенсіонера. Адже для того, щоб він дожив до світлого або не дуже світлого майбутнього, йому щонайменше треба вижити сьогодні. Абсолютна більшість нинішніх пенсіонерів пройшла надзвичайно важкий життєвий шлях, винесла на своїх плечах і Велику Вітчизняну війну, і післявоєнну відбудову, віддала цій державі, цьому народу все, що могла, і сьогодні вправі розраховувати на підтримку і захист з боку держави. На жаль, марно.

Попередні підрахунки показують, що приблизно 60—70 відсотків нинішніх пенсіонерів за нормами цього закону не отримують не те, що істотного, а бодай будь-якого підвищення своєї пенсії (про те, як Кабінет Міністрів бачить механізм підтримки цих найбільш знедолених пенсіонерів — далі). Ідеться передусім про тих, хто виходив на пенсію, маючи невелику заробітну плату, а таких серед нинішніх пенсіонерів надзвичайно багато.

Для мене це найбільш болюча проблема, яка взагалі ставить величезний знак питання над доцільністю самої пенсійної реформи. На усунення цієї кричущої несправедливості було спрямовано підготовлений мною, депутатом Цибенком, проект (№1016) змін до чинного Закону України «Про пенсійне забезпечення», який Верховна Рада України прийняла 19 червня 2003 року, але, на мій превеликий жаль і на біду найбільш знедолої частини пенсіонерів, його не підписав Президент України Л. Кучма. В ньому йшлося про 100-відсоткову індексацію пенсії на рівень інфляції, тобто знецінення гривні, що в умовах цінового свавілля надзвичайно важливо; перегляд всіх трудових пенсій один раз на рік залежно від зростання середньої заробітної плати по відповідних галузях економіки України; збільшення розміру мінімальної пенсії до 70 гривень (сьогодні 50). Розумію, що цей закон не вирішив би всіх проблем пенсійного забезпечення. Але він давав можливість приблизно в 1,5 рази підняти рівень всіх трудових пенсій та планку максимальної пенсії до 210—280 грн. А головне, це створюва-

ло б зовсім інші стартові можливості для більшості пенсіонерів напередодні введення в дію Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування». Це істотніше збільшення спрацювало б і в цьому законі, бо ми в ньому записали норму про те, що будь-який пенсіонер не може отримувати пенсію нижчу, ніж та, яку він мав за нормами попереднього закону.

Заперечуючи мені щодо потреби збільшення розміру мінімальної пенсії, представники Кабінету Міністрів стверджують, що за новим законом мінімальна пенсія буде навіть 90 гривень. Це справді може бути так. Але тоді вже розмір мінімальної пенсії не використовуватиметься як розрахункова величина для визначення максимальної пенсії, переможуючись відповідно на коефіцієнт 3 (4). Це називається пересмикнути факти для того, щоб ввести в оману. Вбачаючи в тому законі, про який йшлося і на який наклавав вето Президент, один із механізмів підтримки найбільш знедоленої частини пенсіонерів, фракція комуністів наполягатиме на його повторному голосуванні.

Далі. В період прийняття закону найпалкіші його прибічники широко використовували тезу про те, що цей новий страховий закон врешті-решт ліквідує зрівнялівку і повною мірою враховує трудовий стаж. Це, до речі, палко підтримували самі пенсіонери. А який це, власне, має вигляд у законі? Ним передбачено: застрахована особа за умови, що вона є учасником лише солідарної складової закону, має право отримати під час призначення пенсії один відсоток заробітної плати, обчисленої для призначення її за кожен рік трудового (страхового) стажу. А якщо вона бере участь у солідарній і накопичувальній системі, то взагалі — 0,8 відсотка.

Порівняємо її з нормою чинного Закону України «Про пенсійне забезпечення». В чинному законі немає чіткої прописаної норми. Але простий арифметичний підрахунок показує, що жінка, яка за його нормами виходить на пенсію, має право при нарахуванні пенсії на 2,75 відсотка від заробітної плати, визначеної для обчислення пенсії, чоловік — 2,25 відсотка за кожен рік трудового стажу. Це не кажучи про один відсоток заробітної плати за кожен рік трудового стажу понад 20 років для жінок, та 25 — для чоловіків. Мені заперечать, що ці норми чинного закону останнім часом не діяли. Це правда. Але правда і те, що саме ті чиновники, можновладці, які голосніші за всіх кричать про ліквідацію зрівнялівки, саме і ввели те обмеження в законі, що спричинило зрівнялівку. А найголовніше — через викрив-

До впровадження нового пенсійного Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» з 1 січня 2004 року

лене дзеркало вони намагаються сьогодні перекопати громадян України в тому, що один відсоток — це більше і краще, ніж 2,25—2,75. Намагаються довести те, що довести неможливо в принципі. Щоправда, неможливо на всій планеті, за винятком України. Адже в Україні такий випадок, у всякому разі, один, уже зафіксовано. Ідеться про те, що Кабінету Міністрів України вдалося перекопати пропрезидентську більшість (яка аж надто хотіла бути у цьому перекопаному), що мінімальна заробітна плата у 205 гривень значно краща і вигідніша для громадян України, ніж 237 гривень, особливо в умовах зростання цін на хліб і все інше. Тож Нобелівський комітет чекає нових лауреатів, які вміють діяти так спритно.

Не можу не сказати і ще про один аспект проблеми — ставлення уряду до пенсійної реформи. Воно щонайменше подвійне. З одного боку, Кабінет Міністрів України дуже активно переймається проблемами пенсійної реформи на словах. Скажімо, коли йшлося про необхідність прийняття Державного бюджету України на 2004 рік і потрібні були голоси на його підтримку, то Перший віце-прем'єр-міністр, він же Міністр фінансів України, М. Азаров, аж занадто активно розмакував прапором з умовним гаслом «Хай живе пенсійна реформа». Створювалося враження, що болить душа у людини за знедоленого пенсіонера. Здавалося, чиновник ось-ось промовить, що готовий піти на пенсію за нормами Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування».

А як на ділі?

Питання аж ніяк не риторичне. Зважаючи на те, що Кабінет Міністрів України разом з більшістю, яка його сформувала, через норми Закону України «Про Державний бюджет України на 2004 рік» могли б значно пом'якшити «пенсійний Сталінград» стосовно найбільш знедоленої частини пенсіонерів, щоб їх захистити. А мова ось про що.

Державний бюджет, поданий Кабінетом Міністрів України, і ним же підготовлений до другого читання (до речі, не підтриманий жодною опозиційною фракцією), не передбачає передавання до бюджету Пенсійного фонду одного мільярда гривень на розмежування різних пенсійних програм, який він передасть зобов'язаний. Він не передбачає виділення АПК 800 млн. гривень дотації для того, щоб підприємства аграрного сектору могли повноцінно розрахуватися з бюджетом Пенсійного фонду. Зазначу, що це удар не лише по сьогоднішніх, а й по майбутніх пенсіонерах. Адже в умовах персоналізованого обліку коштів, що надходять до Пенсійного фонду як страхові внески, багато тих, хто сьогодні ще й не думає про пенсію, недорахуються цих коштів у своїх майбутніх пенсіях. Мало того.

До Державного бюджету України забрано навіть додаткові збори у сумі 2 млрд. (з обміну валюти, продажу автомобілів та коштовностей), що були запроваджені спочатку Указом Президента, а потім відповідним законом, прийнятим Верховною Радою України саме для наповнення бюджету Пенсійного фонду. А чого варта ще така новація. У статті 90 написано буквально так: «Встановити, що у разі недостатності виділених із

Державного бюджету України коштів по бюджетних програмах, пов'язаних з розмежуванням джерел виплати пенсій між Державним бюджетом України та Пенсійним фондом України, пенсії, визначені законодавством для відповідних категорій громадян, виплачуються у повному обсязі за рахунок коштів Пенсійного фонду України». Це мені нагадує відому мудрість «Всім, кому винен — прощаю». Як то кажуть — приїхали. На жаль, вкотре доводиться пересвідчуватися, що нинішній режим діє за принципом відомого римського імператора, який стверджував, що «гроші не мають запаху». Насправді вони не лише пахнуть, а й смердять. І не розуміти цього не можна. В усі часи верхом цинізму і непростийності було залізити до кишені старого, немічного, каліки. Отак уряд дбає про своїх знедолених громадян.

Однак це ще не все. Найцікавіше попереду.

Коли уряд перекопався, що замість проголошеного ним «пенсійного бліцкригу» насправді виходить вселенський скандал, а через бюджет-2004 ця ситуація ще й загострюється, то спробували звести кінці з кіньми в режимі ручного керування. Спішно 20 листопада 2003 року прийнято Постанову Кабінету Міністрів України №1783 «Про заходи щодо поліпшення (!!!) пенсійного забезпечення громадян». Цим документом пропонувано середню заробітну плату за 2002 рік (а саме він братиметься як базовий для перерахунку пенсії більшості нинішніх пенсіонерів) визначити у сумі 306,45 гривні, хоча фактична офіційна середня заробітна плата за цей рік становила 376 гривень.

А що це означає для пенсіонера? Пошлюся на конкретні приклади. Скажімо, громадяни А, Б, В, Г вийшли на пенсію в 1987 році за наявності стажу роботи 30 років із заробітної плати відповідно 120, 210, 310, 500 карбованців. У разі перерахунку пенсій із середньої заробітної плати за 2002 р. 376 грн. «нові» пенсії громадян А, Б, В, Г становили б відповідно 77,79 грн., 136,13 грн., 200,95 грн., 324,11 грн. А за умови середньої заробітної плати за 2002 р. у розмірі 306,45 грн. ці пенсії значно зменшуються і становитимуть відповідно 63,33 грн., 110,83 грн., 163,64 грн., 263,89 гривень. Тобто у кожного пенсіонера із цих груп забрали від 14 до 61 гривні.

Отже, зазначеною урядовою постановою, яка називається «...про поліпшення пенсійного забезпечення...» навіть забрали частку і так невеликої надбавки, яку їм було нараховано до прийняття цієї постанови.

Чиновників — авторів таких постанов, ініціаторів усіляких коригувань, коефіцієнтів, які погіршують пенсійне забезпечення, наші громадяни називають «геніями зла».

Ось так, між іншим, залізи в кишеню до кожного пенсіонера, винявши звідти певну суму грошей.

А те, що далі зробив цією постановою уряд, то взагалі межа щедрості.

Попередньою постановою Кабінету Міністрів України з 1 липня 2003 року пенсіонерам було підвищено пенсію аж на 5,6 відсотка. А тепер, шановний пенсіонере, як каже відомий гуморист Михайло Задорнов, наberi повітря в груди — пишастимешся власним урядом. Ті 5,6 відсотка підвищення — то, з'ясується, збагато. Щоб не допустити напругу й

не припуститися соціального вибуху, уряд запропонував цією ж постановою всім, хто внаслідок перерахунку пенсії не отримав збільшення її — підвищити пенсію аж на 4,2 відсотка. Воістину — атракціон нечуваної щедрості.

Не можу не сказати і про таке. Що менше часу залишається до введення в дію нового пенсійного закону, то більше ми отримуємо звернень від пенсіонерів. Крім свого розчарування щодо розміру «нових пенсій», їх автори звертають увагу на те, як на стадії розробки та продавлення його у нинішній редакції через Верховну Раду України надто активно «докладала руку» низка структур-лобістів виконавчої влади у тій співпраці з деякими міжнародними агентствами. А після його прийняття усі вони віддали пальму першості Верховній Раді, а самі відійшли в тінь.

Стрілки переведено. Юридично все правильно, адже закон прийнято парламентом. А ось чи правильно це політично — тут є питання, — зазначають автори звернень. Коментарі зайві.

І насамкінець про морально-етичний бік цієї публікації. Я вже чую голоси деяких політичних опонентів, а також чиновного люду. А чи може Петро Цибенко, як голова профільного комітету, виступати з таких позицій в оцінці закону?!

Переконаний, що не лише може, а й зобов'язаний.

По-перше, тому, що фракція Комуністичної партії України була єдиною фракцією, яка у повному складі не голосувала за закон у такому вигляді. Мало того. Ми застерігали не лише більшість, а й деяких союзників по опозиції про величезну загрозу, що несе закон для більшості пенсіонерів. Не почули. А шкода.

По-друге. Цибенко був тим єдиним депутатом, що під час другого-третього читання законопроекту наполював на прийнятті своїх поправок, врахування яких принципово змінило б закон та зробило б його прийнятнішим для абсолютної більшості пенсіонерів. Не підтримали.

По-третє. Мною було внесено проект змін до чинного Закону України «Про пенсійне забезпечення», прийняття яких, як я вже наголошував, значно покращувало б ситуацію для тих, хто сьогодні залишиться ні з чим (якщо не брати до уваги особливо цинічну форму приниження пенсіонера, якою є, на мою думку, так зване збільшення пенсії на 4,2 відсотка).

Як висновок, на завершення, хотів би сказати таке. Питання справедливого пенсійного закону, як і пенсійної системи, що забезпечувала б достойний цивілізований рівень пенсій, це питання про владу. Владу трудового народу, яка гарантувала б кожному роботу і своєчасну й справедливу оплату за неї, запустила б виробництво, наповнила бюджет і у такий спосіб забезпечила б гідний рівень пенсій. Саме через цей механізм ми неодмінно прийдемо до розв'язання цієї гострої соціальної проблеми. Хотів би побажати громадянам України якомога швидше усвідомити цю тривільну істину, а опанувавши її — реалізувати.

Петро ЦИБЕНКО,
народний депутат України,
голова Комітету Верховної
Ради України у справах
пенсіонерів, ветеранів та
інвалідів.

Політична реформа дає шанс парламенту

Як поведеться у Верховній Раді, буквально в останні дні перед новим роком в ній вирішуватимуться долі серйозних законів. Якщо в попередні роки це були проекти бюджетів (за винятком грудневих днів 1996-го, коли наступних півроку вся держава жила без основного фінансового документа), то 23 грудня 2003-го депутати мають дати відповідь на запитання: який із законопроектів із внесення змін до Конституції буде прийнято як базовий? Це означає, що в передсвятковій метушні парламентарії не повинні забути про високу ціну того питання, котре визначатиме обриси політично-правової системи, а відтак і долю демократії в нашій країні.

Вже сьогодні проміжні дані обговорення 16 грудня на засіданні тимчасової спеціальної комісії Верховної Ради щодо подальшої роботи над процедурою та черговістю розгляду законопроектів, порядком врахування висновків Конституційного Суду та зауважень Венеціанської комісії вказують на те, що переважна більшість депутатів не заглиблюється в положення запропонованих законопроектів, а зосереджується навколо двох питань. Одне із них — який буде порядок виборів президента і коли може бути змінено нинішню процедуру, за якою глава держави обирається всенародно рівним і прямим таємним голосуванням. Друге — за яких умов може бути продовжено повноваження нинішнього скликання Верховної Ради. У зв'язку з таким зацікавленням депутатів відзначають, що цілі політичної реформи в тому вигляді, як вони були задекларовані Президентом Л. Кучмою, істотно розходяться з наявним на сьогодні результатом. Мало того, вони заводять Україну не в той бік. Нагадаю, що у зверненні глави держави від 5 березня було зроблено акцент на перехід до парламентсько-президентської республіки, що передбачає надання більших прав парламенту. Хоча, притиснувши руку до серця, слід визнати, що деякі інші положення, запропоновані Президентом у його законопроекті, не відповідали духу і поняттю парламентсько-президентської республіки, і згодом Л. Кучма відмовився від висунутих ним самим мо-

ментів. Натомість деякі політичні сили пішли набагато далі, й нині у нас є такі «зміни і доповнення» до Конституції, яких не передбачав, напевно, сам ініціатор реформи. Найактивніше лобіюється версія, за якою Україна стає парламентською республікою, тобто вибори глави держави відбуваються на базі делегованого громадянами парламенту права. Теоретично можна допустити, що така процедура не суперечить демократії як такої. І є низка успішних країн, скажімо, Чехія, Естонія, в яких президента обирають саме так. Однією з причин прийнятності такого варіанта (конституційного для цих країн!) є розвиненість інших, окрім даної виборчої, процедур участі населення в управлінні своєю державою, досить міцна і широка верства економічно успішних власників, умови для громадянської самоорганізації та високий рівень самоврядування. Але ж Україна — це не лише «не Росія», але й, на жаль, навіть не схожа на Чехію. В Україні така процедура суперечитиме низці статей Конституції (чинної поки що), звужуючи демократичні права і свободи і — більше того — таким звуженням заперечуючи саму можливість внесення змін до Основного Закону, адже, як ідеться в його 157 статті, котрою чомусь нехтував Конституційний Суд, «Конституція України не може бути змінена, якщо зміни передбачають скасування чи обмеження прав і свобод людини і громадянина».

Крім того, ідея обрання президента Верховною Радою дисонує з настроями наших співгромадян, які під час «всенародного обговорення» самої потреби політреформи навіть не підозрювали, що така «всенародність» може виявитися затребуваною чи не востаннє. Молодіжна партія України, яка завжди прагнула не лише виражати, а й відстоювати інтереси народу України, категорично не згодна з намірами деяких політичних сил відібрати у громадян право на обрання президента. В умовах нашої країни з ганебним станом справ у реформуванні економіки та податкової системи, судово-правового захисту, відкладанням у довгу шухляду ідеї самоврядування тощо це право можна означити як останній притулок демократії. Саме тому МПУ висловлює солідарність більш як з трьома мільйонами учасників проведеної блоком Віктора Ющенка «Наша Україна» акції «Україні — народного Президента!», які висловилися за всенародне обрання глави держави.

Блок «Наша Україна» спільно з усіма депутатами, які зберігають здоровий глузд і відчують відповідальність перед виборцями, відстоюватиме в парламенті проведення змін до Конституції на тих засадах, які відповідатимуть задоволенню інтересів народу України, а не апетитам тих, хто прагне перерозподілу посад і важелив політичного та економічного впливу на користь вузького кола осіб.

Обстоювання наявних в нашій Конституції і успішно діючих демократичних принципів є завданням не тільки «Нашої України». Сьогодні як ніколи чітко всім нам слід усвідомити, що з цим завданням може впоратися лише Верховна Рада в цілому як інстанція, що творить законодавство. Не буду коментувати рішення КСУ: критичних і цілком обґрунтованих зауважень щодо них достатньо, а процедура визнання законопроекту із внесення змін до Конституції відповідним їй або ні є надто складною. Скажу, що сам Конституційний Суд також може постраждати внаслідок зміни Конститу-

ції. Точніше кажучи, може зазнати поразки ідея суддівського самоврядування, адже два із трьох законопроектів передбачають, що з'їзд суддів буде усунуто від процесу обрання шести із вісімнадцяти суддів Конституційного Суду, а по дев'ять кандидатур висуватимуть Президент і Верховна Рада.

Але творення законодавчого поля, яке не має суперечити демократичним принципам, оскільки наша держава задекларувала відданість цим принципам і демократичним принципам, які містяться в українській Конституції, є справою парламенту, а не Конституційного Суду. КС в будь-якій країні є не мірилом демократії, а мірилом відповідності законодавчого акта Основному Закону. Передбачаю, що в нього попереду ще дуже багато роботи, адже відкрита на сьогодні значна кількість суто процедурних питань. Всім конституціоналістам відомо, що Конституція в розділі XIII сама регулює порядок внесення до неї змін. І, скажімо, розділ III Конституції, в якому йдеться про вибори, не може бути змінений в обхід всенародного референдуму. Те саме стосується розділу I «Загальні засади», в якому мова про те, що «право визначати і змінювати конституційний лад в Україні належить виключно народowi і не може бути узурповане державою, її органами або посадовими особами».

Саме через це я наголошую, що з часу схвалення Конституційним Судом всіх законопроектів з внесення змін до Конституції завдання прийняття рішення стосовно політичної реформи і гарантування демократичних прав громадян покладається на Верховну Раду. Результат політичної реформи покаже, чи може щодо Верховної Ради вживатися слово «парламент», чи депутатський мандат надалі має сприйматися як атрибут «нового українського джентльмена».

Юрій ПАВЛЕНКО,
народний депутат України,
фракція «Наша Україна»,
голова Молодіжної партії України.

Монополії на лимані — зась

ПОВЕРТАЮЧИСЬ ДО НАДРУКОВАНОГО

Про неправомірні дії владних та господарських структур, пов'язані з використанням Хаджибейського лиману на Одещині, йшлося у кореспонденції «Монополія на лимані» («ГУ» від 21 жовтня 2003 року). Тоді, повідомлялося, на цей факт звернуло увагу Одеське регіональне відділення Антимонопольного комітету України, відкривши відповідну справу. Згодом, як з'ясувалося, її взяло до розгляду центральне відомство — АМК України.

І ось свіже повідомлення: Антимонопольний комітет завершив розгляд справи, порушеної за колективним зверненням низки рибогосподарських підприємств Одеської області, приводом до якого стали дискримінаційні дії

місцевої влади і членів рибопромислової асоціації «Хаджибейський лиман». Як з'ясував АМК, у 2003 року в Хаджибейському лимані з дозволу управління «Одесариввод», регіонального управління екології і департаменту рибного господарства було запроваджено спеціальний режим промислового лову риби. Відповідно до нього рибалити у цій водоймі могли тільки члени рибопромислової асоціації «Хаджибейський лиман», тобто три підприємства: ТОВ «Бора», МПП «Стимул» і ТОВ «Палийове». А можливість вступу до асоціації інших членів штучно обмежувалася.

Комітет вважає, що надання привілейованого права на вилов риби в Хаджибейському лимані

рибопромисловій асоціації є неправомірним і призводить до дискримінації решти риболовецьких підприємств. Органам влади рекомендовано скасувати відповідні рішення і забезпечити промисел риби згідно з вимогами конкурентного законодавства.

Коментуючи ситуацію, голова АМК Олександр Костусев зазначив: «У Хаджибейському лимані рибу ловить близько десятка артилей. Хіба можна без будь-яких на те підстав позбавляти людей права на промисел, який вони ведуть з діда-прадіда? Комітет виступив категорично проти такого рішення відповідних владних органів. Риби вистачить на всіх! Треба тільки правильно вести господарство — вчасно зариблювати лиман, ловити рибу в розумних межах... На жаль, ви-

падки, коли рішення органів влади обмежують конкуренцію, не поодинокі. Тільки за десять місяців цього року комітет припинив 456 таких порушень».

Отож, сподіватимемося, що риби у величезному водойміші площею близько 70 квадратних кілометрів, де хотів одноосібно господарювати монополіст, справді стачить всім: і рибопромисловикам з навколишніх сіл, і численним рибалкам-любителям з близької Одеси. Останніх, до речі, згадана асоціація теж прагнула витіснити з лиману, диктуючи свої умови, хоча вже багато десятиліть ця водойма є улюбленим місцем відпочинку для тисяч одеситів, багато хто з яких поповнює звідти харчовий кошук своїх сімей.

Георгій ВОРОТНЮК.
Одеська область.

ГОТУЄТЬСЯ ЗАКОНОПРОЕКТ

Досягти порозуміння

(Початок на 3-й стор.).

— Чи можна припустити, що в законодавців до цього надважливого документа не доходять руки?

— Навпаки. Протягом двох останніх скликань Верховної Ради народними депутатами внесено 26 законопроектів, що тією чи іншою мірою стосуються засад нашої зовнішньої політики. Дев'ять із них чекають на розгляд у парламенті. Але, відповідаючи на ваше запитання по суті, слід мати на увазі те, що сфера зовнішньої політики має повною мірою відзеркалювати всю глибину національних інтересів країни. Тож працювати законодавцям у цьому напрямі надзвичайно складно.

— Наприклад?

— Наприклад, до кінця 90-х років українська зовнішня політика базувалася на моделі «багатовекторного» розвитку зовнішніх зносин, що давало підстави для серйозної критики та звинувачень у невизначеності та непослідовності нашої зовнішньополітичної поведінки.

— Бо так було...

— Можливо, але час вносить корективи. Тепер наша держава чітко визнає головним вектором своєї зовнішньополітичної діяльності — курс на європейську, а якщо ширше, на євроатлантичну інтеграцію. Ця стратегія істотно міняє пріоритети зовнішньої політики, включаючи й формування нової моделі національної безпеки.

— Якщо не торкатися практичних кроків, як теоретично виглядає «курс на європейську інтеграцію»?

— У цьому напрямі необхідно виділити три моменти. Це — поступове політичне та інституційне зближення з Європейським союзом, кінцева мета якого — стати повноправним членом європейської сім'ї. Друге — адаптування українського законодавства до норм ЄС та Ради Європи, як обов'язковий елемент інтеграції. І, нарешті, третє — поглиблення відносин України з НАТО — цієї всеохоплюючої системи європейської безпеки.

Зрозуміло, що процес цей складний і тривалий. Але він є логічним продовженням стратегічного курсу незалежної держави Україна — утвердити в суспільстві принципи демократії і свободи, забезпечити права людини та досягти високого життєвого рівня населення.

З практичних кроків — найближча політична мета: отримати статус асоційованого членства в ЄС, а також добитися прийняття до Світової організації торгівлі, що, безумовно, тільки сприятиме рухові України до європейської спільноти.

— Природно, читачі цікавляться: чи не перетинаються зовнішньополітичні цілі України у зв'язку з європейським вибором та проектом створення Єдиного економічного простору Росії, України, Казахстану та Білорусі?

— Однозначно можу сказати, що перетинатися не мусять. Оскільки підхід України до цього проекту ґрунтується на засадах утвердження вільної торгівлі на принципах СОТ у пострадянському просторі. Одночасно слід зауважити, що проект ЄЕП поки що більш політичний, аніж економічний. Він потребує — і це робиться — ретельного економічного обґрунтування з точки зору національних інтересів України.

Водночас я переконаний, що тісніша інтеграція в ЄЕП не має створювати проблем для реалізації зовнішньополітичних пріоритетів України — вступу до Європейського союзу. Як і для участі України в інших міжнародних регіональних об'єднаннях, таких, наприклад, як ГУУАМ та інших.

— Це саме стосується і держав, з якими Україна має угоди про стратегічне партнерство?

— Абсолютно. Таких країн більш як десять. Але за тіснотою співробітництва насамперед можна виділити Німеччину, США, Польщу і, звичайно, Росію. Основний критерій стратегічного партнерства з державами — це наші економічні інтереси. А з Російською Федерацією ми пов'язані не тільки економічно та географічно, а й історичними, культурними і родинними коріннями. На цих глибоких засадах і формується модель взаємовідносин двох дружніх країн — України і Росії. На мою думку, ця модель не стане на заваді євроінтеграційного вибору України.

— Ви торкнулися лише окремих аспектів міжнародних зносин України, але й з цього видно, наскільки важливо для держави в сучасних умовах, коли перед Україною, як ніколи раніше, постають виклики про її місце у швидкоплинних процесах глобалізації та регіональної інтеграції, мати цілісний закон про засади власної зовнішньої політики. Що робиться у цьому напрямі?

— Найперше зауважу, що цього від нас вимагає Конституція України. І те, що не вдалося зробити минулому складові Верховної Ради, нинішні парламентарії мають виправити. На це орієнтують і міжнародні зобов'язання України.

Створена і працює тимчасова спеціальна комісія Верховної Ради з цього питання. Розраховуємо на допомогу і участь з боку виконавчих влад, науковців та громадськості.

Важливо досягти порозуміння всередині українського політикуму, відкинути вузькопартійні, фракційні та регіональні уподобання, щоб засади зовнішньої політики ґрунтувалися на єдиних національно-державницьких позиціях, в інтересах забезпечення зовнішніх умов для мирного сталого соціально-економічного та духовно-культурного розвитку України.

— Дякую за розмову.

Анатолій КАРАСЬ. ▼

Автобус їде у глибинку,

ТРАНСПОРТ

Область посідає перше місце в державі із забезпеченням сільських населених пунктів регулярним автобусним сполученням. Перевізники обслуговують 95,4 відсотка великих і малих сіл. Не доїжджають автобуси лише до 42 (із 1466) населених пунктів. Здебільшого це віддалені хутори і колишні бригадні села, в яких мешкає від 10 до 50 осіб. Незважаючи на це, половина з них матиме автобусне сполучення ще до кінця нинішнього року, решта — у першому кварталі наступного 2004-го.

Поєднали рентабельні й збиткові маршрути

Ще донедавна перевізники, як кажуть, десятою дорогою обминали села, особливо віддалені, невеликі. Навіть на центральні садиби автобуси заїжджали 2-3 дні на тиждень. Головною причиною відмови їхати в село водії називали погані дороги. Скаржилися також, що у сільських пасажирів, образно кажучи, порожні кишені. Які там заробітки!.. З приводу останнього, щоправда, можна сперечатися. У селян справді мала зарплата. Та й заборгували її більше від інших категорій працюючих. Але хто скаже, що автобуси до села чи з села ходять порожняком?..

Дороги теж постійно оновлюють. Кажу це з посиланням на статистичні дані. Якщо вірити їм, в області залишилося лише чотири села, що не мають під'їздів з твердим покриттям. До всіх інших можна дістатися за будь-

якої погоди. Звичайно, водіям, так само, як і пасажирам, хотілося б, щоб сільські дороги мали кращу якість. Переважна більшість із них має наспіне тверде покриття. Це не асфальт і не бруківка. Але їхати можна...

Перевізники все одно не поспішали вирулювати на сільські маршрути. Ніяким пряником не вдалося їх заманити. Вихід із ситуації підказало саме життя. Більшість водіїв мріяла виграти конкурс на так звані «хлібні» маршрути, де є постійні заробітки, де гарні дороги. Конкуренція на них загострювалася. Збільшувалася кількість транспорту, особливо у приватних перевізників. Адже десь він мав працювати. В обласному автоуправлінні, як розповів його начальник Борис Василик, виробили нову схему співпраці з перевізниками. Їм запропонували поєднувати маршрути — рентабельні і збиткові: хочеш працювати на вигідних рейсах —

працюй, але паралельно маєш обслуговувати пасажирів із сільської глибинки.

За словами Б. Василика, спеціалісти управління після ретельних обрахунків і консультацій у Києві з фахівцями «Укравтотрансу» дійшли висновку, що збитки на сільських маршрутах перекриватимуться прибутками на рентабельних рейсах. Хоча, уточнює співрозмовник, не так просто розв'язувати проблему, коли йдеться про втрату прибутків. Однак лише під час останнього засідання обласного конкурсного комітету у жовтні ц. р. перевізники взяли на обслуговування 16 сільських населених пунктів. Вони поєднуюватимуть роботу на міжрайонних маршрутах, де достатня кількість пасажирів для рентабельної роботи, з обслуговуванням сільських мешканців. Всього з початку року за такою схемою налагоджено рух автобусів до 54 сіл.

Більше порушень припускають приватники

Дві мобільні групи контролюють роботу перевізників. Як пояснив Б. Василик, до однієї з них залучили представників податкової адміністрації і ДАІ. Без них контролерам автоуправління не обійти-

ся. На дорогах продовжують «підпільно» працювати власники транспорту без належних документів. В одному з районів, скажімо, налагодив такий бізнес мешканець Росії. Аналіз протоколів про порушення (з початку року їх налічується 744), засвідчує, що частіше нехтують вимогами нормативних документів щодо перевезення пасажирів індивідуальні перевізники. Із загальної суми накладених штрафів у розмірі 50 тисяч гривень, лєвова пайка припадає саме на них.

Співрозмовник не приховує, що приватні перевізники завдають більше клопоту, ніж водії з автотранспортних підприємств. До того ж вони не мають технічної бази для щоденного контролю за технічним станом транспорту. Під час виїзду на маршрут їх самих теж ніхто не контролює. Інша справа АТП: там відповідні служби, водіїв обстежує медик...

У зв'язку з цим автоуправління прийняло рішення рекомендувати конкурсним комітетам (обласному і районним) під час відкриття нових маршрутів віддавати перевагу перевізникам з АТП. «Ми не маємо права ризикувати безпекою пасажирів,» — каже начальник автоуправління.

— А як бути з індивідуальними перевізниками?

або Як на Вінниччині зуміли налагодити регулярне транспортне обслуговування майже всіх населених пунктів

— Їм рекомендуємо працювати спільно з автопідприємствами. Для цього є різні схеми, зокрема, передавання власного транспорту в оренду тощо...

Коментар першого заступника голови Вінницької облдержадміністрації Миколи ДМИТРЕНКА:

— Ми ставили за мету не лише відкрити рух автобусів до КОЖНОГО сільського населеного пункту. Набагато важливіше забезпечити регулярну роботу перевізників. З цією метою зобов'язано районні держадміністрації (вони є замовниками під час укладання договорів із перевізниками) щомісяця надавати інформацію про виконання рейсів на сільських маршрутах. Аналізуючи отриману інформацію, одразу бачимо реальну картину. Тобто є можливість для оперативного виправлення недоліків.

Ще один напрям — безпека пасажирів. В обласній програмі «Сільський автобус», розробленій на основі аналогічної державної програми, передбачено створення на базі колишніх АТП базових сервісних центрів, послугами яких могли б користуватися також індивідуальні перевізники.

Наступний рік у нас пройде, як кажуть, під знаком поліпшення якості сільських доріг. Розпорядження з цього приводу прийняте головою облдержадміністрації Віктором Коцемиром. Зобов'язано районні держадміністрації забезпечити всі населені пункти дорогами з твердим покриттям. Уточню: не лише під'їзди до села, а й по його території. Без цього годі сподіватися на розширення ринку автотранспортних послуг у сільській місцевості.

Болючим залишається питання перевезення пільгових категорій громадян. Компенсація за пільговий проїзд на нинішній рік передбачена лише на 43%. І це за умови, що майже всі сільські маршрути є збитковими. Маємо намір підтримати ті АТП, які обслуговують найбільше сільських населених пунктів, не припускають порушень культури обслуговування пасажирів.

Віктор СКРИПНИК.
Вінницька область.

Чи справді причина у вагонах?

ПРОБЛЕМА

У статті Бориса Сергєєва «Будут вагони — будет кокс», опублікованій у газеті «Донбасс» 9 грудня 2003 року, а також в інших друкованих і електронних ЗМІ донецького краю з'явилися звинувачення на адресу «Укрзалізниці», котра нібито зриває відвантаження споживачам продукції ВАТ «Авдіївський коксохімічний завод» та інших підприємств через відсутність порожніх вагонів. Автори публікацій посилаються на заяву заступника директора з виробництва цього заводу Григорія Плінера. Наголошувалося також, що українські залізничники систематично не повертають вчасно Росії вагони, «використовуючи їх для власних потреб». Наведено навіть деякі цифри: на день публікації статті, наприклад, Україна не повернула РФ близько 18 тисяч вагонів.

Якою мірою все це відповідає дійсності, вирішив з'ясувати у керівництва «Укрзалізниці». Відповісти на мої питання охоче погодився начальник Головного управління перевезень «Укрзалізниці» **Віталій АЛЕЙНИК**.

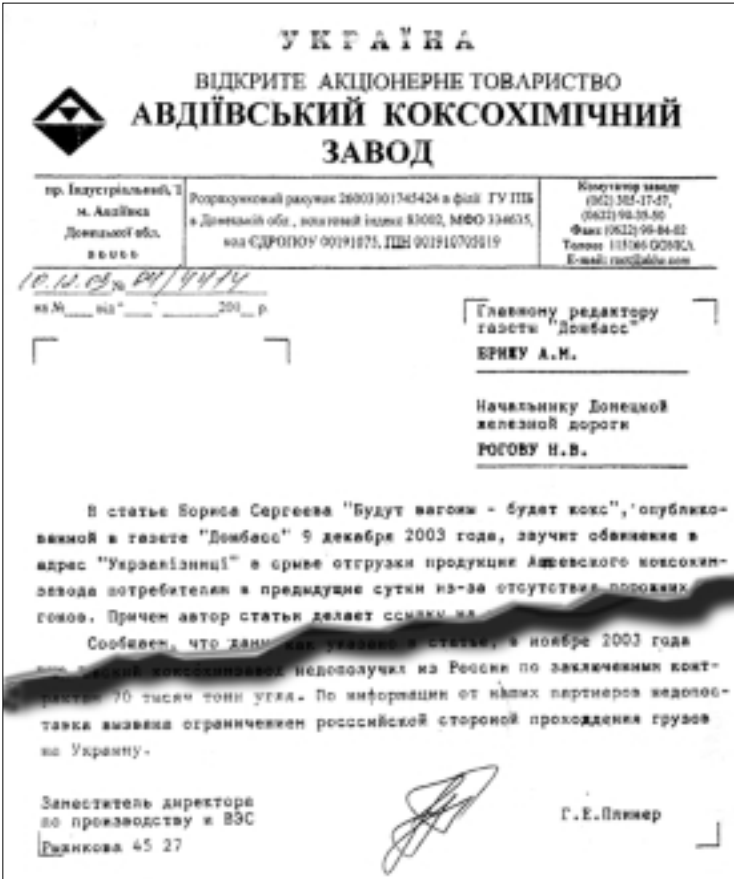
— Донецькі журналісти, перш ніж писати про таке, мусили б знати, що ми є державною структурою і не використовуємо вагони у власному обороті, а перевозимо вантажі і комерційних замовників в інтересах України. Щодо стурбованості коксохімічних підприємств України тим, що зменшилося перевезення російського вугілля, як пише автор статті, то цифри свідчать про інше: ввезення вугілля в Україну, порівняно з минулим роком, зросло вдвічі, а експорт зменшився на 260 тис. тонн. Зменшилося і ввезення коксу на 135 тис. тонн, а експорт його збільшився на 1 млн. 380 тис. тонн.

Тепер про ті 18 тисяч російських вагонів, які нібито перебувають у нас. Станом на 17-ту годину 11 грудня в Україні перебувало 15687 вагонів РФ, із них лише 10598 — для перевезення вугілля. Водночас

вагонів «Укрзалізниці» в країнах СНД і третіх країнах перебуває 27845, що на 2055 більше, ніж торік, у тому числі 13423 напіввагонів, що відповідно більше на 1352 одиниці.

Ще кілька цифр і фактів для порівняння. Час обороту українського напіввагона на території Росії — 20 діб, а російського у нас — 3,6 доби. З огляду на географію України, неважко визначити, наскільки ефективніше ми використовуємо російські напіввагони. Тому посилення на затримку і неповернення напіввагонів у Росію необгрунтовані.

Зауважте, що саме Авдіївський коксохімічний завод минулого місяця понад план навантажив 25600 тонн коксу, а Запорізький коксохімічний завод, на який автор статті теж посилається, — понад 31 тис. тонн. У грудні за 10 днів коксохіміки Авдіївки навантажили на 12 тис. тонн більше, ніж плану-

вали. Ось тому нам важко зрозуміти, чому претензії висувають «Укрзалізниці».

— У друкованих і електронних ЗМІ є посилення на заступника директора Авдіївського коксохімічного заводу Г. Плінера, який нібито про все це розповів журналістам.

— Після виходу статті ми одержали від Г. Плінера заяву про те, що жодних інтерв'ю він не давав, цифри, які опубліковано, не наводимо, а тому вимагає негайного

спростування неправди у тій самій газеті та вибачення перед ним, інакше він змушений буде звернутися до суду. Такі листи ми одержали і від Придніпровської залізниці і запорізьких коксохіміків.

— Які умови спільного використання вагонів країнами СНД?

— Згідно з правилами спільного використання вагонів країнами СНД і Балтії жодних обмежень у нас немає. Єдине, що може обмежити, — плата за

їх використання. Ми самі зацікавлені якнайшвидше цей вагон здати, зважаючи на його високу вартість — у середньому 12 швейцарських франків за добу.

Варто взяти до уваги і те, що обсяги виробництва зростають у Росії і Україні. За 11 місяців, наприклад, перевезення в Росії зросло на 5%, у нас — на 10%. А в грудні ми вийдемо навіть на 15-відсоткове зростання обсягів перевезень. Відповідно збільшується і частка перевезень продукції України до країн СНД, і в Росію зокрема. Щодоби протягом жовтня—грудня, наприклад, до тих країн відправляємо 200 вагонів. Зростає потік вагонів з Росії і в наш бік.

І цьому ніщо не може перешкоджати, бо лише зменшує експлуатаційні витрати, а вагони швидше роблять оборот.

— Загалом на нас нарікають сусідам немає чого, бо за 11 місяців, наприклад, допомагаючи Росії, направили їм 14700 напіввагонів, а назад від них одержали 3700 порожніх...

Як зауважив Віталій Самійлович, проблем вистачає і у наших залізничників, але вони намагаються їх розв'язувати.

Разом з Мінпаливенерго і Мінпромполітики на всіх станціях, де повільно розвантажують вагони, провели рейди й проаналізували причини такого становища. І вже є певні зрушення: з початку року спільними зусиллями оборот напіввагонів прискорили на 0,5 доби. Якщо перевести цей чинник в економічну площину, то матимемо по «Укрзалізниці» 300 мільйонів гривень. Прискорюючи оборот вагона, ми змушуємо його інтенсивніше працювати й поповнювати державну казну.

Повсюдно добитися високої ефективності від обороту вагонів нині ще важко. Насамперед тому, що чимало господарників продукцію з вагонів на склади не розвантажують, як було раніше, а використовують для цього рухомий склад залізничників. Тому й простояє вагон з товаром замість того, щоб іти під нове навантаження. Тільки 11 грудня, скажімо, 2,5 тис. вагонів по країні не було розвантажено. Тому й маємо нині оборот вагона гірший, ніж на початку дев'яностих років.

Затримка з розвантаженням вагонів — не сьогоднішня хвороба. Вона може лихоманити великі колективи і навіть регіони. У ВАТ «Дніпро-кокс», наприклад, у жовтні невчасно звільнили 5600 напіввагонів, а в минулому місяці — 5300. Саме ці вагони й могли б піти туди, де їх найбільше чекали.

Володимир ПІДВИСОЦЬКИЙ.

ОГОЛОШЕННЯ

<p>Повідомляємо, що збори акціонерів ВАТ «ДЕДЗЗМ» призначені на 30 грудня 2003 р. за місцем знаходження виробництва: 49040, м. Дніпропетровськ, Запорізьке шосе, 37 (Актовий зал), на численні прохання акціонерів в зв'язку із святкуванням Нового року, не відбудуться.</p> <p>Загальні збори акціонерів ВАТ «ДЕДЗЗМ» відбудуться 17 лютого 2004 року за місцезнаходженням підприємства за адресою: 49040, м. Дніпропетровськ, Запорізьке шосе, 37 (Актовий зал), початок о 10 год. 30 хв.</p> <p>Реєстрація акціонерів і їх представників з 9.00 до 10.30. При собі мати документ, що посвідчує особу, представникам акціонерів при собі мати паспорт і довіреність на право участі у зборах.</p> <p>Порядок денний зборів:</p> <ol style="list-style-type: none">
Звіт правління і ревізійної комісії про результати фінансово-господарської діяльності ВАТ «ДЕДЗЗМ» за 2002 р. і 2003 р. та їх затвердження.
Визначення основних напрямків діяльності акціонерного товариства, затвердження плану діяльності на 2004—2005 рр.
Перевибори керівних органів «Товариства»: членів Наглядової ради, правління і ревізійної комісії.
Внесення змін в Статут «Товариства».
Заходи по погашенню заборгованості по заробітній платі працівникам заводу. <p>Тел. для довідок: 65-99-58.</p> <p>Правління.</p>

<p>Постановою Господарського суду м. Києва (01030, м. Київ, вул. Б. Хмельницького, 44-Б) від 08.12.2003 р. у справі № 23/161-6 Товариство з обмеженою відповідальністю спільне підприємство з іноземними інвестиціями українсько-англійська торгово-фінансова компанія «Полі Трейд» (код 20034202), 03110, м. Київ, вул. Солом'янська, 16-Б, р/р 260000054800 в АБ «Брокбізнесбанк», м. Київ, МФО 320249, визнано банкрутом і відкрита ліквідаційна процедура.</p> <p>Ліквідатором призначено арбітражного керуючого Сніжко Олександра Юрійовича (ліцензія Серія АА № 315460 від 24.07.2002 р.), 03127, м. Київ, пр. 40-річчя Жовтня, буд. 126, корп. 3, кв. 18.</p>
--

<p>Господарським судом Київської області (01033, м. Київ 33, вул. Жиланська, 58 б) порушено справу № 412/26-2003 про банкрутство Білоцерківського будівельно-монтажного управління акціонерного товариства відкритого типу «Трест «Південатоменергобуд», м. Біла-Церква (Київська обл., 09100, м. Біла-Церква, вул. Петра Запорожця, 36. код ЄДРПОУ 04723635, рах. № 26007301181365, 26043309181365 в Білоцерківському відділенні Промінвестбанку, МФО 321057). Розпорядником майна призначено Лецака на Вячеслава Львовича (ліцензія серії АА № 419239 від 21.10.02, м. Київ, вул. Довженко, 16 в, кв.42).</p> <p>Заяви кредиторів приймаються протягом місяця з дня опублікування оголошення.</p>

<p>ТОВ «Тандем» повідомляє про свою ліквідацію. Код ОКПО 31586731. Претензії приймаються протягом місяця за адресою: 83048, Україна, м. Донецьк, вул. Артема, 157, корп. 2, т. 8-062-385-41-86.</p>
--

<p>Ухвалою господарського суду Донецької області (83048, м. Донецьк, вул. Артема, 157) від 10.11.2003 р. визнано банкрутом приватне підприємство «Віталс», 84605, м. Горлівка Донецької області, вул. Шишкіна, 1, Код ЄДРПОУ 26082171, р/р 260031170 у Донецькій філії «Кредит — банку (Україна), МФО 335753 та відкрита ліквідаційна процедура.</p> <p>Ухвалою господарського суду Донецької області (83048, м. Донецьк, вул. Артема, 157) від 10.11.2003 року визнано банкрутом приватне підприємство «Економіко-правова фірма «Бізнес право», 84617, м. Горлівка Донецької області, вул. Першотравнева, 31-а, кв. 15. Код ЄДРПОУ 30585281, р/р 260015731 у Горлівській філії Акціонерного поштово-пенсійного банку, МФО 335076, та відкрита ліквідаційна процедура.</p>
--

<p>Постановою господарського суду м. Києва (01030, м. Київ, вул. Б. Хмельницького, 44-Б) № 23/610-6 від 25.09.2003 р., визнано банкрутом Товариство з обмеженою відповідальністю «Атлантик-фіш» (04080, м. Київ, вул. Фрунзе, 109/2, літера «А», р/р 26000393701 в АБ «Енергобанк», м. Київ, МФО 300272, код ЗКПО 30860866) та відкрита ліквідаційна процедура.</p> <p>Ліквідатором банкрута призначено арбітражного керуючого Шевчука Олега Вікторовича (ліцензія № 250276 від 18.01.2002 р., тел. 495-21-18).</p> <p>Претензії кредиторів приймаються протягом місяця з дня виходу оголошення за адресою: 03113, м. Київ, пр-т Перемоги, 57 (10 поверх).</p>
--

<p>Постановою Господарського Суду Автономної Республіки Крим від 27 листопада — 4 грудня 2003 року Сакський державий хімічний завод, що знаходиться за адресою: вулиця Заводська, 1, м. Саки, Автономна Республіка Крим, Україна, Код ЄДРПОУ 05761732 визнано банкрутом і відкрито ліквідаційну процедуру.</p> <p>Справа № 2-8/2537-2003 розглядається Господарським Судом АРК, вулиця Карла Маркса, 18, м. Сімферополь, Автономна Республіка Крим, Україна.</p> <p>Ліквідатором підприємства призначено арбітражного керуючого Питьляк Василя Васильовича, Ліцензія Мінекономіки України № АА 249992 від 19.10.2003 року (вул. Советская, 10, кв. 4, м. Бахчисарай, АРК, Україна).</p> <p>Всі претензії приймаються в місячний термін.</p>

<p>Господарським судом Сумської області (40000, м. Суми, вул. Рибалко, 2) порушено справу № 7/94 про банкрутство Агрофірми у формі товариства з обмеженою відповідальністю «Весна», ідентифікаційний код 30827775, юридична адреса: 41334, Сумська обл., Кролевецький район, с. Литвиновичи; р/р 26009301710886 в ПІБ м. Шостка, МФО 337397.</p> <p>Розпорядник майна Мальований Олександр Павлович (ліцензія серії АА № 250426 від 22.03.2002 р.).</p> <p>Претензії кредиторів приймаються протягом місяця з дня опублікування оголошення.</p>

<p>Господарський суд АРК (95000, АРК, м. Сімферополь, вул. К. Маркса, 18) постановою від 09 грудня 2003 року за справою № 2-5/16513-2003 визнав банкрутом і відкрив ліквідаційну процедуру щодо сільськогосподарського виробничого кооперативу «Рисівник» (97110, АРК, Нижньогірський район, с. Пшеничне, вул. 50 років Жовтня, 4, код ЄДРПОУ 30598332, р/р 26006301667 в Нижньогірському відділенні № 4558 ВАТ «Ощадбанк», МФО 324241).</p> <p>Ліквідатором призначений Лазовський О. В. (адреса: АРК, м. Сімферополь, вул. Лермонтова, 15, кв. 3, тел.: 8 (0652) 510-185.</p>

<p>Постановою господарського суду Полтавської області (36000, м. Полтава, вул. Зигіна, 1) від 13 жовтня 2003 року у справі № 8/238 визнано банкрутом ВАТ «Чорнухинський райагропостач», 37130, Полтавська область, Чорнухинський район, с. Галяво; код ЄДРПОУ 00906485, р/р № 26004100007223 в відділенні АБ «Полтава-банк» смт. Чорнухи, МФО 331605 та відкрито ліквідаційну процедуру. Ліквідатором банкрута призначено Кірічевського Володимира Яковича (ліцензія АА № 047895 від 18.10.2001 р.; адреса: 37200, Полтавська обл., м. Лохвиця, вул. Леніна, 53).</p>

<p>Господарський суд м. Києва (01030, м. Київ, вул. Б. Хмельницького, 44-в) порушив справу № 23-800-6 про визнання банкрутом ВАТ «Завод залізобетонних конструкцій № 2» м. Київ, вул. Промислова, 4-б, код ЄДРПОУ 04012282, р/р 26004038221091 Міжрайонна філія м. Києва АКБ Соціального розвитку «Укрсоцбанк», МФО 322012.</p> <p>Розпорядником майна призначено арбітражного керуючого В'язовченко А. М., ліцензія № 047867 від 16.10.2001 р., м. Київ, вул. Бориса Гмирі, 11, кв. 28.</p>
--

<p>Постановою Господарського суду Рівненської області (вул. Яворницького, 59, м. Рівне, 33001) від 03 грудня 2003 року по справі 9/34 визнано банкрутом Костопільську міжгосподарську будівельну організацію «Райагробуд», вул. Олексійчук, 50, м. Костопіль, Рівненська область, 35000, ІК 03586162 та відкрито ліквідаційну процедуру. Ліквідатором призначено Франка Олега Павловича (ліцензія МЕТПЕІ АА № 669687, вул. Драгоманова, 27, м. Рівне, 33028).</p>

<p>Згідно п. 6 ст. 93 Закону України «Про банки і банківську діяльність» ліквідатор Укрспецімпексбанку повідомляє, що кредитори банку мають право ознайомитися з повним текстом реєстру вимог кредиторів за адресою: м. Київ, вул. Дегтярівська, 36 щосереди з 9.00 год. до 13.00 год. протягом трьох тижнів з моменту публікації даного оголошення. Реєстр кредиторів Укрспецімпексбанку поданий до Національного банку України 12.12.2003 року.</p>

<p>ПП «Омега +» Одеса, вул. Запорізька, 4/8, кв. 43, код ЗКПО 32622885, зареєстроване в ДПІ Малинівського р-ну, м. Одеси повідомляє про ліквідацію. Претензії приймаються протягом 2 місяців за телефоном: 80677182934.</p>
--

<p>Постановою господарського суду Донецької області від 24.11.03 р. по справі № 5/125Б визнано банкрутом та відкрита ліквідаційна процедура «ТОВ СУ № 5» (м. Макіївка-10, вул. 50-річчя Утворення СРСР, гуртожиток № 1. Код ОКПО 01237514, р/р 26000302256 в Ощадбанку м. Макіївки, МФО банку 394125).</p> <p>Ліквідатором призначена Контдратьєва М. В. Ліцензія № 249779.</p> <p>Претензії приймаються протягом 30 днів з дня виходу оголошення.</p>
--

<p>Господарський суд Харківської обл. (61022, м. Харків, пл. Свободи, 5, Держпром, 8-й під.) ухвалою від 11.12.2003 р. порушив справу № 25/123-03 про банкрутство ТОВ МП «Покриття» (64600, Харківська обл., м. Лозова, м/р-н 4, буд. 71, кв. 41, ЄДРПОУ 23140784, п/р 26001201810006 у Лозівській філ. «Приватбанку», МФО 351533).</p> <p>Розпорядник майна арбітражний керуючий Черкасов С. А. (ліц. № 485201 від 19.02.2003 р., 64606, м. Лозова, м/р-н 3, буд. 13, кв. 25).</p> <p>Заяви від кредиторів та санаторів приймаються протягом 30 днів від публікації.</p>

<p>Правління Відкритого Акціонерного Товариства «Кривий Ріг Цемент» повідомляє, що будь-які довіреності, довідки та інші документи, які будуть надані Луценко Сергієм Анатолійовичем для представлення інтересів ВАТ «Кривий Ріг Цемент», вважати недійсними.</p>
--

<p>Ліквідатор дочірнього підприємства «Ялтинське спеціалізоване управління екскавації» закритого акціонерного товариства «Фірма «Укрпромспецбуд» повідомляє про продаж об'єкту незавершеного будівництва (двох 45-ти квартирних житлових будинків за адресою: м. Ялта, вул. Ізобільная, буд. 8) шляхом укладення договору купівлі-продажу за ціною не менше 720 тисяч гривень не пізніше 26 грудня 2003 року. Пропозиції надсилати на адресу: а/с 2769, м. Сімферополь, 95048.</p> <p>Довідки за телефоном: (0652) 27-92-29.</p>

<p>ЗАТ «ВО «Київ-Конті» повідомляє про проведення загальних зборів акціонерів, які відбудуться 09.02.2004 р., о 10.00 за адресою: м. Донецьк, б. Шевченко, 6б. Початок реєстрації о 9.00.</p> <p>Порядок денний:</p> <ol style="list-style-type: none">
Звіт Генерального директора про результати фінансово-господарської діяльності за 2003 р.
Звіт і висновки ревізійної комісії про результати фінансово-господарської діяльності за 2003 р.
Затвердження балансу і річного звіту Закритого акціонерного товариства «ВО «Київ-Конті».
Про порядок розподілу прибутку Товариства і виплати дивідендів акціонерам товариства за 2003 рік.
Вибори органів управління і контролю.
Про затвердження Статуту в новій редакції.
Про зміну реєстратора і затвердження договору з новим реєстратором. <p>Для участі в загальних зборах необхідно мати при собі:</p> <ul style="list-style-type: none">
паспорт;
довіреність на право участі, для представників акціонерів.

<p>Сільськогосподарське товариство з обмеженою відповідальністю агрофірма ім. Шевченка (код ЄДРПОУ 30794347) оголошує про свою самоліквідацію за рішенням загальних зборів засновників від 05 грудня 2003 року.</p> <p>Письмові претензії кредиторів приймаються протягом двох місяців за адресою: 37572, Полтавська область, Лубенський район. с. Ісківці.</p>

<p>ВАТ «Великоолександрівський райагропостач» код 00907869, повідомляє про ліквідацію.</p> <p>Претензії приймаються протягом двох місяців за адресою:</p> <p>Херсонська область смт. Велика Олександрівка вул. Маяковського, 11, тел. 2-39-68.</p>

<p>Господарський суд Донецької області (83048, м. Донецьк, вул. Артема, 157) Постановою по справі № 15/153Б від 06.11.2003 р. визнав банкрутом КСП «Заповіти Ілліча» (смт. Старобешеве Донецької області, вул. Поштова, 6. Код ЄДРПОУ 00695143, р/р 26005500035001 у ДД АК АПБ «Україна», МФО 0334259) та відкрив ліквідаційну процедуру. Ліквідатор Аксютенко О. І. (ліцензія серії АА № 047977 від 19.10.2001 р.), тел. 8-062381-22-90.</p> <p>Претензії приймаються протягом місяця з дня публікації оголошення.</p>

<p>Ухвалою господарського суду м. Києва від 19.12.03 р. припинено провадження у справі № 24/800-6 про банкрутство відкритого акціонерного товариства «Акціонерна компанія «Київводоканал».</p>
--

<p>Ухвалою Господарського суду м. Києва (01030, м. Київ, вул. Б. Хмельницького, 44-Б) від 24.11.2003 р. порушено провадження в справі № 43/150 про банкрутство ТОВ «ЧМ» (м. Київ, вул. Щорса, 15, корп. 2, кв. 19, п/р № 26004012813842 в Харківській філії АКБ «Укрсоцбанк», м. Київ, МФО 320638, код ЄДРПОУ № 21569968).</p> <p>Розпорядником майна призначено Жильцова Віктора Павловича (ліцензія серія АА № 250209 від 19.12.2001 р.), м. Київ, вул. Б. Гмирі, 9-А, кв. 126.</p> <p>Заяви кредиторів приймаються протягом місяця з дня публікації цього оголошення.</p>
--

<p>Господарським судом Сумської області (40477, м. Суми, вул. Рибалко, 2) порушено справу № 7/98 про банкрутство Товариства з обмеженою відповідальністю «Будівельник» ЛТД (41300, Сумська область, м. Кролевець, вул. Маяковського, 2, розр. рах. 290249001 у відділенні ВАТ ДОБУ № 3051, м. Кролевець, МФО 337676, код ЗКПО 14012952).</p> <p>Розпорядником майна боржника призначено арбітражного керуючого Ковтуненка Вячеслава Миколайовича (ліцензія серії АА № 249752 від 26.09.2003 р., 40030, м. Суми, вул. Псільська, 4, кімн. 9, тел. (0542) 22-19-78).</p>
--

<p>Постановою господарського суду Сумської області № 12/83 від 04.12.2003 р. Товариство з обмеженою відповідальністю «Бежівське» (Сумська область, Буринський р-н, с. Біжівка, 7, код ЄДРПОУ 30915625) визнано банкрутом.</p> <p>Ліквідатором боржника призначено арбітражного керуючого Шевича Олександра Миколайовича, ліцензія АА 668288 від 09.10.2003 р. (м. Суми, м. Незалежності, 1, кім. 1412, 1418, т/ф (0542)-218-869).</p>

<p>Господарський суд Хмельницької області (29000, м. Хмельницький, майдан Незалежності, 1) ухвалою від 02.12.2003 р. порушив справу № 13/2-б про банкрутство Приватного підприємства «Ірена-Плюс» (29000, м. Хмельницький, вул. М. Рибалка, 9), код 23845757, п/р 26003272297001 в КБ «Приватбанк», м. Хмельницький, МФО 315405.</p> <p>Розпорядником майна призначено Шишкіна С. В., ліцензія № 668307 від 16.10.2003 р.</p> <p>Претензії кредиторів та заяви санаторів приймаються протягом місяця з дня опублікування оголошення.</p>
--

<p>Постановою господарського суду Полтавської області (36000, м. Полтава, вул. Зигіна, 1) від 11.11.2003 р. по справі № 8/260 визнано банкрутом Закрите акціонерне товариство «Модекс» м. Полтава, вул. Володарського, 6-а, код ЄДРПОУ 21073457.</p> <p>Ліквідатором призначено арбітражного керуючого Гнідого Миколу Івановича, ліцензія АА № 249617 від 19.10.01 р. (36000, м. Полтава, вул. Козака, 1-а).</p>
--

Філія ДГУ Агентства з питань банкрутства в Донецькій області та ліквідатори ТОВ ГП «Карвон Лтд» ЗАТ «Костянтинівський чугуноливарний завод» повідомляють про проведення аукціонів з продажу активів.

На аукціон виставляються активи ТОВ ГП «Карвон Лтд»: Автомобіль ВА3 21051, 1990 р., розташований за адресою: Донецька обл., м. Селидове, вул. К. Маркса, буд. 41А, початкова ціна продажу — 1461,00 грн., у т. ч. ПДВ, гарантійний внесок — 73,05 грн. На повторний аукціон виставляються транспортні засоби, розташовані за адресою: м. Костянтинівка, вул. Леніна, 172:1. Трактор ЮМЗ 6АК1, 1992 р., початкова ціна продажу — 9694,58 грн., у т. ч. ПДВ, гарантійний внесок — 484,73 грн. 2. Автомобіль КРА3-250 (газ, установка) та металорукав, 1990/1992 р., початкова ціна продажу — 19358,37 грн., у т. ч. ПДВ, гарантійний внесок — 967,92 грн. 3. Причіп самоскидний тракторний 2 ПТС-4, 1992 р., початкова ціна продажу — 1167,47 грн., у т. ч. ПДВ, гарантійний внесок — 58,37 грн. 4. Автомобіль УАЗ-3303 (вантажний), 1991 р., початкова ціна продажу — 3052,58 грн., у т. ч. ПДВ, гарантійний внесок — 152,63 грн. 5. Шасі самохідне Т-16М, 1992 р., початкова ціна продажу — 1299,48 грн., у т. ч. ПДВ, гарантійний внесок — 64,97 грн. 6. Причіп 2ПТС-4, 1992 р., початкова ціна продажу — 1220,19 грн., у т. ч. ПДВ, гарантійний внесок — 61,01 грн. 7. Автомобіль ГАЗ-310231 (швидка допомога), 1990 р., початкова ціна продажу — 5928,14 грн., у т. ч. ПДВ, гарантійний внесок — 296,41 грн. 8. Метрологічна машина ЕрАЗ 765, 1991 р., початкова ціна продажу — 2174,28 грн., у т. ч. ПДВ, гарантійний внесок — 108,71 грн. 9. Причіп самоскидний тракторний 2ПТС-4, 1990 р., початкова ціна продажу — 714,02 грн., у т. ч. ПДВ, гарантійний внесок — 35,70 грн. 10. Автомобіль УАЗ-3962 вантажний пасажирський, 1993 р., початкова ціна продажу — 4196,43 грн., у т. ч. ПДВ, гарантійний внесок — 209,82 грн. 11. Причіп тракторний 2ПТС-6, 1992 р., початкова ціна продажу — 668,80 грн., у т. ч. ПДВ, гарантійний внесок — 33,44 грн. 12. Причіп самоскидний тракторний 2ПТС-4, 1992 р., початкова ціна продажу — 836,91 грн., у т. ч. ПДВ, гарантійний внесок — 41,85 грн. 13. Автомобіль бортовий КАМАЗ-53212, 1992 р., початкова ціна продажу — 28125,58 грн., у т. ч. ПДВ, гарантійний внесок — 1406,28 грн. 14. Автомобіль бортовий ГАЗ-5312, 1987 р., початкова ціна продажу — 6238,28 грн., у т. ч. ПДВ, гарантійний внесок — 311,91 грн. 15. Автомобіль бортовий ЗИЛ-431412, 1994 р., початкова ціна продажу — 13591,34 грн., у т. ч. ПДВ, гарантійний внесок — 679,57 грн. 16. Автомобіль бортовий ЗИЛ-433362, 1994 р., початкова ціна продажу — 9163,57 грн., у т. ч. ПДВ, гарантійний внесок — 458,18 грн. 17. Автомобіль КАМАЗ-55111, 1993 р., початкова ціна продажу 33773,16 грн., у т. ч. ПДВ, гарантійний внесок — 1688,66 грн. 18. Автомобіль КАМАЗ-5320, 1994 р., початкова ціна продажу — 30508,65 грн., у т. ч. ПДВ, гарантійний внесок — 1525,43 грн. 19. Автомобіль КАМАЗ-5410, 1994 р., початкова ціна продажу — 32197,45 грн., у т. ч. ПДВ, гарантійний внесок — 1609,87 грн. 20. Автомобіль фургон ГАЗ-53-12, 1992 р., початкова ціна продажу — 7948,64 грн., у т. ч. ПДВ, гарантійний внесок — 397,43 грн. 21. Автоцементовіз КАМАЗ-5410, 1989 р., початкова ціна продажу — 21200,63 грн., у т. ч. ПДВ, гарантійний внесок — 1060,03 грн. 22. Полупричіп цементовіз ТЦ-116, 1989 р., початкова ціна продажу — 7184,59 грн., у т. ч. ПДВ, гарантійний внесок — 359,23 грн. 23. Вантажний автомобіль ГАЗ-5201 бортовий, 1992 р., початкова ціна продажу — 8818,37 грн., у т. ч. ПДВ, гарантійний внесок — 440,92 грн. 24. Вантажний автомобіль ЗИЛ-431410 бортовий, 1990 р., початкова ціна продажу — 6625,46 грн., у т. ч. ПДВ, гарантійний внесок — 331,27 грн., 25. Вантажний автомобіль КАМАЗ-54112, 1992 р., початкова ціна продажу — 30272,80 грн., у т. ч. ПДВ, гарантійний внесок — 1513,64 грн. 26. Вантажний автомобіль-самоскид (ЗИЛ-ММЗ 45021), 1989 р., початкова ціна продажу — 2950,00 грн., у т. ч. ПДВ, гарантійний внесок — 147,50 грн. 27. Вантажний полупричіп ОДАЗ-9370, 1992 р., початкова ціна продажу — 5409,59 грн., у т. ч. ПДВ, гарантійний внесок — 270,48 грн. 28. Вантажний полупричіп ОДАЗ-9370, 1992 р., початкова ціна продажу — 584,37 грн. у т. ч. ПДВ, гарантійний внесок — 29,22 грн. 29. Автомобіль фургон ГАЗ-53-12, 1992 р., початкова ціна продажу — 7196,34 грн., у т. ч. ПДВ, гарантійний внесок — 359,82 грн. 30. Вантажний автомобіль МА3-5549, 1988 р., початкова ціна продажу — 6685,28 грн., у т. ч. ПДВ, гарантійний внесок — 334,26 грн. 31. Трактор МТЗ-80, 1991 р., початкова ціна продажу — 10524,43 грн., у т. ч. ПДВ, гарантійний внесок — 526,22 грн. 32. Трактор ЮМЗ 6АК1, 1992 р., початкова ціна продажу — 8356,95 грн., у т. ч. ПДВ, гарантійний внесок — 417,85 грн. 33. Автобус Ікарус-256, 1989 р., початкова ціна продажу — 34377,80 грн., у т. ч. ПДВ, гарантійний внесок — 1718,89 грн. 34. Автобус ЛАЗ 4202, 1992 р., початкова ціна продажу — 16858,05 грн., у т. ч. ПДВ, гарантійний внесок — 842,90 грн. 35. Автобус ЛАЗ 695-НГ, 1992 р., початкова ціна продажу — 3426,76 грн., у т. ч. ПДВ, гарантійний внесок — 171,34 грн. 36. Автопализозаправник МА3 5334 ТЗА-7,5, 1989 р., початкова ціна продажу — 15765,53 грн., у т. ч. ПДВ, гарантійний внесок — 788,28 грн. 37. Автобус ЛАЗ 695-НГ, 1992 р., початкова ціна продажу — 15792,84 грн., у т. ч. ПДВ, гарантійний внесок — 789,64 грн. 38. Автобус ЛАЗ 695 Н, 1993 р., початкова ціна продажу — 19310,05 грн., у т. ч. ПДВ, гарантійний внесок — 965,50 грн. 39. Автобус ЛІАЗ-5256, 1993 р., початкова ціна продажу — 23923,99 грн., у т. ч. ПДВ, гарантійний внесок — 1196,20 грн. 40. Автомобіль ВА3-2121, 1992 р., початкова ціна продажу — 734,21 грн., у т. ч. ПДВ, гарантійний внесок — 36,71 грн., 41. Автомобіль ВА3-2121, 1992 р., початкова ціна продажу — 5064,00 грн., у т. ч. ПДВ, гарантійний внесок — 253,20 грн. 42. Автомобіль ВА3-2121, 1992 р., початкова ціна продажу — 5612,59 грн., у т. ч. ПДВ, гарантійний внесок — 280,63 грн. 43. Автомобіль ГАЗ-31029, 1991 р., початкова ціна продажу — 6507,84 грн., у т. ч. ПДВ, гарантійний внесок — 325,39 грн. 44. Автомобіль ГАЗ-3102, 1994 р., початкова ціна продажу — 9745,61 грн., у т. ч. ПДВ, гарантійний внесок — 487,28 грн. 45. Автомобіль ГАЗ-3110, 1997 р., початкова ціна продажу — 16309,62 грн., у т. ч. ПДВ, гарантійний внесок — 815,48 грн. 46. Автомобіль ЗА3-1102, 1993 р., початкова ціна продажу — 1389,19 грн., у т. ч. ПДВ, гарантійний внесок — 69,46 грн. 47. Автомобіль ЗА3-1102, 1993 р., початкова ціна продажу — 2831,32 грн., у т. ч. ПДВ, гарантійний внесок — 141,57 грн. 48. Автомобіль ЗА3-1102, 1993 р., початкова ціна продажу — 1906,74 грн., у т. ч. ПДВ, гарантійний внесок — 95,34 грн. 49. Автомобіль ЗА3-1102, 1993 р., початкова ціна продажу — 2354,83 грн., у т. ч. ПДВ, гарантійний внесок — 117,74 грн. 50. Автомобіль ЗА3-1102, 1993 р., початкова ціна продажу — 1328,30 грн., у т. ч. ПДВ, гарантійний внесок — 66,42 грн. 51. Автомобіль ЗА3-1102, 1993 р., початкова ціна продажу — 1358,74 грн., у т. ч. ПДВ, гарантійний внесок — 67,94 грн. 52. Автомобіль ЗА3-1102, 1993 р., початкова ціна продажу — 1441,51 грн., у т. ч. ПДВ, гарантійний внесок — 72,08 грн. 53. Автомобіль Тойота-Ланкраузер, 1995 р., початкова ціна продажу — 82914,50 грн., у т. ч. ПДВ, гарантійний внесок 4145,73 грн. 54. Автомобіль бортовий ГАЗ-33021, 1995 р., початкова ціна продажу — 11285,05 грн., у т. ч. ПДВ, гарантійний внесок — 564,25 грн. 55. Автомобіль УАЗ-3303 фургон пасажирський, 1992 р., початкова ціна продажу — 2536,85 грн., у т. ч. ПДВ, гарантійний внесок — 126,84 грн. 56. Микроавтобус РАФ-2203, 1993 р., початкова ціна продажу — 8820,82 грн., у т. ч. ПДВ, гарантійний внесок — 441,04 грн. 57. Автомобіль ГАЗ-31-029, 1990 р., початкова ціна продажу — 9460,40 грн., у т. ч. ПДВ, гарантійний внесок — 473,02 грн. Гарантійний внесок у розмірі 5% від початкової ціни реалізуемого майна перераховується на р/р 260024175 в ДОД АППБ «Аваль», МФО 335076, ОКПО 31501033, Донецькій товарній біржі «Південний Схід», реєстраційний збір для реєстрації учасників аукціону — 17,00 грн. перераховується на р/р 2600539199 в КООБ № 8143, МФО 394028, ОКПО 31501033, Донецькій товарній біржі «Південний Схід». Для участі в аукціонах необхідно надати письмову заяву організатору аукціонів Філії ДГУ Агентство з питань банкрутства в Донецькій області, за адресою: м. Донецьк, пр-т Комсомольський, 8. З фіксованими умовами аукціонів можна ознайомитись у організатора аукціонів. Строк надання заяв 27 календарних днів із дня публікації в газеті по 18 січня 2004 р. включно. Аукціони відбудуться після 30 календарних днів із дня публікації інформації 22 січня 2004 р., о 10-00 год. та відповідно об 11-00 за адресою: м. Донецьк, вул. Артема, 131-А на Донецькій товарній біржі «Південний Схід». Довідки за телефонами: 385-39-23/52.

Господарський суд Полтавської області (36000, м. Полтава, вул. Зигіна, 1) визнав банкрутом сільськогосподарське товариство з обмеженою відповідальністю ім. Кірова (37600, Полтавська область, Миргородський район, с. Черкашани, р/рах. № 26001300833067 в Миргородському відділенні ПРУ КБ «Приватбанк», МФО 331401, код ЄДРПОУ 03772482). Відкрито ліквідаційну процедуру. Постанова від 25.11.2003 р., справа № 7/119.

Ліквідатором призначено Борових Ігора Авнеровича, ліцензія АА № 250471 від 24.04.2002 р. Тел. (0532) 506-499, 566-712.

Постановою Господарського суду Луганської області (91000, Луганськ, пл. Героїв ВВВ, 3а) від 07.11.2003 р., по справі № 9/786 Приватне сільськогосподарське підприємство «Сатурн-Агро» (92400, с. Веселе, вул. Леніна, 5, Марковського району, Луганської області, код 31255749, р/р 260411536 в ЛОД АППБ «Аваль», МФО 304007) визнано банкрутом і відкрито ліквідаційну процедуру.

Ліквідатором банкрута призначено арбітражного керуючого Шевченко С. А., ліцензія АА № 047884 від 19.10.2001 р., м. Луганськ, кв. Левченко, 8а/133. Претензії кредиторів приймаються в місячний термін дня публікації.

Постановою Господарського суду Запорізької області (69001, м. Запоріжжя, вул. Шаумяна, 4) від 08.12.2003 р. по справі 25/100 визнано банкрутом Сільськогосподарський виробничо-обслуговуючий кооператив «Астраханка» (72385, Запорізька обл., Мелітопольський р-н, с. Астраханка, вул. Заводська, 100). Відкрито ліквідаційну процедуру. Код ЄДРПОУ 30000104. Поточний рахунок 26041301280916 в МФ Промінвестбанку. Ліквідатором боржника призначено Мелітопольську об'єднану державну податкову інспекцію (72312, м. Мелітополь, вул. Кірова, 31).

Господарський суд Донецької області (83048, м. Донецьк, вул. Артема, 157) порушив справу про банкрутство № 15/137Б ТОВ «Енергоресурси», ЗКПО 30792067, м. Донецьк-17, б. Шевченко, 31/324, р/р 260013016111845 Калінінський фі-л «Національний кредит» м. Донецьк, МФО 335720. Розпорядник майна Скачко С. Л., ліцензія № 250225. Введений мораторій на задоволення вимог кредиторів з 18.08.03 р.

Заяви кредиторів приймаються протягом місяця з дня опублікування оголошення.

До відома громадськості
Відкрите акціонерне товариств «Запорізький металургійний комбінат «Запоріжсталь»
Україна, 69008, м. Запоріжжя, Південе шосе, 72
Факс: (0612) 13-18-58
Телекс: 127463 ХРОМ
Телетайп: 127121 РАЙДУГА

подало до Національної комісії регулювання електроенергетики заяву щодо видачі ліцензії з постачання природного газу за нерегульованим тарифом за місцем здійснення заявленої діяльності — територія України.

Згідно з рішенням Загальних Зборів учасників від 28.10.2003 р. за № 28/10 ТОВ «ІСА ХОЛІДЕЙ» (zareestrowane Печерською РДА 12.03.02 р. за № 24130, ідентифікаційний код № 30306269) оголошує про свою ліквідацію.

Претензії кредиторів приймаються протягом двох місяців з дня публікації об'яви.

АТЕК
вітчизняний виробник

приймає замовлення на виготовлення

Зернозбиральних комбайнів, самохідних косарок, стогокладів, навантажувачів, бульдозерів, автогрейдерів, автокранів, екскаваторів колісних та гусеничних, жаток зернових валкових і прямого комбайнування для збирання кукурудзи, соняшника, зернобобових і трав'яних, підбирачів для комбайнів, електробетонозмішувачів, садово-городнього інвентарю та візків, стрем'янок і ін.

Тел. у Києві (044) 443-69-02, 443-74-39, факс (044) 443-74-36

Господарський суд м. Києва (м. Київ, вул. Б. Хмельницького, 44-В) за заявою ДПІ у Оболонському районі м. Києва порушив справу № 15/156-6 про банкрутство ТОВ «Вікторія», юридична адреса: м. Київ, вул. Рокоссовського, 4-А, кв. 92, р/р № 26009300128701 в Мінській філії АКБ «Київ», МФО 320605.

Розпорядником майна призначено арбітражного керуючого Нестеренко С. С. (ліцензія № 23-44/2287 від 11.11.02, поштова адреса: Київська обл. м. Бровари, вул. Гагаріна, 27/193).

Претензії кредиторів та пропозиції про санацію приймаються протягом місяця з дня публікації оголошення.

Господарський суд Донецької області (83048, м. Донецьк, вул. Артема, 157) порушив справу про банкрутство 15/1796 товариства з обмеженою відповідальністю «Сніжн्यानськводоканал» (86500, м. Сніжне, вул. Айвазовського, 1; ЗКПО 05524305, п/р 2004181076771 в ДОД АКБ УСБ м. Донецька, МФО 334011). Розпорядником майна призначено Котлова Володимира Вікторовича (Донецька обл., м. Сніжне, вул. Чорноморська, б. 26, кв. 12; ліцензія арбітражного керуючого № 250220).

Заяви кредиторів приймаються протягом тридцяти днів від дня опублікування в офіційному друкованому органі оголошення про порушення справи про банкрутство.

Відкрите Акціонерне Товариство «ДОНБАСЕНЕРГО»
оголошує Тендер для вибору Постачальника на придбання:
1. Куль сталевих мелючих D-40 мм.
2. Феросплавів.
У тендері можуть приймати участь фірми з будь-яких країн. Тендерні документи будуть надіслані учасникам за запитом, який надіслати за адресою: ВАТ «Донбасенерго», Донецька область, м. Горлівка, пр. Леніна, 11, Україна.

Заяви повинні бути надані не пізніше 29.12.03 р. за адресою: Ларіонову В. Ф.
ВАТ «Донбасенерго»
м. Горлівка, Донецької обл., пр. Леніна, 11, Україна, 86001.

Телефон: секр. (06242) 9-73-06
Факс: (06242) 72-62, (06242) 77-93
T-Mail: N.Sidorchenko@DE.db.energy.gov.ua

Приватне підприємство «Витязь», зареєстроване Дніпровською районною у м. Києві державною адміністрацією 17.02.2000 року, код 30727286, повідомляє про свою ліквідацію з 15 листопада 2003 року. Претензії приймаються протягом місяця.

Товариство з обмеженою відповідальністю «Укрметалцентр», ід. код 32276273 сповіщає про свою ліквідацію. Претензії кредиторів приймаються протягом 2-х місяців за місцезнаходженням Товариства. Тел. 457-33-01.

Господарський суд Кіровоградської області (25022, м. Кіровоград, вул. Луначарського, 29) 10.11.2003 р. порушив справу № 10/92 про банкрутство товариства з обмеженою відповідальністю «А-ЛЕКС» (25006, м. Кіровоград, вул. Леніна, 14; код ЄДРПОУ 31110602, р/р № 2600201756 в АБ «Синтез», МФО 322711). Розпорядником майна призначено Донкова С. М. (ліцензія АА № 485220 від 17.02.2003 р., м. Київ, вул. Горького, 10, кв. 6).

Претензії кредиторів і заяви санаторів приймаються протягом тридцяти днів з дня опублікування оголошення.

Закрите акціонерне товариство «Акціонерна страхова компанія «Рокада»
повідомляє, що чергові загальні збори акціонерів відбудуться 6 лютого 2004 року о 16-00 за адресою: м. Київ, вул. Б. Хмельницького, 52-б, к. 401.
Реєстрація акціонерів 6 лютого 2004 року о 15-00.

Порядок денний:
1. Звіт про результати фінансово-господарської діяльності товариства за 2003 рік.
2. Висновок ревізійної комісії.
3. Затвердження річного звіту та балансу за 2003 рік.
4. Розподіл прибутку за підсумками 2003 року та виплата дивідендів.
5. Про додаткову емісію акцій та збільшення статутного фонду товариства.
6. Затвердження змін та доповнень до установчих документів.
7. Інше.

Додаткова інформація до п.5 порядку денного:
Мотиви збільшення статутного фонду — збільшення обсягів страхових послуг та зміцнення платоспроможності страхової компанії. Збільшення статутного фонду здійснюється шляхом додаткового випуску акцій. Мінімальний розмір збільшення статутного фонду 979 000,00 грн.

Додатково випускається 979 000 шт. простих іменних акцій номінальною вартістю 1,00 грн. кожна на загальну суму 979 000,00 грн. Акціонери ЗАТ «АСК «Рокада» мають першочергове право на придбання акцій у кількості, пропорційній їх частці у статутному фонді на дату подання заяви, власники акцій не матимуть збитків, пов'язаних зі зміною статутного фонду.

Проект змін до статуту ЗАТ «АСК «Рокада», пов'язаних зі збільшенням статутного фонду:
Викласти п. 4.1. Статуту в такій редакції:
«4.1. Статутний фонд Товариства становить — 4 200 000,00 (чотири мільйони двісті тисяч) гривень, який поділений на 4 200 000 (чотири мільйони двісті тисяч) штук простих іменних акцій номінальною вартістю 1,00 (одна) гривня кожна.

Товариство випускає 4 200 000 (чотири мільйони двісті тисяч) простих іменних акцій, номінальною вартістю 1,00 (одна) гривня кожна.»
Для участі в зборах акціонери повинні представити документ, що посвідчує особу; представники —доручення на право участі у зборах, документ, що посвідчує особу.
Контактні телефони: 234-72-02, 234-85-23.

Радість і смуток

Х о к е й .
«Єврочелендж».
Третій тур. Київ. Палац спорту. 19 грудня. Данія—Україна-2. 1:2. Ларсен, 42 — Ніколаєв, 6, Буточнов, 40. Україна-1—Латвія. 7:1 Сальников, 13, Гніденко, 33, 59, Бобровников, 34, В. Тимченко, 38, Савицький, 40, Семенченко, 56 — Спруктс, 7.

20 грудня. Латвія—Україна-2. 2:5. Спруктс, 6, Романовський, 36 — Зіневич, 4, Бондарев, 24, Кирик, 30, Ніколаєв, 35, 55. Україна-1—Данія. 6:2. Цируль, 13, Благий, 16, Ширяєв, 21, Сальников, 43, Матвійчук, 48, Серов, 60 — Йонсен, 49, Шолдан, 57.

21 грудня. Латвія—Данія. 5:4. Широков, 33, Мацієвський, 35, 41, 48, 51 — Йонсен, 2, Дальман, 14, Томсен, 24, Нордбю, 57. Україна-1—Україна-2. 5:3. Цируль, 16, Гніденко, 28, Матвійчук, 29, Полоницький, 35, Ісаєнко, 43 — Гнітко, 27, Яковенко, 50, 58.

В Н П Ш О
Україна-1 3 0 0 18—6 6
Україна-2 2 0 1 10—8 4
Латвія 1 0 2 8—16 2
Данія 0 0 3 7—13 0

Примітка: друга збірна України, котра замінила в турнірі Естонію, виступала поза конкурсом.

Прихильники хокею нашої столиці знову отримали чудовий подарунок. Три дні вони були свідками гри досить пристойного рівня. А головне — наша національна збірна виграла всі поєдинки і стала переможницею. Відвідав цей захід високий гість — президент Всесвітньої федерації хокею (ІІХФ) Рене Фазель. Це — велика честь і для турніру, і для України.

Ми попросили наставника нашої збірної **Олександра СЕУКАНДА** поділитися враженнями від змагань.

— Ми виступали не найсильнішим складом. З різних причин не прибули до Києва оборонці — Разін, Толкунов, Срюбко («Амур», Хабаровськ), Остроушко, Завальнюк (СКА, Санкт-Петербург), Людкевич («Олімпія», Кірово-Чепецьк). Усіх не відпустили з клубів. Нападники — Проценко, Литвиненко, Василевський — побоюлися за місце у складах своїх команд. Христич прилетів до Києва, але з травмою. Я вже не кажу про гравців НХЛ Федотенка, Панікаровського. Це наш золотий запас. І за сприятливих обставин во-

ни зможуть посилити наш колектив на чемпіонаті світу. Але не все так просто. Треба платити страховку, домовлятися з агентами цих гравців.

Стосовно турніру, то він, зрозуміло, дуже корисний. Була унікальна можливість переглянути всіх кандидатів. Розподіл їх на дві збірні умовний. Склади визначили під час поєдинку між двома командами. Проходив він дуже гаряче.

Скажу відверто, дуже переживав за нашу другу команду. Щоб вона не виконувала роль статиста. Але все вийшло чудово: перемоги над Данією та Латвією, друге підсумкове місце про щось свідчать. Принаймні ця команда була сильніша за збірну Естонії, котра відмовилася від участі в турнірі.

А перший склад виграв змагання. Його гравці, котрі грають у російській Суперлізі, довели, що вони — пристойні майстри, справжні лідери.

— **Охарактеризуйте, будь ласка, ваших суперників...**

— Данія наробила фурору на попередньому чемпіонаті світу, перемігши США і зігравши внічию з Канадою. Це високодисциплінований, організований колектив, з яким працює шведський тренер Мікал Ліндстрем. Таку міцну команду було дуже важко обіграти. Латвія виставила експериментальну збірну. Але й без гравців НХЛ Жолтка, Ірбе та інших сильних виконавців латиші — гідні суперники. Наставник балтійців, швед Курт Ліндстрем (свого часу під його орудою Швеція виграла чемпіонати світу), привіз до столиці України багато здібної молоді. Для того, щоб вона здобувала досвід...

Пригадали колишні зв'язки

Сорок років тому заслужений тренер Росії Дмитро Миколайович Богінов улітку привіз до Києва велику групу хокеїстів з Москви, Ленінграда, Новосибірська, Горького, Свердловська. Так наро-

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА

дився клуб «Динамо», який за два сезони пробився до еліти радянського хокею. Потім колектив дістав назву «Сокіл» і став провідним у вищій лізі. А 1985 року під керівництвом Анатолія Богданова виграв бронзові медалі чемпіонату СРСР.

Приємно згадати ті роки триумфу українського хокею. Наші юнаки виграли чемпіонат країни. Валерій Ширяєв і Дмитро Христич стали чемпіонами світу у складі збірної СРСР. А згодом Олексій Житник був удостоєний олімпійського «золота». Перелік перемог та імен українських хокейних зірок можна продовжувати довго. Але, на жаль, усі ці зв'язки — в минулому. Нинішня ситуація катастрофічна. Це тоді як Україна виступає у вищій лізі світового хокею і серед дорослих, і серед юніорів. Однак це видимість благополуччя. Адже рухаємося завдяки інерції швидкостей, здобутих у попередні часи. Що буде далі — передбачити важко.

А організатори київського турніру влаштували ветеранський матч збірних Росії та України. Почесними гостями на ньому були багато з тих, хто виконував в Україні місіонерську хокейну діяльність. Микола Кульков, Ігор Тузік (нині віце-президент Федерації хокею Росії), Євген Кухарж (виконавчий директор московського клубу «Крилья Советов»), Володимир Репньов (чемпіон світу, працює в ДЮСШ «Динамо», Москва). До них приєдналися ті, хто виступав за «Динамо» — «Сокіл» у минулі роки і мешкає в Києві. Всю цю

шановну публіку вітали різні керівники і зал, вручали їм подарунки. Згадали імена тих, кого, на жаль, уже немає серед нас.

А потім був матч. Збірною України керували Ігор Шичков та Валентин Уткін, а командою Росії — Микола Карпов (з колективом прибув також легендарний В'ячеслав Старшинов). Глядачі палко вітали своїх улюбленців — киян Юрія Павлова, Олександра Менченкова, Олега Ісмаєва, харків'янина Едуарда Цируля (до речі, його син Дмитро успішно грав у київському турнірі у складі національної збірної України) та інших.

За традицією, у складі гостей було чимало суперзірок. Скажімо, капітан 63-річний Віктор Кузькін — восьмизарядний чемпіон світу і триразовий олімпійський чемпіон.

В основний час нічия — 4:4 (Власов, Куценко, Коляда, Дьомін — Кучеренко, Шалімов, Лебедев, Кожєвников). Жоден з росіян не реалізував післяматчевий буліт. А у нас знайшовся один — колишній оборонець «Сокола», нині наставник молодіжної збірної України Сергій Лубнін. Отже, перемога України — 5:4. І віра в подальші контакти.

Насамкінець про тих, хто доклав зусиль, щоб свято відбулося. Це президент ФХУ, мер Києва Олександр Омельченко, столичні профспілки (голова Микола Верес), компанія «Лукойл—Україна» і координатор та натхненник заходу, генеральний менеджер збірної України Василь Фадєєв.

На знімку: грають перша і друга збірні України.

ЗВІДУСІЛЬ

■ Футбол

Київ. Дисциплінарні питання та контроль арбітражу національного футбольного чемпіонату на всіх рівнях є винятковою компетенцією Федерації футболу України — такий головний підсумок семінару з питань професіонального футболу, який пройшов у Києві з участю представників УЄФА.

Постійне бажання ПФЛ України контролювати Комітет арбітрів ФФУ та самостійно вирішувати дисциплінарні питання вже давно є каменем спотикання у стосунках між Лігою та національною асоціацією. Семінар, на який посадовці УЄФА до Києва прибули на чолі з майбутнім виконавчим директором організації Ларсом-Крістером Олссеном, чітко розставив усі акценти щодо консолідації інтересів усіх сторін навколо єдиних регламентних норм із цього питання, визначених у статутах ФІФА та УЄФА.

— У більшості країн дисциплінарні органи не підпорядковані Лізі, — наголосив **Ларс-Крістер Олссон**. — Я гадаю, ви самі між собою — федерація та ПФЛ — маєте досягти згоди у цьому питанні, щоб ступінь довіри УЄФА до вашої країни підвищився. Якщо дисциплінарні органи обстоюють інтереси будь-якого клубу — це неприйнятно. А от Ліга якраз захищає клубні інтереси, вона складає календар і проводить змагання. Як на мене, нерационально, щоб арбітрів призначав той само орган. Вони мають бути незалежні від того, хто їм платить зарплати і проводить змагання, а їх призначення також має бути незалежним...

— Я глибоко переконаний, що рекомендації УЄФА обов'язкові для виконання. Водночас є функціонери, котрі так не вважають, — зауважив президент ФФУ **Григорій Суркіс**.

Циркуляр ФІФА ще від 23 липня 2001 року під номером 763, який надає відповідні повноваження федерації, і позиція гостей із Швейцарії відіграли свою авторитетну роль. Ті, хто раніше мав протилежну думку, зрозуміли свою помилку і погодилися з цим не дискутуючи.

Керівництво київського «Динамо» підписало п'ятирічний контракт з екс-півоборонцем бориспільського «Борисфена» Русланом Бідненком. До речі, прагнути отримати цього футболіста українські клуби — «Шахтар» і «Дніпро», грецькі «Олімпіакос» і «Аріс», німецький «Вердер» та інші. П'ятого січня Руслан приєднається до нових партнерів. Цього дня «Динамо» розпочне підготовку до другої половини сезону. Бідненко отримає футболку з номером 33.

Кілька слів про динамівського новачка. Народився 20 липня 1981 року в Бориспільському районі. Зріст 184 см. Вага 74 кг. Вихованець футбольної школи «Борисфена» (Бориспіль). За свій колишній клуб виступав у другій, першій і вищій лігах чемпіонату України. Залучався до юнацької та молодіжної збірних країни.

Абу-Дабі (ОАЕ). Чемпіонат світу серед юніорів (U-20). Фінал. Бразилія—Іспанія. 1:0. Фернандіньо, 88.

Марсель. У черговому матчі чемпіонату Франції суперник дніпропетровського «Дніпра» марсельський «Олімпік» удома переміг «Тулузу» — 1:0 (Дрогба, 61).

Найкращі спортсмени року за версією АСЖУ:

1. Яна Клочкова, плавання. 2. Володимир Лукашенко, фехтування. 3. Наталія Скакун, важка атлетика. 4. Наталія Конрад, фехтування. 5. Ірина Мерлені, боротьба вільна. 6. Віталій Кличко, бокс. 7. Ганна Безсонова, художня гімнастика. 8. Андрій Шевченко футбол. 9. Вікторія Чуйко, стрільба стендова. 10. Артем Удачин, важка атлетика.

Кращий тренер року — Леонід Ратнер (гандбол). Краща команда року — жіноча збірна України з гандболу.

Окремі лауреати Асоціації спортивних журналістів України:

«Краща газета року» — «Факти»; «Краща спортивна редакція телебачення» — «Світ спорту» (НТКУ), ТРК «Україна» (Донецьк); «Краща спортивна редакція радіо» — радіо «Довіра»; «Краще спортивне видання року» — «Весь спорт», «Спортивна Київщина»; «Кращий спортивний відділ газети» — «Голос України»; «Найспортивніше місто України» — Київ; «Краща спортарена країни» — НСК «Олімпійський»; «Краща прес-служба» — Комітет ФФУ у зв'язках зі ЗМІ і громадськістю; «Краща обласна асоціація» — Одеська.

Індивідуальні призи: «За великий внесок у спортивну журналістику України» — Григорій Птиця (Київ); «За вірність спортивній журналістиці» — Юхим Лазарев («Спортивна газета»), Марк Левицький («Команда», Донецьк); «Зал слави. Золотий фонд АСЖУ» — Олег Костенко («Робітничка газета»), Володимир Киричанський (Житомир), Людмила Воскобойникова («Спортивна газета»), Юрій Гілев (Донецьк), Вадим Зубов («Вечірній Харків»); «Золоті пера і голоси АСЖУ» — Оксана Головка («Урядовий кур'єр»), Богдан Білейчук («Губернатор»), Юрій Чернишов (Житомир), Олександр Гливинський («Новий канал»), Сергій Голяченко («Наш футбол» НТКУ), Іван Кузьма (Ужгород); «За краще висвітлення інвалідного спорту» — Сергій Аллахвердян (Дніпропетровськ).

На знімку: Яна Клочкова.

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА

І титул відстояв, і настрої поліпшив

Бокс. Кіль (Німеччина). Тут минулої суботи Володимир Кличко здобув сорок третю перемогу в кар'єрі професіонала. Він захистив свій титул інтерконтинентального чемпіона за версією WBA, перемігши технічним нокаутом у четвертому раунді американця Денелла Ніколсона.

Американець, який виявився битим жаком, одразу запропонував українцеві в'язкий бій, і до четвертого раунду це йому вдавалося. Застосовуючи постійні клінчі, що чергувалися із замашними свінгами, які, на щастя, не влучили у Кличка-молодшого, Ніколсон робив усе, щоб достроково не опинитися долі. Американець не гребував і брудними прийомами: намагався у клінчі головою травмувати нашого атлета, бив нижче пояса.

Та в четвертому раунді Володимир, провівши кілька атак, завершив їх серією з чотирьох ударів. Ніколсон побував у нокадауні, за кілька секунд пропустив лівий джеб, а за ним — ще град ударів. І хоча американець підвівся, рефері присудив

Кличкові перемогу технічним нокаутом.

За сім хвилин і сорок три секунди бою Володимир завдав суперникові 87 ударів, з яких 52 досягли мети. Показники Ніколсона, зрозуміло, помітно гірші: 72 удари. І лише 23 визнано результативними.

Віталій Кличко:

— Для Володимира це був дуже важливий бій. Ніколсон виявився вкрай незручним суперником. Однак, попри все те, що запропонував Денелл Володимирові, брат діяв досить спокійно і розважливо. Може, не відразу все вийшло, але результат, як то кажуть, має місце.

Володі було дуже важко вийти на дистанцію, з якої йому було б зручніше атакувати Ніколсона. Чимало його ударів не влучили в суперника. Але навіть за тактики, запропонованої Ніколсоном, брат знайшов-таки мить, щоб завдати головного удару.

— **Складос враження, що Володимир, працюючи з Фредді Роачем, трохи змінився. Як на вашу думку?**

— Гадаю, прогрес очевидний. Щоправда, їхня робота тільки почалася...

— **Чи не здається вам, що поєдинок вийшов трохи змазаним і переможець в окремих моментах був менш переконливий, ніж у попередніх поєдинках?**

— Справді, видовищністю цей бій не відзначався. Важко боксувати красиво, коли суперник те й робить, що намагається в'язати тебе, як це робив Ніколсон. Не все виходило, як того хотілося багатьом, ще й тому, що Володимир не зміг відразу дібрати ключа до Ніколсона. Але наприкінці суперечки видовищності, гадаю, вистачило.

— **Пане Кличко, німецькі ЗМІ повідомили, що ваш бій з Джонсоном, а Володимира — з Ніколсоном були останніми поєдинками за «Universum Box-Promotion». Як прокоментуєте таку інформацію?**

— Уперше про це чую, бо якись занадто занадто, ані Володимир не робили.

ФОТОФАКТ

На сцені Донецько-го театру опери і балету імені А. Солов'яненка відбувся ІV Міжнародний конкурс-фестиваль жіночої краси «Пані Україна-2003». У ньому взяли участь 15 представниць з України, Росії, Білорусі та Латвії. Переможницею стала одеситка Світлана Валова.

Фото УНІАН.

Колискову дочкам наспівували хвилі...

Доля

Як винесений у Чорне море Воронцовський маяк став легендою Одеси, так легендою самого маяка є Іван Цихович. Днями портовики тепло вітали його з 70-річним ювілеєм. 47 років тому, після завершення строкової служби в армії, Циховича було зараховано старшим радистом на маяку — відтоді він свого поста не полишав.

У примаячному будиночку він оселився з молодою дружиною. Тут виростили під шум прибою обидві його дочки. Іван Цихович невдовзі став началь-

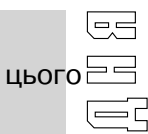
ником головного маяка Одеської гавані, тобто відповідальним за його справну роботу з тижня у тиждень, з місяця в місяць, з року в рік. Не раз стихія мовби

випробовувала, наскільки відданий він обраній справі. Якось у шторм начальника маяка та його помічника величезною хвилею змило з молу, ледь вибрався тоді з розлюченого моря. А то, було, в густий туман у споруду врзалося іноземне судно і частково зруйнувало фундамент. Що з того, що фірмасудновласник відшкодувала збитки у два мільйони доларів? Іва-

ну Циховичу аварія коштувала чимало нервів та додала турбот: щодень сам стежив за відновленням маяка.

Та отой довжелезний серпоподібний мол, на далекому кінці якого обрав для себе на все життя долю, кидати і не мислив. Він останній про-воджає кораблі й перший їх зустрічає — у цьому і вбачає задоволення та радість.

Георгій ВОРОТНЮК.
Одеса.

23 ГРУДНЯ

■ 1648 р. Урочистий в'їзд Богдана Хмельницького в Київ після визначних перемог. ■ 1833 р. У Москві відбулось перше виконання державного гімну Росії «Боже, царя храни». ■ 1878 р. Народився Степан Тимошенко, вчений у галузі механіки. ■ 1913 р. Випробування найбільшого літака того часу «Ілля Муромець» конструкції киянина Ігоря Сікорського. ■ 1917 р. Випущено перші українські банкноти. ■ 1925 р. Видав першу продукцію Київський завод синтетичних лікарських засобів. ■ 1928 р. Народився диригент Григорій Куляба. ■ 1939 р. Засновано Львівський театр опери і балету. ■ 1953 р. Страчено Л. Берію.

РАКУРС

Божественне відвідування Всецариці

У Кривому Розі два міські храми — Свято-Нікольську церкву і Кафедральний собор — протягом трьох днів було відкрито для прощі до святого і чудотворного образу ікони Божої Матері — Всецариці. Ікону, що подорожує Україною, подарувало нашій країні грецьке духовництво. Вона є точним списком чудотворного оригіналу, що зберігається на горі Афон у Греції. Після Кривого Рогу ікона повернеться на своє постійне місце проживання — до Одеси.

Ольга РОКОТ.

ВИПУСК

Перша ластівка

У День міліції відбувся перший випуск у Кіровоградському юридичному інституті Національного університету внутрішніх справ. Дипломи про вищу освіту за фахом спеціаліст-юрист отримали 60 курсантів, ще 38 поповнили лави фахівців з фінансів. Цей навчальний заклад у Кіровограді діє три роки. Нині у вузі навчаються близько тисячі студентів.

Олег БОНДАР.

КОНЦЕРТИ

Нешлягерні

Фото автора.

У столичному палаці культури «Україна» відбувся заключний концерт «Шлягер року-2003». Найкращих виконавців виявилось чимало — два відділення концерту тривали більш як чотири години. Виступи вітчизняних метрів, як завжди, супроводжувалися якісними фонограмами. Молодих виконавців, номінованих на «відкриття року», було досить складно відрізнити одне від одного. Московські гості... Враження таке, що їхня участь тут потрібна була задля того, щоб фестиваль отримав статус «міжнародного». А співаучий ректор, як завжди, був на висоті «юного орла». Досить скромно виступила легендарна «Кобза» — і це було прикро. Так само, як і інші метри. Щоправда, молоді виконавці впевнено конкурували із уже відкритими зірками, і теплі овації залу це засвідчили.

Серед нагороджених був і поет з Чернівців Василь Бабух, до речі, колишній власний кореспондент «Голосу України». Його відзначено за текст до популярної пісні «На поклик матері», музику до якої написав бувковинський композитор і співак Павло Дворський. Прем'єра цього твору відбулася минулого літа в столиці Італії Римі, куди композитор був запрошений Папоєю Римським, щоб дати концерт для українських нелегалів.

На знімку: дипломи лауреатів отримують Павло Дворський та Василь Бабух.

Анастасія СИРОТКІНА.

ЗНАЙ НАШИХ!

Пальму першості здобула наша вокалістка

На міжнародному конкурсі молодих виконавців естрадної пісні «BENgio festival» в італійському місті Беневенто перемогла 21-річна українська співачка Юлія Прядко — випускниця харківської музичної школи у класі естрадного та джазового вокалу. «Ніжна і водночас чуттєва на сцені, чудово володіючи м'яким та пристрасним голосом, Прядко залишила позаду інших талановитих учасників фестивалю»,

— так відгукнулося одне з італійських видань про виступ нашої співвітчизниці. Це вже не перша перемога українських співаків на міжнародних конкурсах. З фестивалю «Світ музики» в італійському Фівіzzано українські учасники привезли 17 гран-прі.

Елеонора ЛІНКЕ.

На знімку: Юлія Прядко разом з італійським співаком Патріком Салаті.

У прокаті — «Птахи»

КІНО

Йдеться про однойменний фільм французького режисера Жака Перрена. Коли знімали цю унікальну картину, використовували дистанційно керований планер, повітряну кулю та інші пристосування — щоб глядач міг відчути себе в пташиній зграї під час польоту. Знімальна група супроводжувала птахів різних видів протягом усього шляху їх міграцій. Оператори постійно перебували поруч із пташенятами диких качок, які щойно народилися, щоб ті до них звикли. Так виросла ціла зграя, очима якої глядач зміг дивитися на життя багатьох інших видів птахів. Замість диктора говорить природа: шум

вітру, гуркіт грому, заметілі, піщані бурі, дощі.

Картина знято з великою любов'ю до птахів, характери яких подано з тонким гумором, а чудово підібрана музика тільки підкреслює їх індивідуальність. Усе-

таки важке життя в цих дуже гарних та тендітних створіннь, і як мужньо вони долають перешкоди на своєму шляху, і як ніжно люблять одне одного. Людям потрібно вчитися цього в них. На жаль, наш «прогрес» лише ускладнює їм життя, і це ясно показано у стрічці.

Фільм демонструвався тільки в двох кінотеатрах Києва — «Жовтні» та «Кінопанорамі» — і майже не рекламувався. Показом «Птахів» у «Жовтні» презентовано новий культурний проєкт «Артхаус трафік», його мета — знайомити наших глядачів з високим кіно. Такі фільми потрібні, про що свідчили повний зал і бурливі оплески після закінчення сеансу.

Тетяна ПЕТРОВСЬКА.

Голос України

Г А З Е Т А В Е Р Х О В Н О Ї Р А Д И У К Р А Ї Н И

Редактор номера Світлана ПИСАРЕНКО.

Редколегія:
Леонід БРОВЧЕНКО,
Анатолій ГОРЛОВ,
Сергій ДЕМСЬКИЙ,

Віталій ЖЕЖЕРА,
Іван ІЛЛЯШ,
Світлана ПИСАРЕНКО,
Віталій СУДДЯ.

Передплата на газету «Голос України» (on-line) за адресою:
www.dnepropochta.dp.ua; www.presa.ua

- За зміст та достовірність інформації у рекламних публікаціях відповідальність несе рекламодавець.
  - Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.
  - За точність викладених фактів відповідальність несе автор.
  - Рукописів не повертаємо.
  - Листування з читачами — тільки на сторінках газети.
  - При використанні наших публікацій посилення на «Голос України» обов'язкове.
- © Платні матеріали.

Свідоцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання—
КВ № 1 від 26.05.1994 р.

Газета виходить 5 разів на тиждень
(крім неділі й понеділка)
українською і російською мовами.

Передплатні індекси: для індивідуальних передплатників —
40224, для підприємств і організацій — 60955.
Загальний тираж 159000.

Ціна договірна

Комбінат друку видавництва «Преса України».
03047, Київ-47, проспект Перемоги, 50.
Фотоформи виготовлено в КЦ редакції газети
«Голос України»
Зам. 0311239.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

Газета виходить з 1 січня 1991 року.
Адреса редакції: 03047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.
☎ ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 454-84-92;
телефакс — 234-72-54;
відділ реклами — 449-72-53, 454-81-34, 454-81-44;
телефакс — 449-85-62.
✉ E-mail: mail@golos.com.ua — загальний
reklama@golos.com.ua — відділ реклами
let@golos.com.ua — відділ листів
foto@golos.com.ua — відділ ілюстрацій

При підготовці матеріалів використовується інформаційно-пошукова система Верховної Ради України «Законодавство»

Internet: http://uamedia.visti.net/golos